

HECHOS

LUKAS KILLKARKAN JESUKRISTUPA AKLLASHKAN RUNAKUNA RURASHKANKUNATA

Lukas kuyanakupmasin Teofilota
yachachiypi katirkan.

1 ¹Munanayni Teofilo, chay primer libruynipi willashkaykina Jesus nasishkanmantapacha sieluman rinan diyakaman rurashkanta yachachikushkanta. Kunan kashkan killkayki.

²Manarapish sieluman rishpa Jesuska disipulunkunata akllarkan tukuy mayta rishpa yachachikunankunapa. Tata Diospa Espiritun yanapaptin paykunata yachachirkansapa imakunatami rurashpa kawsankasapa. ³Wañushkanwasha Jesuska tukuy kuerpuntin paykunapi rikurirkan allita yachanankunapa kawsamushkanta. Chusku chunka diyata Jesuska paykunata yachachirkan-sapa imashnami Tata Diospa mandunpi kawsankasapa nishpa. ⁴Paykunawan tantalla kashpa willarkansapa:

—Amara Jerusalem llaktamanta llukshiychirachu. Ñuka willashkaynishina Tatayni Dios Espiritunta kachamunka. Chayrayku kayllapira kipariychi Espiritun shamunankaman.

⁵Juan Bawtistaka yakullawan runakunata bawtisarkansapa. Kunanka mana ashwannachu illan Tata Dios kankunata Espiritunwan bawtisashunaykichipa.

Jesus chay runakunapa
ñawpakninkunamanta
sieluman kutirkan.

⁶Chaymanta Jesuswan tantanakudu runakunaka tapurkansapa:

—Señor ¿kunanmantachu tukuy *judiyu runakunata allita kamachiwan-kisapa?

⁷Chashna tapuptinkuna Jesuska aynirkansapa:

—Tata Diosllami yachan imay diyami imay orami kachamuwanka kamachinaynipasapa. Kankunaka ¿imapatí chayta yachanayankichi? ⁸Tata Diospa Espiritun kankunaman shamuptinra atipankichi parlachikuyta ñuka salvakuk kanaynita. Chaypina Jerusalem, tukuy Judea partipi, tukuy *Samaria partipi, tukuy kay allpapi tiyak llaktakunapi rinkichi yachachikuk.

⁹Chayta yachachikushkanwasha tukuy chay tantanakudu runakuna kawaykaptinkuna Jesuska altuta rirkan. Chashna riykashpa puyu ukunpi yaykushpa chinkarkan. Chaypina chay runakunaka manana atiparkansapanachu kawayta.

¹⁰Chashna Jesus sieluman riptin kawaykaptinkuna ladunkunapi ish kay yurak likidu llachapayuk *angelkuna

rikurkansapa. ¹¹Paykuna willarkansapa:

—Galileamanta runakuna ¿imapatí llakishpa sieluta chapaykankichi? Kankunamanta sieluman Jesus rishka. Payllami kashkan kay allpaman shamunka. Imashnacha sieluman rishkanta kawashkaykichishina chashnallami kashkan shamunka.

Matiyasta akllarkansapa Judaspa paktaynin kananpa.

¹²Chaypina Jesus akllashkan runakuna *Olivos urkumanta Jerusalem kutirkansapa. Chay Olivos urku *samana diya purinallapi karkan.

¹³Jerusalen llaktapi chayashpankuna alkilakushkankuna wasi altuyninman rirkansapa. Paykunaka karkansapa Pedru, Juan, Santiago, Andres, Felipi, Tomas, Bartolome, Mateo, Alfeopa wambran Santiago, *romano gobiernuta mana uyarinayak Simon, Santiagopa wawkin Judas. ¹⁴Chay wasi altuyninpi paykunaka Jesuspa wawkinunawan mawan suk warmikunawan amañaksapa tantanakuyta oranankunapa. ¹⁵Chashna tantanakushpankuna suk diya pachak ishkay chunka Jesusta kreyik runakuna chaypi kaptinkuna Pedruka shayarishpa willarkansapa:

^{16,17}—Wawkinikuna, paninikuna, Tata Diospa Espiritun yanapaptin ñawpa kamachikuk Davidka killkarkan imatami Judas ruranka nishpa. Judas Jesuspa disipulunmasinikuna kashpa ñukaykunawan tantalla yachachikuypi purirkan. Chaymanta David rimashkan-shina soldadukunata pusharkan Jesusta apinankunapa. ¹⁸Chaymanta Judaska sukaman llakishpa Jesusta rantikushkan chaninta kutichikurkan. Chaymanta uraysinka urmashpa wañuchinakurkan. Chashna urmashpa wixsan pachyarkan chunchullin llukshinankaman.

Chaymanta kutichikushkan kullkita chaskik runakunaka suk terrenuta paypa shutinpi rantirkansapa. ¹⁹Jerusalempi kawsak runakuna yacharkansapa Judas chaypi wañushkanta. Chayrayku chay terrenuta shutiyachirkansapa Aseldama. Judiyukunapa rimanankunapi chay shuti riman “Yawar Pampa.”

²⁰Salmo librupi riman:

“Chay mana alli rurakpa wasinka chunlla likidu kiparinka.

Manana ni pi chaypi kawsankanachu.”

Chaymanta riman:

“Chikan runa chay wañudu runapa trabajunta ruranan tiyan.”

^{21,22}Chayrayku akuychi akllaypachi Judaspa paktaynin runata. Kaypi tiyan aypa purikmasinchikuna. Paykunaka Señorninchi Jesuswan purirkansapa Juan payta bawtisakushkan tiempumanta sieluman rinankaman. Chayrayku paykunamanta sukta akllaypachi ñukaykunawan tantalla *Jesukristu kawsamushkanta yachachikunapa.

²³Chashna Pedru willaptinkuna chay tantanakudu runakunaka ishkay runakunata kayarkansapa paykunamanta sukta akllanankunapa. Suk karkan Jose Barsabas. Paypa suknin shutin karkan Justo. Chaymanta chay ishkaynin kayadu runa karkan Matiyas. ^{24,25}Chaypina chay runakunaka Tata Diosta roygashpa willarkansapa: “A, Tata Dios, kanka tukuy runakunapa shunkunkunata riksinki. Chayrayku yachachiwaysapa kay ishkay runakunamanta maykantami akllashkanki Judaspa paktaynin yachachikukmasinikuna kananpa. Judaska uchanrayku manana ñukaykunawannachu. Kunanka churashkaykiman rishkana.”

²⁶Chaymanta orashkankunawasha sorteyuta rurarkansapa yachananku-

napa maykantami Tata Dios akllashka nishpa. Chay sorteyupi Matiyas aklladu kiparirkan. Chay diyamanta Matiyaska chay chunka suk yachachikuk runakunawan tantalla yachachikushpa puriksapa.

Tata Diospa Espiritun shamurkan chay runakunapi kawsak.

2¹Chaymanta *Pentekostes fiesta ukun Jesusta kreyik runakunaka tantanakurkansapa amañanankuna wasillapi. ²Chay wasipi kashpankuna rasllana sielumanta sinchi wayratashina uyarirkansapa soynashpa shamuptin. Chay tantanakunankuna wasi ukupi soynarkan. ³Chaypina chay tantanakudu runakunaka umankuna kuskapi taksha ninakunatashina kawarkansapa. ⁴Chaypina Tata Diospa Espiritun shamurkan paykunapi kawsak. Chay oras paykunata yanaparkansapa mana yachashkankuna rimanakunata rimayta. ⁵Chay fiesta diyakunapi aypa llaktakunamanta *judiyu runakuna Jerusalenpi chayarkansapa Tata Diosta kuyanankunapa. ⁶Chay aypa runakuna chay sinchi wayratashina uyarishpankuna chay wasita rirkansapa kawak. Chaypina Jesusta kreyik runakunata uyarirkansapa tukuy paykunapa rimanankunata rimakuptinkuna. Chayta uyarishpankuna sukaman almirashpankuna mana yacharkansapachu imashnami paykunapa rimanankunata yachansapa rimayta nishpa. ⁷Chashna sukaman almirashpankuna willanakurkansapa:

—Kay rimananchikunata rimak runakunaka ¿manachu Galileamanta runakuna? ⁸Paykunaka manami yachansapachu ñukanchikunapa rimananchikunata. ¿Imashnatí kunan atipansapa rimananchikunata rimayta? ⁹Ñukanchikuna chikan chikan llaktakunamanta

shamushpanchikuna rikchakmanta laya rimanayukkuna kanchisapa. Partia llaktamanta, Medya llaktamanta, Elam llaktamanta, Mesopotamia llaktamanta, Judea partimanta, Kapadosia llaktamanta, Ponto llaktamanta, *Asia partimanta shamushkanchisapa. ¹⁰Chaymanta Frigia llaktamanta, Panfilia llaktamanta, Egipto llaktamanta, Libia partimanta, Sirene llaktamanta ashwan karu llaktakunamanta shamushkanchisapa. *Roma llaktamantapish shamushkanchisapa. ¹¹Sukkuna judiyu kasta kashpa judiyuyashkanchisapa. Chaymanta Kreta llaktamanta, Arabia llaktamanta kanchisapa. Chashna chikan chikan llaktakunamantapish kashpanchikuna uyarinchisapa chay Galileamanta runakuna rimananchikunapi Tata Diosta alabaykaptinkuna.

¹²Chashna chay runakuna willanakushpankuna sukaman almirashpankuna tapunakurkansapa:

—¿Imanansapatí kay runakuna chashna rimakushpankuna?

¹³Chaypina sukkuna asichishpankuna willarkansapa:

—Chay runakunaka machadusapami.

Pedru shayarishpa rimakurkan.

¹⁴Chaymanta Pedruka chay chunka suk yachachikukmasinkunawan tantalla shayarirkansapa. Chaypina Pedruka chay aypa runakunata sinchita willarkansapa:

—Judiyumasinikuna, Jerusalenpi kawsakkuna, allita tukuy willanaynita uyariychi yachanaykichipa imata ruraykanaynita. ¹⁵Kankuna machadu kanaynikunata rimaptikichipish manami machaduchu kanisapa. Tutapachara kaptin manara ni pi machanmanrachu. ¹⁶Nawpa yachachikuk Joel rimashkanta kawaykankichi. Payka killkarkan:

- ¹⁷“Tata Dioska riman:
Chay tukunan diyakunapi tukuy
kreyiwak runakunaman Espirituynita kachasha.
Chaypina ullku wambraykichi
warmi wambraykichi ñuka
willanaynita yachachikunkasapa.
Waynakuna rikchadu kashpa
muskuyininkunapishina almirana
layakunata kawankasapa.
Tatakuna muskuyininkunapi
almirana layakunata kawanka-
sapa.
- ¹⁸ Chay diyakunapi kreyiwak ullkuku-
naman warmikunaman Espirituynita
kachasha.
Chaypina paykunaka willashkaynita
yachachikunkasapa.
- ¹⁹ Chaymanta sielupi manchana
layakunata rurasha kawaykichi-
chipa.
Allpapi yawarta ninata kusnita
kawankichi.
- ²⁰ Manara manchanapa laya
lipyashpa shamuptinira inti tuta
likidu tukunka.
Killapish puka likidu yawarshina
tukunka.
- ²¹ Manara shamuptinira tukuy
runakuna perdonanaynipa maña-
waptinkuna perdonashasapa.”
- ²² Chaymanta Pedruka chay tantana-
kudu runakunataka yachachiyllapi
katirkan:
—Judiyumasinikuna, willaptini
uyariwaychi. Allita yachankichi Tata
Dios yanapaptin Nasaret llaktamanta
Jesus aypa manchana layakunata
*milagrukunata rurashkanta. Chaykuna-
wan Tata Dios allita kawachishurkanki-
chi paymanta shamudu runa kananta.
- ²³ Jesus tukuy chay milagrukunata
ruraptinipish kankunaka payta pushar-
kankichi mana alli rurak runakuna
kruspi chakatashpa wañuchinankunapa.
- Ñawpamantapacha Tata Dios yuyarkan
payta chashna wañuchichinaykichipa.
- ²⁴ Kankuna wañuchichtiptikichipish Tata
Dioska paytaka kashkan kawsachimur-
kan. Tata Dioska mana nima munarkan-
chu wañudu kiparinanpa. Chayrayku
kawsachimurkan.
- ²⁵ Chaymanta chay ñawpa kamachi-
kuk David kashna killkarkan:
“A, Tata Dios, yachani tukuy tiempu
ñukawan kanaykita.
Kan laduynipi kaptiki mana nimata
manchashachu.
- ²⁶ Chashna ñukawan kaptiki sukaman
kushikushpa kawsaykani.
Kushikuypuru kantani.
Yachani wañushpayniphish kawsa-
munaynita.
- ²⁷ Wañuptini mana munankichu
pampadu kiparinaynipa.
Nima munankichu kuerpuyni
usunanpa kanpa wambrayki
kaptini.
- ²⁸ Kawachiwashkanki kashkan
kawsachimuwanykita.
Kanwan tantalla kawsashpayni
sukaman kushikusha.”
- ²⁹ Chashna willashpa Pedruka chay
tantanakudu runakunataka willaysapa-
llapi katirkan:
—Wawkinikuna, paninikuna, kunanka
allita uyariwaychi mana arkachishpa
willaptini. Chay ñawpa awilunchi
Davidka chay salmota killkashpa mana
kikinmantachu rimarkan. Payka
wañushkanami. Chashna wañuptin
pamparkansapa. Chay pampashkanku-
naka kunankamanlla tiyan. ³⁰ Davidka
alli yachachikuk kashpa yacharkan Tata
Dios jurashpa sukaman allita willash-
kanta: “Kanpa miragnikimanta sukta
churasha kamachikuk runa kananpa.”
- ³¹ Chashna Tata Dios willaptin
Davidka iden kawaykakshinami
yachachikurkan Tata Diosmanta

shamudu runa wañushkanwasha kawsamunanta. Yachachikurkan mana pampadu kiparinanta nima kuerpun usunanta. ³²David rimashkanshina Tata Dioska Jesustaka kawsachimurkan. Kawsamushkanwasha ñukaykuna payta kawashkanisapa. Kunan chayta yachachiykaykichi. ³³Kawsamushkanwasha Jesuska Tatan Diospa alli ladunman rirkan chaypi paywan tantalla tukuy layapi kamachikunanpa. Chaypina Tatan Dioska payta kunanpa willashkan Espiritunta kurkan. Chashna kuptin *Jesukristuka ñukaykunatapi Espiritunta kuwashkasapa. Chayrayku kunan chikan rimanakunata atipaykanisapa rimayta. Chayta kankunaka kawashkankichi uyarishkankichi.

^{34,35}Chay ñawpa awilunchi Davidka chay salmota killkashpa mana kikinpa-chu rimarkan. Payka mana kawsamurkanchu tukuy kuerpuntin sieluman rinanpa. Chayrayku suk salmopi Tata Diosmanta shamudu runapa rimashpa killkarkan: “Tata Dioska Señornita willarkan: ‘Alli laduynipi shamuy tiyarik chay chiknishuk runakunata saru saru runanaynikaman.’”

³⁶Kunanka tukuy kankuna judiyu runakuna sukaman allita yachaychi: Kruspi chakatashpa wañuchichishkaykichi Jesustaka Tata Dios churashkana ashwan sinchi kamachikuk kananpa. Payka Tata Diosmanta shamudu salvakuk runami.

³⁷Chashna Pedru yachachikuptinkuna chay tantanakudu runakunaka llakishpankuna sukaman turbakurkansapa. Chaypina Pedruta yachachikukma-sinkunata tapurkansapa:

—Wawkinikuna ¿imatatí rurashasapa?

³⁸Pedruka aynirkansapa:

—Tukuy mana alli rurashkaykichimanta wanaychi Tata Dios perdonashu-

naykichipa. Chaymanta Jesukristupa shutinpi bawtisakuychi. Tata Dios perdonashushpaykichi Espiritunta kushunkichi yanapashunaykichipa. ³⁹Kamachiwakninchi Tata Dioska kayanan runakunata willarkansapa Espiritunta kunankunapa. Chaymanta kankunata, kankunapa wambraykichita, karu llaktapi kawsak runakunata willashushkankichi Espiritunta kushunaykichita.

⁴⁰Chayta rimashpa Pedru yachachikuyllapi katirkan. Sukaman rimakushpa animuchikushpa willarkansapa:

—Chay mana kuskata yachachishuknikichi runakunamanta karuyaychi.

⁴¹Chashna Pedru yachachikuptin kimsa waranka runakuna yachachikunanta kreyirkansapa. Chashna kreyishpankuna bawtisakurkansapa tukuy Jesukristuta kreyik runakunawan tantanakunankunapa.

⁴²Tukuy chay runakunaka chay yachachikuk runakunapa yachachikushkanta allita kreyishpa kawsarkansapa. Sukwan sukwan yanapanakushpa kawsaksapa. Aypa kuti Tata Dioswan parlaksapa. Jesukristu wañushkanta yuyashpankuna tantalla mikuksapa.

Jesukristuta kreyik runakuna yanapanakushpa kawsarkansapa.

⁴³Chaymanta Jesuspa rimananta yachachikukkuna aypa almirana milagrakunata rurarkansapa. Chayta kawashpankuna tukuy runakuna sukaman almirarkansapa. ⁴⁴Chaymanta tukuy kreyikukkuna sukaman kuyanakushpa kawsarkansapa. Rikchak laya tiyapunankunawan yanapanakushpa kawsaksapa. ⁴⁵Chaymanta ima tiyapushkankunata rantikuksapa chay chaninkunawan mana nimayukkunata yanapanankunapa. ⁴⁶Kada diya *Tata Diospa wasinpi tantanakuksapa.

Chaymanta kikinkunapa wasinkunapi sukaman kuyanakushpankuna kushikuy-ninkunawan Jesuspa wañushkanta yuyashpa tantalla mikuksapa. ⁴⁷Paykuna Tata Diosta sukaman alabaksapa. Chashna kuyanakushpa kawsaptinkuna tukuy runakuna rimaksapa alli kawsak runakuna kanankunata. Chaymanta aypa runakuna Jesukristuta kreyishpankuna payta kreyik runakunawan tantanakushpa tukuy diya sukaman aypayarkansapa.

Tata Dios yanapaptin Pedru mana puriy atipak runata sanuyachirkan.

3 ¹Suk diya chawpi diya washan Tata Dioswan parlanankuna oras kaptin Pedruka Juanwan *Tata Diospa wasinman rirkansapa. ²Chaypi suk mana puriy atipak runa karkan. Chay runaka wakllidu chakiyuk nasirkan. Tukuy diya familyankuna paytaka pushaksapa chay wasi punkunpi tiyachik tukuy yaykuk runakunata kullkita mañanapa. Chay punkupa shutin karkan Allima Punku.

³Chay runaka Pedruwan Juanta kawashpa chay punkuta yaykuykaptinkuna kullkita mañarkansapa. ⁴Chashna mañaptinkuna paykunaka kawarkansapa. Chaypina Pedruka willarkan: —Kawawaysapa.

⁵Chashna willaptin chay runaka kushikushpa chaparkan kullkita kunkasapa nishpa. ⁶Chashna chapaptin Pedruka willarkan:

—Manami nima kullki nima kuri tiyawanchu. Tata Dios yanapawaptin yanapayki. Nasaret llaktamanta *Jesukristupa shutinpi willayki: ¡Atarimushpa puriy!

⁷Chashna willashpa Pedruka alli ladu makinmanta apishpa atarichirkan. Chashna atarichiptyin chay runapa chakinkuna rasllana sinchiyarkan.

⁸Chaypina payka shayarimushpa kallarikkan kuskata puriyta. Chashna sanuyashpana Pedruwan Juanwan tantalla Tata Diospa wasinpi yaykurkansapa. Kushikuyninwan brinkaypi brinkaypi purishpa Tata Diosta kuyashpa alabarkan. ⁹Chashna brinkaypi purishpa Tata Diosta alabaptin tukuy runakuna kawarkansapa. ¹⁰Kawashpankuna manchakushpankuna almirarkansapa. Allita riksirkansapa chay Allima Punkupi kullki mañakuk runa kananta.

Pedru chay almirak runakunata yachachirkansapa.

¹¹Chaypina chay sanuyadu runaka Pedrumanta Juanmanta mana kachari-kunayarkannachu. Tata Diospa wasinpi suk alarpi karkansapa. Chay alarpa shutin karkan Salomonpa Alarnin. Chaypi kaptinkuna tukuy Tata Diospa wasinpi tiyak runakuna sukaman almirashpankuna kallparkansapa chay sanuyadu runata kawak. ¹²Chaypina Pedruka paykunata willarkansapa:

—*Judiyumasinikuna ¿imapatí almirashpa yuyankichi kikinikunallamanta kay runata sanuyachishkaynikunata? Manami kikinikunallamantachu kay runataka sanuyachishkanisapa. Mana ni Tata Diosta kuyashkaynikunaraykuchu sanuyachishkanisapa. ¹³Chay ñawpa Abrahampa Isakpa Jakobopa awilunchikunapa Tata Diosninkuna wambran Jesusta sukaman kuyashpa willarkan tukuy layapi kamachikuk kananpa. Chashna kamachikuk kashpa ñukaykunata yanapawashkasapa kay runata sanuyachiya.

Kankuna chay Jesustaka *romano awtoridarkunaman pusharkankichi. Chaypina chay awtoridar Pilato kachari-nayaptinbish mana munarkankichichu kacharinanpa. ¹⁴Willarkankichi suk

suwa runata kacharinanpa. Willarkankichi chay mana uchayuk alli rurak Jesustaka wañuchichinanpa. ¹⁵Chashnamanta kankunaka chay mana tukuyniyuk kawsayta kuwakninchi Jesustaka wañuchirkankichi.

Chashna wañuchiptikichipish Tata Dioska paytami wañushkanmanta kawsachimushka. Ñukaykunaka kawsamushkanwasha Jesustaka kawashkanisapa. Chay kawashkaynikunata willaykaykichi. ¹⁶Jesusta kreyishkaynikunarayku kay riksinaykichi mana puriy atipak runataka sanuyachishkanisapa. Tukuy kankuna kawashkankichi Jesusta kreyishpaynikuna sanuyachishkaynikunata.

¹⁷Wawkinikuna, yachani kankuna kamachikuknikichiwan Jesusta wañuchichishpaykichi mana yacharkankichichu imatami rurankichi nishpa. ¹⁸Ñawpa tiempu Tata Dioska alli yachachikuk runakunata willarkan sielumanta shamudu salvakuk runata wañuchinaykichita. Chayrayku kankuna Jesusta wañuchichishpaykichi Tata Dios ñawpa rimashkantashina rurarkankichi. ¹⁹Chayrayku uchaykichita wanashpa kunanmantapacha Jesukristuta kreyiychi Tata Dios uchaykichimanta perdonashunaykichipa. Chaypira payka yanapashunkichi kushikuypuru kawsanaykichipa. ²⁰Tata Dioska ñawpamantapacha rimarkan Jesus salvashuknikichi kananta. Paytaka kashkan kay allpaman kachamunka.

²¹Jesukristuka sielupi kiparinan tiyan chay ñawpa alli yachachikuk runakuna rimashkankunashina Tata Dios rikchak layata kuskanpi allichanankaman. ²²Moisespish ñawpa awilunchikunata chay layallata willarkansapa: “Tata Diosninchika miraknikichimanta suk alli yachachikuk runata akllanka. Paymi ñukashina alli yachachikuk kanka.

Paytaka allita kasunaykichi tiyan.

²³Mana payta kasuptikichi Tata Dios karkushunkichi.”

²⁴Chaymanta ñawpa yachachikuk Samuelmantapacha tukuy alli yachachikukkuna chay layallata yachachikurkansapa. Willarkansapa imatami kay tiempupi Jesukristu ruranka nishpa.

²⁵Tata Dios ñawpa yachachikuk runakunata willarkansapa kankunata yanapashunaykichita. Chaymanta chay ñawpa awilunchikunawan paktuta rurashpa willarkan kankunatapish yanapashunaykichipa. Awilunchi Abrahamtapish willarkan: “Kanpa miraknikikunata yanapashpayni tukuy allpapi kawsak runakunatapish yanapashasapa.”

²⁶Tata Dios chaylla wambran Jesusta wañushkanmanta kawsachimushpa kankunaman primeru kachamurkan yanapashunaykichipa. Chashna yanapashushpaykichi munan uchaykichimanta wanashpa payllata kasushpa kawsanaykichipa.

**Chay llaktapi kamachikuk
runakuna Juanwan Pedruta
willarkansapa amana
yachachikunankunapana.**

4 ¹Chashna Juanwan Pedru chay runakunata yachachiykaptinkunalla *saserdotekunawan *saduseokunawan *Tata Diospa wasin kuydakkunapa kamachikukninkuna chayarkansapa. ²Pedruwan Juan yachachikuykarkansapa Tata Dios Jesusta kawsachimushkanrayku tukuy wañudu runakunatapish kawsachimunankunata. Chayrayku chay runakuna piñakurkansapa.

³Chaypina Juanwan Pedruta apirkansapa. Amusayaykaptinna karselpi churarkansapa pakarinkaman.

⁴Manara karselpi churaptinkunara Pedrupa yachachikushkankunata uyarishpankuna sukaman aypa

runakuna kreyikurkansapa. Ullkukunallata yupaptinkuna yaka pichka waranka karkansapa.

⁵Chaymanta kayantin Jerusalenpi chay runakunapa kamachikukninkunawan *ansianunkunawan Moisespa killkashkanta yachachikukkuna tantanakurkansapa. ⁶Chay saserdotekunapa kamachikuknin runa Anaspish chaypi karkan. Chaymanta Kayfas, Juan, Alejandro, tukuy saserdotekunapa kamachikukninpa ayllunkuna paykunawan tantanakurkansapa. ⁷Chaypina karselmanta Pedruwan Juanta pushachimurkansapa. Chawpinkunapi churashpankuna tapurkansapa:

—¿Pití willashushkankichi chay unkuduta sanuyachinaykichipa? ¿Pipa shutinpití rurashkankichi chay almirana layataka?

⁸Chaypina Tata Diospa Espiritun yanapaptin Pedruka aynirkan:

⁹—Llaktapa kamachikuk runakuna, ansianukuna, kankuna tapuwankichi imashnami kay runata sanuyachishkansapa nishpa. ¹⁰Chashna tapuwaptikichi willaykichi tukuy kankuna *judiyumasi-nikuna allita yachanaykichipa. Ñukaykuna Nasaret llaktamanta Jesuspa shutinpi kay ñawpaknikichipi runata sanuyachishkansapa. Kankunami chay Jesustaka wañuchichirkankichi. Wañudu kashkanmanta Tata Dioska paytaka kawsachimushka. ¹¹Jesuka sukalli rumishinami. Kankunaka wasichakuk runakunashina kashpaykichi chay alli rumita millashpa mana munarkanchichu wasikichipi churayta. Chay alli rumita mana munaptikichipish Tata Dioska churashka tukuy rumikunapa sikiñpi. ¹²Tata Dioska Jesusllata kay allpaman kachamurkan salvawananchikunapa. Manami chikan runatachu kuwashkanchisapa salvawananchikunapa.

¹³Chashna Pedruwan Juan mana manchakushpa nima pinkakushpa ayniptinkuna chay kamachikuk runakuna sukaman almirarkansapa. Yacharkansapa mana paykunashina yachaysapa runakuna kanankunata. Riksirkansapa Jesuspa disipulunkuna kanankunata. ¹⁴Chaymanta chay sanuyadu runa chayllapi paykunawan kaptin mana atiparkansapachu Juanta Pedruta nimata willayta. ¹⁵Chaypina washaman paykunata llukshichishpankuna kikinkunapura tapunakurkansapa:

¹⁶—¿Imatatí rurashunchisapa kay runakunataka? Tukuy kay Jerusalenpi kawsak runakuna yachansapana kay almirana *milagruta rurashkankunata. Chayrayku mana atipanchisapachu rimayta mana sanuyachishkasapachunishpa. ¹⁷Akuychi manchachishpa willaypachi kunanmantapacha amana ni pita Jesuspa shutinpi yachachikunankunapana. Chashna michaptinchikuna manana chay milagru rurashkankunata sukta sukta willankasapanachu.

¹⁸Chashna chay kamachikuk runakuna willanakushpankuna Pedruwan Juanta kashkan yaykuchirkansapa. Chaypina willarkansapa amana ni pita parlachinankunapa nima Jesuspa shutinpi yachachikunankunapa. ¹⁹Chashna willaptinkuna Juanwan Pedruka aynirkansapa:

—Allita yuyaychi. ¿Allichu kanman Tata Diosta mana kasushpaynikuna kankunallata kasunaynikunapa? ²⁰Ñukaykunaka Tata Diosllata kasushasapa. Chayrayku kawashkaynikunata uyarishkaynikunata yachachikunaynikuna tiyan.

²¹Chashna Pedru willaptinkuna chay runakunaka ashwanta jorachishpankuna kacharirkansapa. Tukuy chay llaktapi kawsak runakuna Tata Diosta alabarkansapa chay unkudu runata

sanuyachiptinkuna. Chayrayku chay awtoridarkuna mana yacharkansapachu imashnami kastigankasapa nishpa.

²²Chay sanuyachishkankuna runaka chusku chunka ashwan watayuk karkan.

**Jesusta kreyik runakuna Tata
Diosta mañarkansapa
yanapanankunapa ama
manchakunankunapa.**

²³Chashna chay kamachikuk runakuna Pedruwan Juanta kachariptinkuna rirkansapa Jesusta kreyikmasinkunawan tantanakunankunapa. Chaypina tukuy chay saserdotekunapa kamachikukninkunawan chay ansianunkuna willashkankunata willarkansapa.

²⁴Chayta willashkankunawasha tukuy chay tantanakudu runakuna Tata Diosta kuyashpankuna willarkansapa:

—A, Tata Dios, kanmi tukuy sieluta allpata yakuta tukuy chaykunapi tiyakta rurashkanki. ²⁵Kanpa Espirituyki yanapaptin sirvishukniki Davidka rimarkan:

“¿Imapatí Tata Diosta mana kasunayak runakuna piñakunsapa?
¿Imapatí mana valekkunata yuynasapa?

²⁶Llaktakunapi kamachikuk runakuna tantanakunsapa Tata Diosta mana kasunayashpankuna.

Chaymanta rimansapa Tata Diosmanta shamudu salvakuk runata mana kasunayanankunata.”

²⁷A Tata Dios, chayta rurashpa chay ishkay kamachikukkuna *Herodeswan Pilato chay ñawpa David rimashkantashina rurarkansapa. Kay llaktapi paykunaka judiyukunawan mana judiyukunawan tantanakurkansapa chay alli rurak akllashkayki salvakuk Jesusta wañuchinankunapa. ²⁸Chashna Jesusta wañuchishpankuna kan

munashkaykishina tukuy chay ñawpa rimashkaykita rurarkansapa.

²⁹A Tata Dios, kunanka chay chiknishuk runakuna manchachiwana-yanankunata yuyay. Yanapawaysapa mana manchakushpa rimanaykita yachachikunaynikunapa. ³⁰Allita yanapawaysapa chay alli rurak wambrayki Jesuspa shutinpi unkudukunata sanuyachinaynikunapa almirana milagrukunata ruraynikunapa.

³¹Chashna Tata Diosta willashkankunawasha chay tantanakushkankuna wasi sukaman kuyurkan. Chaypina Tata Diospa Espiritunka sukaman yanaparkansapa mana ni pita manchashpa Tata Diospa rimananta yachachikunankunapa.

**Jesusta kreyik runakuna
tiyapunankunawan
yanapanakuksapa.**

³²Chaymanta tukuy chay aypa kreyikuk runakunaka suk yuyaylla kashpa sukaman yanapanakushpa kawsaksapa. Rimarkansapa tukuy tiyapunankuna paktallapa kananpa. Mana ni pi rimaksapachu kayka ñukallapami nishpa. ³³Jesuspa aklladu yachachikuk runakunaka sukaman allita yachachikuykarkansapa Señor *Jesukristu wañushkanmanta kawsamushkanta. Chashna allita yachachikuptinkuna Tata Dioska paykunata sukaman yanaparkansapa. ³⁴Chayrayku niman sukpa nima laya illapuksapachu. Terrenuyuk wasiyuk runakuna rantikuksapa. ³⁵Chaypina chay rantikushkankuna chaninkunata chay alli yachachikuk runakunata kurkansapa mana nimayukkunata patumanankunapa.

³⁶Chaypi suk runa Jose *Levipa ayllunmanta Chipre ishlamanta karkan. Paypish Jesukristuta kreyirkan. Payka

sukaman animuchikuk kushichikuk runa karkan. Chayrayku chay yachachikuk runakunaka paytaka shutiyachir-kansapa Bernabepi. Chay shutin riman “kushichikuk runa.” ³⁷Chay Bernabepa suk terrenun tiyarkan. Payka chay terrenunta rantikurkan. Chay rantikushkan chaninta chay alli yachachikuk runakunata kurkan paykuna patumakunankunapa.

**Ananias warmin Safirawan chay
alli yachachikuk runakunata
llullachinayarkansapa.**

5 ¹Chaymanta suk runa Ananias warmin Safirawan suk terrenunta rantikurkansapa. ²Chayta rantikushpankuna chay ullku warminwan yuyaykushpa patuma kullkita apirkan-sapa paykunallapa kiparinanpa. Chaymanta patumallata chay alli yachachikuk runakunata kurkansapa. Llullakushpa Ananias willarkan terrenun chaninta paktaduta kuykananta. ³Chashna llullakuptinna Pedruka Ananiyasta willarkan:

—Ananias, terrenuykita rantikushpa patuma kullkita apishkanki. Chaypina shamushkanki willawak tukuy paktadu chaninta apamushkaykita. ¿Imapatí *Satanasta uyarishpa Tata Diospa Espiritunta llullachinayanki? ⁴Chay terrenuykika kanpami karkan. Chaymanta rantikushkayki chaninka kanllapami karkan. ¿Imapatí llullachwaykanki tukuy chaninta apamushkanki nishpa? Chashna rurashpaykika mana ñukaykunallatachu llullachiwashkanki-sapa. Tata Diostami llullachinayashkanki.

⁵Chashna Pedru willaptin Ananiasaka allpapi urmashpa wañurkan. Chashna wañuptin tukuy runakuna yachashpa sukaman manchakurkansapa. ⁶Chaypina suk waynakuna Ananiaspa kuerpunta

suk llachapawan wankushpa pusharkan-sapa pampak.

⁷Chaymanta kimsa ora washan chay wañudu Ananiaspa warmin yaykurkan mana yachashpa kusan wañushkanta.

⁸Chaypina Pedruka tapurkan:

—May willaway. ¿Ariya terrenuykichitaka willawashkaykichi chaninpichu rantikushkankichi?

Chay warmika aynirkan:

—Ariya chay chaninpi.

⁹Chaypina Pedruka willarkan:

—¿Imapatí kusaykiwan mana allita yuyaykushpa Tata Diospa Espiritunta llullachinayashkankichi? Chay waynakuna kusaykita pampaymanta kutimuykansapa. Paykunallami kantapish pushashunkisapa pampashuk.

¹⁰Chay oralla Safirapish Pedrupa ñawpakninpi urmashpa wañurkan. Chay waynakuna chayamushpankuna paytapish tarimurkansapa wañudutana. Chaypina Safirapa kuerpunta pusharkansapa kusanpa ladunpi pampak.

¹¹Chaypina chay wañushkankunata yachashpankuna tukuy runakuna *Jesukristuta kreyik runakunapish sukaman manchakurkansapa.

**Chay alli yachachikuk runakuna
aypa almirana layakunata
rurarkansapa.**

¹²Chaymanta Jesuspa aklladu yachachikukkuna runakunapa ñawpakninkunapi aypa almirana *milagrukunata rurarkansapa. *Tata Diospa wasinpi Salomon Alarpi amañaksapa tantanakuyta. ¹³Aypa runakuna paykunata kuyashpankuna willarkansapa alli rurak runakuna kanankunata. Chaymanta wakin runakuna manchakurkansapa paykunawan tantanakuyta. ¹⁴Chaymanta aypa ullkukuna warmikuna Jesukristuta kreyirkansapa.

¹⁵Chaypina chay runakuna unku dukunata kamillankunapi pusharkansapa

kallikunapi churak Pedru pasashpa sombran apiptin alliyachinankunapa.

¹⁶Chaymanta tukuy Jerusalem ladun llaktakunamanta aypa runakuna shamurkansapa unku dukunata pushamushpankuna. Supay unkuchishkan runakunatapish pusharkansapa chay alli yachachikukkuna alliyachinankunapa. Chashna pushaptinkuna paykunaka tukuyta alliyachirkansapa.

**Awtoridarkuna chay alli
yachachikuk runakunata
micharkansapa ama
yachachikunankunapa.**

¹⁷Chaypina *saserdotekunapa kamachikuknin *saduseokunawan sukaman piñakurkansapa chay alli yachachikuk runakuna aypa unku dukunata sanuyachiptinkuna. ¹⁸Chayrayku chay alli yachachikuk runakunata apichishpankuna pusharkansapa llaktapa karselninpi churak. ¹⁹Chay tuta Tata Diospa *angelnin karselpa punkunta kicharishpa llukshichirkansapa. ²⁰Willarkansapa:

—Rillaychi Tata Diospa wasinman. Chaypi tukuy runakunata yachachimuychi Jesukristuta kreyishpa mana tukuy niyukta kawsanankunata.

²¹Chay angel willashkanshina paykunaka tutapacha rirkansapa Tata Diospa wasinpi yachachikuk.

Chaypi yachachikuykaptinkuna saserdotekunapa kamachikuknin saserdotemasinkunawan *judiyu *ansianunkunata kayachirkansapa parlanankunapa. Tantanakushpankuna guardiyakunata kacharkansapa karselpi wichkadu yachachikuk runakunata pushamuk. ²²Chay guardiyakuna karselpi chayashpankuna mana niman suk runata tarirkansapachu. Chashna chunllata tarishpankuna kutirkansapa ansianunkunata willak:

²³—Chay karselta tarishkanisapa alli wichkaduta. Soldadukuna punkunta allita kuydaykashkasapa. Chaypina punkuta kicharishpaynikuna karsel ukupi mana ni pita tarishkanisapachu.

²⁴Chashna guardiyakuna willaptinkuna saserdotekunapa sinchi kamachikukninwan, Tata Diospa wasinta kuydakkunapa kamachikukninwan sinchi saserdotekuna sukwana sukwana tapunakurkansapa:

—¿Imashnatí chay runakunaka llukshishkasapa? ¿Kunanka imachami tiyan?

²⁵Chashna tapunakuykaptinkuna sukwana paykunapi chayashpa willarkansapa:

—Karselpi wichkachishkaykichi runakunaka Tata Diospa wasinpi tukuy runakunata yachachiykansapa.

²⁶Chaypina Tata Diospa wasinta kuydak guardiyakunapa kamachikuknin chay guardiyakunawan rirkansapa maskak. Chaypi tarishpankuna mana nimanachirkansapachu manchakushpa chay runakuna ruminchanankunata. Chaypina allillapi ansianunkunaman pusharkansapa. ²⁷Chaypi chayaptinkuna chay sinchi kamachikuk saserdoteka willarkansapa:

²⁸—Ñukaykunaka sinchita willashkaykichi ama Jesuspa yachachikushkanta nima rurashkanta ni pita yachachinaykichipa. ¿Imapatí yachachikuyllapi katinkichi? Kay Jerusalem kawsak runakunata sukamanna yachachiykankichi. Chaymanta ñukaykunata chatawaykankichi Jesusta wañuchishkaynikunata.

²⁹Chashna willaptinkuna Pedruka chay yachachikukmasinkunawan aynirkansapa:

—Ñukaykunaka Tata Dios willawashkankunallata ruranisapa. Chayrayku kankunata mana kasushkaykichichu.

³⁰Kankunaka Jesusta suk kruspi chakatashpa wañuchichirkankichi. Chaymanta awilunchikunapa Tata Diosninmi chay wañuchichishkaykichi Jesusta kawsachimushka. ³¹Chashna Tata Dios Jesusta kawsachimushpa willarkan alli ladunpi tiyarinanpa. Willarkan paylla *israel runakunata kamachiwananchikunapa salvawananchikunapa. Chashna Jesus salvakuk kaptin uchanchikunata wanaptinchikuna payka perdonawanchisapa. ³²Ñukaykuna allita willaykaykichi Jesukristu salvawakninchikuna kananta. Tata Diospa Espiritunpish chashnallami willashunkichi. Tata Diosta kasuptinchikuna Espiritunta kachamun yanapawananchikunapa.

³³Chashna Pedru willaptinkuna chay kamachikuk runakunaka piñakushpankuna sukaman munarkansapa wañuchiyta. ³⁴Paykunawan karkan suk *fariseo runa Gamayel. Chay Gamayelka Moisespa killkashkankunata yachachikuk runa karkan. Chay llaktapi kawsak runakuna payta riksishpa rimarkansapa alli yachachikuk runa kananta. Chay Gamayelka shayarishpa willarkansapa suk ratupa Pedruta Juanta llukshichinankunapa. ³⁵Chaypina chay kamachikukmasinkunata willarkansapa:

—Judiyumasinikuna, amarapish kay runakunata wañuchishpaykichira allita yuyaykuychi. ³⁶¿Manachu yuyankichi chay runa Teyudasta? Payka rimarkan sinchi kamachikuk kananta. Chusku pachak runakuna paytaka katirkansapa. Chaypina chay *romano awtoridarkuna Teyudasta wañuchiptinkuna katiknin runakuna chayta chayta nitikurkansapa. Chaypina tukuy ruranayashkankuna tukurkan.

³⁷Chaymanta yuyaychi chay Galileamanta runa Judasta. Gobiernu tukuy runakunata yupanankuna diyakunapi

payka aypa runakunata willarkansapa payllata katinankunapa. Aypa runakuna payta katiptinkuna awtoridarkuna wañuchichirkansapa. Chaypina katikninkuna chayta chayta nitikurkansapa. ³⁸Chayrayku willaykichi ama nimata chay yachachikuk runakunata ruraychichu. Paykuna kikinkunamanta yachachikushpankunaka suk tiempukamanmi chunllayankasapa. ³⁹Chaymanta Tata Diosmanta kaptin kankunaka manami atipankichichu chunllayachiyta. Kuydanakuychi ama Tata Diosta rabyachinaykichipa.

Chashna Gamayel willaptinkuna chay kamachikuk runakunaka kasurkansapa. ⁴⁰Chaypina chay yachachikuk runakunata kayachishpankuna asutichirkansapa. Sinchita willarkansapa amana kutin Jesuspa shutinpi nimata yachachikunankunapana. Chashna willashpankuna kacharirkansapa.

⁴¹Chaypina chay yachachikuk runakuna chay kamachikuk runakunamanta kushikuyuru llukshirkansapa. Sukaman kushikurkansapa Jesukristuta kasushkanrayku sufrishpankuna.

⁴²Chaymanta tukuy diya Tata Diospa wasinpi wasinkunapipish yachachikuk-sapa Jesus Tata Diosmanta shamudu salvakuk runa kananta.

**Jesusta kreyik runakuna kanchis
runakunata akllarkansapa
yanapanankunapa.**

6 ¹Chay tiempu Jesusta kreyik runakuna ashwanta aypayarkansapa. Suk kreyikukkuna *griego rimak karkansapa. Sukkuna *hebreo rimak karkansapa. Chay griego rimak runakuna sientishpa rimarkansapa paykunamanta ashwan aypa kullkita chay hebreo rimak viyudakunata kushkankunata. ²Chashna rimaptinkuna chay chunka ishka yachachikuk runakunaka tukuy kreyikuk

runakunata tantanachirkansapa.

Paykunata willarkansapa:

—Ñukaykunaka Tata Diospa rimananta yachachikunisapa. Manami allichu kanman yachachikunaynikunata sakishpa kullkita patumakunaynikunapa.

³Chayrayku, wawkinikuna, paninikuna, kankunamanta kanchis runakunata akllaychi mana nimayuk runakunata kullkita patumakunankunapa. Tata Diospa Espiritunta alli kasuk mana llullakuk alli yachak runakunata akllaychi. ⁴Chashna chay kanchis runakunata akllaptikichi ñukaykuna katishasapa orashpalla Tata Diospa rimananta yachachikuylapi.

⁵Chashna chay yachachikuk runakuna willaptinkuna Jesusta kreyik runakunaka almitirkansapa. Chaypina akllarkansapa Estebanta. Payka *Jesukristuta alli kreyik runa karkan. Tata Diospa Espiritunta allita kasushpa kawsak. Chaymanta akllarkansapa Felipita, Prokorota, Nikanorta, Timonta, Parmenasta, Nikolasta. Chay Nikolaska Antiokiya llaktamanta karkan. Payka mana *judiyu kaykashpa judiyukunapa yachachikunanta aypa watatana katirkan.

⁶Chay kanchis runakunata akllashpankuna chay chunka ishkay yachachikuk runakunaman pusharkansapa. Paykunaka makinkunata chay aklladu runakunapa umankunapi churashpa Tata Diosta roygarkansapa sukaman yanapanankunapa.

⁷Chaymanta Tata Diospa rimananta sukaman yachachikuptinkuna Jerusalempi Jesukristuta kreyik runakuna sukaman aypayarkansapa. Aypa *saserdotekunapish Jesusta kreyirkansapa.

**Chiknik runakuna Estebanta
pusharkansapa
kamachikukninkunapi chatakuk.**

⁸Chaymanta Tata Diospa Espiritun sukaman yanapaptin chay runakunapa

ñawpakninkunapi Estebanka atiparkan aypa almirana *milagrukunata rurayta.

⁹Chashna almirana milagrukunata ruraptin suk runakuna kallarirkansapa Estebanwan ayninakuyta. Chay runakuna suk tantanakunankuna wasipi tantanakuksapa. Chay wasipa shutin karkan Kacharidukunapa Wasin. Suk ayninakuk runakuna Sirene llaktamanta, Alejandriya llaktamanta, Silisia partimanta, *Asia partimanta karkansapa. ¹⁰Chay runakuna Estebanwan sukaman ayninakushpankunapish mana atiparkansapachu upallayachiyta. Tata Diospa Espiritun sukaman yanapaptin Estebanka atiparkan sukaman allita yachachiysapata. ¹¹Chashna mana upallayachiyta atipashpankuna suk runakunata kullkita pagararkansapa chatanankunapa Esteban Tata Diosta Moisesa washanchaykananta.

¹²Chay llullakuk runakuna chayta rimashpa *ansianukunata, Moisespa killkadunta yachachikukkunata, chay llaktapi kawsak runakunata sukaman turbachirkansapa. Paykunaka Estebanta apishpankuna pusharkansapa kamachikukninkunapi chatakuk. ¹³Chaypina chay llullakuk runakunaka chatashpankuna willarkansapa:

—Kay runaka sukaman washanchashpa riman kay *Tata Diospa wasin Moisespa killkadun mana alli kanankunata. ¹⁴Chaymanta uyarishkanisapa rimaptin chay Nasaretmanta Jesus Tata Diospa wasinta urmachinanta. Chaymanta uyarishkanisapa rimaptin Jesus Moises yachachiwashkanchikunata chikan layatana yachachiwananchikunata.

¹⁵Chashna chatakuykaptinkuna chay kamachikuk runakunawan tukuy chay tantanakudu runakunaka Estebanta chaparkansapa. Uyanta kawarkansapa iden suk *angelpa uyanshina lliptyaptin.

**Esteban chay kamachikuk
runakunata sukaman
yachachirkansapa.**

7 ¹Chaypina chay sinchi kamachikuk
*saserdoteka Estebanta tapurkan:
—Chay runakunaka ¿kuskatachu
chatashushkasapa?

²Chashna tapuptin Estebanka
willarkansapa:

—Wawkinikuna, tataynikuna, mash
uyariwaychi. Chay runakunaka
llullakuykansapa. Mana tokuykiyukta
kawsak Tata Diosninchikuna ñawpa
awilunchi Abrahampi rikurirkan
Mesopotamia llaktanpi kaptin manara
Haran llaktaman riptinra. ³Chashna
rikurishpa willarkan: “Aylluykikunata
sakishpa kay llaktaykimanta llukshiy.
Kawachinayni llaktaman rillay.”

⁴Chashna Tata Dios willaptinna
Abrahamka Kaldea llaktanmanta
llukshirkan Haran llaktapi kawsak.
Chay Haranpi tatanka wañurkan.
Chaymanta tatan wafuuptin Tata Dioska
kay kawsaykananchikuna llaktaman
pushamurkan. ⁵Kay llaktapi kawsaykap-
tinpish mana paypachu karkan. Chay
tiempu manara nima wambrayukra
kaykaptinpish Tata Dioska willarkan
wañushkanwasha kay llakta miraknin-
kunapa kananta.

⁶Chaymanta Tata Dioska Abraham-
taka willarkan: “Miraknikikuna suk
chikan llaktaman rinkasapa mana
llaktayuk runakunashina kawsananku-
napa. Chusku pachak watata chay
chikan llaktapi kawsak runakuna
paykunata sukaman trabajachishpan-
kuna sufrichinkasapa.”

⁷Chaymanta Tata Dioska Abraham-
taka willarkan: “Ñukami chay mirakni-
kikunata sufrichik runakunataka
kastigashasapa. Chashna kastigaptini-
kuna chay miraknikikunaka chay

llaktamanta llukshinkasapa. Chaypina
kay llaktaman shamushpankuna ñukata
sirviwashpankuna kawsankasapa.”

⁸Chashna Tata Dios Abrahamwan
paktuta rurashpa willarkan tokuy ullku
wambrakunata pusak diyayuk
kaptinkuna señalachinankunapa.
Chayrayku wambran Isak nasiptin
pusak diyayuk kaptin Abrahamka
señalarkan. Chaymanta Isakpish
wambran Jakobota señalarkan.
Chaymanta Jakobopish wambrankunata
señalarkansapa. Jakobopa wambranku-
namanta chunka ishkey ayllunkuna
mirashkanchisapa.

⁹Jakobopa wambrankuna ñukanchi-
kunapa ñawpa awilunchikunami.
Paykunaka wawkin Joseta chiknishpa
rantikurkansapa Egipto llaktaman
pushanankunapa. Chashna rantiku-
ptin-kunapish Tata Dioska Josetaka sukaman
yanaparkan. ¹⁰Tata Diosmi tokuy
sufrishkankunamanta surkurkan. Tata
Dios sukaman yanapartin Joseka alli
yachak karkan. Chashna yachaysapa
kashpa Egiptopi kamachikuk *Faraonta
kushichirkan. Chayrayku Faraonka
Joseta kuyashpa churarkan kikinpa
wasinpi Egipto llaktapish kamachiku-
nanpa.

¹¹Chashna Jose kallariptin kamachi-
kuyta Egiptopi tokuy Kanaan llaktapi
sinchi yarkay tiyarkan. Chaypina chay
awilunchikuna Kanaan llaktapi kawsay-
kashpankuna mana nima mikunanku-
nata tarirkansapanachu. ¹²Chashna
sinchi yarkay tiyaptin Jakoboka
yacharkan Egiptopi *trigu tiyananta.
Chayrayku wambrankunata kacharkan-
sapa triguta rantinankunapa. Chay
awilunchikuna chayrak rishpankuna
manara wawkin Josetaka riksirkansapa-
rachu.

¹³Chaymanta ishkeynin kuti
riptinkuna Joseka chayrak willarkan-

sapa wawkinkuna kananta. Chaypira chay kamachikuk Faraonka yacharkan maykan kastami Joseka nishpa.

¹⁴Chaymanta Joseka wawkinkunata willarkan tatan Jakobota tukuy familyankunata pushamunankunapa Egiptopi kawsanankunapa. Jakobopa familyankunaka kanchis chunka pichka runakuna karkansapa. ¹⁵Chashna Jose willakuptin Jakoboka tukuy familyankunawan rirkansapa Egiptopi kawsak. Chaymanta chay llaktallapi wañurkan. Chayllapi chay chunka ishkay wambrankunapish wañurkansapa. ¹⁶Jakobo wañuptin Joseka tukuy wawkinkunawan kuerpunta pusharkansapa Jakobopa llaktan Sikempi pampak. Ñawpa tiempu chay Sikem llaktapi Abrahamka aypa kullkiwan Hamorpa wambrankunamanta suk terrenuta rantirkan. Chay terrenupi Jakobopa kuerpunta pamparkansapa.

¹⁷Chaymanta Jakobopa ñetunkuna Egiptopi kawsashpankuna sukaman aypata mirarkansapa. Aypa watakunata chay llaktapi kawsashkankunawasha pishillana illarkan Tata Dios Abrahamta willashkantashina rurananpa. ¹⁸Chaypina Egiptopi chikan kamachikuk runa yaykurkan. Payka Josetaka mana riksirkanchu unay tiempu wañudu kaptinna. ¹⁹Chay kamachikuk awilunchikunataka sukaman llullachishpa sufrichirkansapa. Mana munarkanchu miranankunapa. Chayrayku willarkansapa tukuy chayrak nasidu ullku wambrakunata wishchunankunapa wañunankunapa.

²⁰Chay tiempupi Moiseska nasirkan. Tata Dioska chay wambrataka sukaman kuyarkan. Chaypina kimsa killata tatan maman wasinpi pakashpa wiwarkansapa. ²¹Chaypina manana pakayta atipashpankuna suk sestupi churashpa yakupi kacharirkansapa. Chay yaku

mañanpi chay kamachikuk Faraonpa shipashnin tarishpa kikinpa wawantashina wiwarkan. ²²Chay shipash wiwaptin Moiseska tukuy chay egipto runakunapa yachanankunata allita yachakurkan. Wiñashpa alli rimakuk alli yachaysapa runa karkan.

²³Chaymanta Moiseska chusku chunka watayuk kashpa rirkan *israelmasinkunata kawak. ²⁴Paykunapi chayashpa kawarkan suk egipto runa suk israel runata sukaman makaykaptin. Chayta kawashpa Moiseska israelmasinta amachak rishpa chay egipto runata wañuchirkan. ²⁵Payta wañuchishpa yuyarkan: “Israelmasinikuna yachankasapa Tata Dios ñukata kachamuwashkanta chiknik runakunamanta llukshichinaynipasapa.” Chashna Moises yuyaptinpi chay israelmasinikunaka mana yacharkansapachu Tata Dios kachashkanta.

²⁶Chaymanta kayantin Moiseska tarirkansapa ishkay israel wawkipura makanakuykaptinkuna. Rakinachiysapata munashpa willarkansapa: “Kankuna wawkipura kaykashpa ¿imapati makanakuykankichi?”

²⁷Chashna Moises michaptinkuna chay israelmasinta makaykak runa Moiesta tankakushpa willarkan: “Ariya ¿piti willashushka shamunaykipa juesninikuna kamachiwakininikuna kanaykipa? ²⁸¿Kayna chay egipto runata wañuchishkaykitashinachu wañuchiwanayanki?”

²⁹Chayta uyarihsa Moiseska manchakurkan. Chayrayku nitikushpa Madian partiman rirkan. Chay partipi mana llaktayuk runashina kawsarkan. Chaypi kawsaptin ishkay wambrankuna nasirkansapa.

³⁰Chaymanta chusku chunka wata washan suk chunlla pampapi Sinai urku ladunpi Moiseska karkan. Chaypi suk

taksha kaspi kawarkan rawraykaptin. Chay rawraykak ukumanta Tata Diospa *angelnin rikurirkan. ³¹Chaypina Moiseska sukaman almirashpa manchakuykashpa laduncharkan ashwan allita kawananpa. Chashna ladunchaykaptin uyarirkan Tata Dios willaptin: ³²“Ñukami kani chay ñawpa awiluykikuna Abrahampa Isakpa Jakobopa Tata Diosnin.”

Chashna Tata Dios willaptin Moiseska manchakuywan chukchukushpa chay taksha kaspi rawraykakta manana kawanayarkannachu. ³³Chaypina Tata Dioska willarkan: “Ushutaykikunata surkuy kay urku ñukapa kaptin. ³⁴Ñukaka israel wambraynikunatami allita kawani. Paykuna Egiptopi sukaman llakishpa kawsaykansapa. Uyarishkani sukaman llakishpa wakaptinkuna. Chayrayku Egiptoman kachayki chay wambraynikunata llukshichinaykipasapa.”

³⁵Ñawpata chay israelmasinkunaka Moiesta mana munashpankuna willarkansapa: “¿Piti willashushka juesninikuna kamachiwakninikuna kanaykipa?” Tata Diospa angelnin chay taksha kaspi rawraykak ukumanta willashpa Moisesllata kacharkan Egipto llaktaman rinanpa. Willarkan israelmasinkunata chay llaktamanta llukshichinankunapa.

³⁶Moiseslla chay ñawpa awilunchikunata Egiptomanta llukshichirkansapa. Chusku chunka watata chay llaktapi, chay Puka Kochata chimbaypi, chay chunlla chakidu pampapi Moiseska aypa almirana *milagrukunata rurarkan.

³⁷Moisesllami chay israelmasinkunata willarkansapa: “Tata Diosmi miraknichimanta suk runata aklanka ñukashina alli yachachikuk kananpa.” ³⁸Chay israel runakuna chay chunlla pampapi kawsaptinkuna chay Sinai urkupi suk

angel Moisesllata yachachirkan imashnami runakuna Tata Diosta kasushpa kawsankasapa nishpa. Chaymanta Moiseslla chay ñawpa awilunchikunata tukuy chaykunata yachachirkansapa. Chaymanta paylla tukuy chaykunata killkarkan ñukanchikunapish yachananchikunapa.

³⁹Chashna Moises Tata Diospa rimananta yachachikuptinpush chay ñawpa awilunchikunaka manami munarkansapachu kasuyta. Egiptoman munarkansapa kutiyllata. ⁴⁰Chashna Egiptoman kutinayashpankuna Aronta willarkansapa: “Manami yachanisapachu maymanmi rishka chay Egiptomanta llukshichimuwakninchikuna Moiseska. Chayrayku diosninikunata rurapaysapa pushawanankunapa.”

⁴¹Chashna chay runakuna willaptinkuna Aronka kurimanta beshekuta rurarkan. Chayta ruraptin chay runakuna kaymi diosninchikuna nishpa kuyarkansapa. Chaymanta wiwa animalninkunata wañuchishpankuna chay kurimanta ruradu beshekuta kuyashpankuna fiestata rurarkansapa. ⁴²Chayta kawashpana Tata Dioska paykunamanta suchurkan. Sakirkansapa luserukunata diosninkunatashina kuyanankunapa. Chashnallami ñawpa alli yachachikuk runakunapa librunpi riman:

“Israel wambraynikuna, chay chunlla allpapi chunka chusku watata purirkankichi.

Chaypi wiwa animalnikikunata wañuchishpaykichi manami ñukatachu kuyawashkankichi.

⁴³Ñukata kuyawanaykichimanta chikankunata kuyarkankichi. Molok diosta taksha wasinpi churashpa purichirkankichi. Chay luseru Refanta kuyarkankichi. Kikikichi rurashkaykichi dioskunata kuyarkankichi.

Chayrayku Babilonia llaktamanta
ashwan karu llaktakunaman
pushashkaykichi chaypi kawsa-
naykichipa.”

⁴⁴Chay chunlla chakidu allpapi chay
ñawpa awilunchikunapa tiyarkan
animalkunapa karapankunamanta
ruradu wasin Tata Diosta kuyananku-
napa. Tata Dioska Moiestaka willarkan
kawachishkantashina chay wasita
ruranankunapa. ⁴⁵Chay ñawpa awilun-
chikuna chay wasitaka aypa watakunata
purichiksapa.

Chaymanta Moises wañuptin Josue
kamachikuk kiparirkan. Josue kamachi-
kuptin Tata Dios awilunchikunata
yanaparkansapa Tata Diosta mana
kreyik runakunata makashpa kallpachi-
nankunapa. Chay allpapi kawsashpan-
kuna chay kamachikuk Davidpa
tiempunkaman chay karapamanta
ruradu *Tata Diospa wasinta kuydar-
kansapa. ⁴⁶Chay ñawpa kamachikuk
Davidka Tata Diosta sukaman kushichir-
kan. Suk alli wasita sukaman ruranayar-
kan ñawpa Jakobomanta mirakninkuna
chaypi Tata Diosta kuyanankunapa.
⁴⁷Chashna David runanayaptinpi
wambran Salomon Tata Diospa wasinta
rurarkan. ⁴⁸Chashna Salomon wasita
ruraptinpi sielupi kawsak Tata Dioska
mana runakuna rurashkan wasipichu
kawsan.

^{49,50}Suk ñawpa alli yachachikuk runa
killkarkan:

“Tata Dioska riman:

‘Ñukaka altu sielupi tiyarishpa
tukuy runakunapa sinchi kama-
chikukninmi kani.

Ñukallami tukuy allpapi tiyakta
rurashkani.

Chayrayku ¿imashnatí runakuna
rurashkan wasipika kawsayman?
Kankuna mana atipankichichu
rurayta samanayni wasita.”

⁵¹Chashna rimashpa Esteban
yachachikuyllapi katirkan:

—Kankunaka chay ñawpa awiluykichi-
shina Tata Diosta mana kreyinayankichi-
chu nima kasunayankichichu. Tata
Diospa Espirituntapish mana kasunayan-
kichichu. ⁵²Chay ñawpa awiluykichika
tukuy alli yachachikukkunata sufrichir-
kansapa. Chay alli yachachikuk runakuna
yachachikurkansapa chay alli rurak Jesus
shamunanta. Chaypina Jesus shamuptin
rantikushpa kankunaka wañuchirkanki-
chi. ⁵³Kankunaka angelkunamanta Tata
Diospa rimananta chaskishpaykichipish
mana kasunkichichu.

Chay chiknik runakuna Estebanta ruminchashpa wañuchirkansapa.

⁵⁴Chashna Esteban chay kamachikuk
runakunata willaptinkuna kirunkunata
mukushpankuna sukaman rabyakurkan-
sapa. ⁵⁵Chashna orana Esteban sieluta
chapashpa Tata Diospa Espiritun
yanapartin Tata Diosta llipyakpuruta
kawarkan. Jesustapish kawarkan Tata
Diospa alli ladunpi shayariduta. ⁵⁶Chay-
pina chay runakunata willarkansapa:
—Mash kawaychi. Ñukaka kawaykani
sieluta kicharinakuduta. Chaypi Tata
Diospa wambranta Tatanpa alli ladunpi
kawaykani.

⁵⁷Chashna Esteban willaptinkuna
chay runakunaka rinrinkunata
wichkashpankuna sinchita kaparikur-
kansapa. Rabyakushpankuna Estebanta
apirkansapa. ⁵⁸Payta aysashpankuna
chay llaktamanta llukshichishpankuna
rumincharkansapa. Paykuna sawa
llachapankunata surkukushpankuna suk
runa Saulota kurkansapa kuydapunan-
kunapa. ⁵⁹Chay chiknik runakuna
ruminchaykaptinkuna Estebanka
orashpa willarkan:

—A Señor Jesus, ñukaka wañuykani-
nami. Chaskiwayna.

⁶⁰Chayta rimashkanwasha kunkuri-kushpa sinchita rimashpa Tata Diosta willarkan:

—¡A, Tata Dios, kay wañuchiwak runakunataka perdonaysapa!

Chashna willashpa Estebanka wañurkan.

**Saulo Jesukristuta kreyik
runakunata sufrichirkansapa.**

8 ^{1,2}Chashna chay chiknik runakuna Estebanta wañuchiypaptinkuna Saulopish rimarkan allimi wañuchinankunaka. Esteban wañuptinna *Jesukristuta kreyik runakuna sukaman wakakushpa pamparkansapa.

Chay diyamanta Jerusalemipi kawsak runakuna Jesukristuta kreyik runakunata chiknishpa kallarikansapa sufrichiya. Chayrayku paykuna manchakuywan Judea partiman *Samaria partiman nitikurkansapa. Paykuna nitikushpankunapish chay alli yachachikuk runakuna mana nitikurkansapachu. ³Chaykamanka Sauloka Jesukristuta kreyik runakunata chiknishpa sukaman sufrichirkansapa. Wasin wasinpi yaykushpa ullkukunata warmikunata apirkansapa pushanankunapa karselpi wichkachik.

**Felipi Tata Diospa rimananta
yachachikurkan Samaria llaktapi.**

⁴Chashna Jesukristuta kreyik runakuna Jerusalemanta nitikushpankuna maypicha chayashpankuna yachachikuksapa Jesukristu salvakuk kananta.

⁵Felipi nitikushpa Samaria partipi ashwan atun llaktapi chayarkan. Chaypi chayashpa Jesukristu yachakushkanta kallarikkan yachachikuyta. ⁶Chay llaktapi kawsak runakuna sukaman kushikushpankuna aypa *milagrukunata ruraptin kawashpankuna Felipita allita

uyarirkansapa. ⁷Felipika aypa supayadu runakunatapish alliyachirkansapa. Chay supaykuna unkuchishkan runakunamanta kaparikushpa llukshirkansapa. Chaymanta aypa mana kuyuy atipak aypa mana puriy atipak runakunata alliyachirkansapa. ⁸Chashna aypa unkudukunata sanuyachiptinkuna chay llaktapi kawsakkuna sukaman kushikurkansapa.

⁹Chay llaktapi kawsarkan suk runa Simon. Ñawpa chay Simonka ñakakushpa kawsak. Ñakakushpa aypa runakunata llullachishpa kreyichirkan sumak yachayuk kananta. ¹⁰Tukuy chay llaktapi kawsakkuna taksha atun paytaka sukaman allita uyarishpa willaksapa: “Tata Dios yanapaptin kay runaka sukaman yachaysapami.”

¹¹Aypa watakunata chay Simonka ñakakushpa chay runakunata llullachirkansapa. Chayrayku willashkankunata sukaman manchashpankuna kasuksapa.

¹²Chay llaktapi Felipika yachachikurkan Tata Dios kamachikuk kananta Jesukristu salvakuk kananta. Chaypina aypa ullkukuna warmikuna yachachikunanta kreyishpankuna bawtisakurkansapa.

¹³Chay Simonpish Jesukristuta kreyishpa bawtisakurkan. Chashna bawtisakushpa Felipiwana tantalla purirkan. Sukaman almirarkan Felipi almirana milagrukunata ruraptin.

¹⁴Chaypina Jerusalemipi chay yachachikuk runakunaka yacharkansapa Samariapi aypa runakuna Tata Diospa rimananta kreyinankunata. Chayta yachashpankuna Pedruwan Juanta kacharkansapa ashwan allita yachachikunankunapa. ¹⁵Pedruwan Juanka Samariapi chayashpankuna Tata Diosta roygarkansapa chay mushuk kreyikukkunapish Espiritunta chaskinankunapa. ¹⁶Chay runakuna

Jesupsa shutinllapira bawtisakurkansapa. Tata Diospa Espiritunka manara paykunaman shamurkanrachu.

¹⁷Chaypina Pedruwan Juan chay runakunapa umankunapi makinkunata churaptinkuna Tata Diospa Espiritunta chaskirkansapa.

¹⁸Chayta kawashpa chay Simonka Pedruta Juanta kullkita pagaranayarkan. ¹⁹Willarkansapa:

—Ñukatapish yachachiwaychi atipanaynipa runakunapi makinikunata churaptini Tata Diospa Espiritunta chaskinankunapa.

²⁰Chashna willaptinna Pedruka willarkan:

—Kanka yuyanki ñukata kullkita pagarawaptiki Tata Dios yanapashunaykita. Chashna yuyaykuptiki Tata Dios sukaman kastigashunka. ²¹Tata Diospa ñawpakninpi mana alli yuyayuk runa kanki. Chashna yuyaykuptiki payka mana yanapashunkichu. ²²Chay mana alli yuyanaykimanta wanashpa Tata Diosta roygay perdonashunaykipa. ²³Ñukaka kawayki uchaykillapira kaptiki. Kunankaman ñakakushkaykita mana wanankichu.

²⁴Chashna Pedru willaptin Simonka aynirkan:

—Kankunaka Tata Diosta roygapaychi ama rimashkaykichitashina kastigawanpanpa.

²⁵Chay llaktapi Juanwan Pedruka Tata Diospa rimananta allita yachachikurkansapa. Chaymanta Samaria partipi aypa llaktillukunapi Jesus yachachishkankunata yachachikuyllapi rirkansapa Jerusalenpi chayanankunakaman.

Felipi Etiopiya llaktamanta kamachikuk runata yachachirkan.

²⁶Chaymanta Pedruwan Juan kutishkankunawasha Tata Diospa *angelnin Felipita willarkan:

—Rillay Jerusalemanta Gasa rina ñanta. Chay ñanka chunlla chakidu partita rin.

²⁷Chashna chay angel willaptinna Felipika rirkan. Chay ñanpi suk Etiopiyamanta runawan tinkunakurkan. Chay runaka Etiopiya llaktapi kamachikuk warmipa kullkinta kuydak karkan. Payka Tata Diosta kuyak rishkanwasha Jerusalemanta llaktanman kutiyarkan. ²⁸Kaballu aysaptin karrunpi tiyaridu riykarkan. Chashna karrunpi riykashpa ñawpa yachachikuk Isaiyaspa killkadunta leyiykarkan.

²⁹Chaypina Tata Diospa Espiritunka Felipitaka willarkan:

—Mash chay karruta ladunchay.

³⁰Chaypina Felipi ladunchashpa uyarirkan chay ñawpa Isaiyaspa killkadunta leyiykaptin. Chaypina chay runataka tapurkan:

—¿Ariya entiendinkichu kay killkadu leyikanaykita?

³¹Chashna tapuptionna chay runaka aynirkan:

—Mana ni pi yachachiwaptinka ¿imashnatí atipasha entiendiyta?

Chaypina Felipita roygarkan karrunpi yaykushpa ladunpi tiyarinanpa. ³²Chay runa Tata Diospa rimanan leyishkanka kashna riman:

“Tata Diosmanta shamudu runata suk ovejatashina pusharkansapa wañuchik.

Suk oveja mana nima kaparinchu millwanta tipipuptinkuna.

Chashnashina Tata Diosmanta shamudu runata sufrichtinkuna mana nima kaparirkanchu.

³³Paytaka asichishpankuna pinkachirkansapa.

Mana nima uchayuk kaptinbish kastigarkansapa.

Wañuchishkankunarayku payta kreyikkuna mana yupaypa layata aypayankasapa.”

³⁴Chayta leyishkanwasha chay Etiopiyamanta runaka Felipita tapurkan:

—May willaway. Chay ñawpa yachachikuk runaka ¿kikinpachu killkarkan chikan runapachu?

³⁵Chaypina Felipika chay runa leyishkan Isaiyaspa killkadunmanta yachachirkan Jesus salvakuk kananta.

³⁶Chaypina riykashpankuna suk yakuta kawashpa chay runaka Felipita willarkan:

—Mash kaway chay yakuta. ¿Manachu kay yakupika ñukata bawtisawanki-man?

³⁷Chaypina Felipika aynirkan:

—Tukuy shunku Jesukristuta kreyipti-kika bawtisashkayki.

Chashna willaptin chay runaka aynirkan:

—Ñukaka kreyini Jesus Tata Diospa wambran kananta.

³⁸Chashna willaptin Felipika almitir-kan bawtisayta. Chaypina chay runaka karrunta shayachiptin ishkantinkuna chay yakuman rirkansapa. Chaypi Felipika chay runata bawtisarkan.

³⁹Chaymanta bawtisashkanwasha yakumanta llukshiptinkuna Tata Diospa Espiritunka Felipitaka suk partiman pusharkan. Chay runa manana Felipita kawashpash kushikuypuru llaktanman kutirkan.

⁴⁰Tata Diospa Espiritun Asoto llaktapi Felipita churarkan. Chay Asotomanta rishpa llaktan llaktanpi Jesus yachachi-kushkanta rirkan yachachikuypi Sesareapi chayanankaman.

**Jesukristu Saulota kayarkan
payta katinanpa.**

(Hch 22.6-16; 26.12-18)

9 ¹Chaykamanka Saulo sinchita piñakushpa sukaman jorachirkan-sapa *Jesukristuta kreyik runakunata

wañuchinankunapa. Paykunata wañuchinayashpa *saserdotekunapa kamachikukninman rirkan. ²Payta mañarkan kartata kunanpa Damasko llaktaman rishpa tantanakunankuna wasikunamanta Jesukristuta katik ullkukunata warmikunata apinanpa. Yuyarkan Jerusalemman pushashpa karselpi wichkachinankunapa.

³Chay kamachikuk kartata kuptinna Sauloka Damaskoman riykarkan. Chay llaktapi chayanayaykaptin raslla sielumanta paypi sukaman llipyamur-kan. ⁴Chayta kawashpa Sauloka allpakaman urmarkan. Chaypina uyarirkan willaptin:

—Saulo, Saulo ¿imapatí chikniwashpa sufrichiwaykanki?

⁵Chashna willaptin Sauloka tapurkan:

—¿Pití kanki, Señor?

Chaypina chay willak runaka aynirkan:

—Ñukaka Jesusmi kani. Kanka ñukata chikniwashpayki sufrichiwaykanki.

⁶Atarimushpa Damaskoman rillay.

Chaypi suk runa yachachishunki imatami ruranki nishpa.

⁷Saulopa purikmasinkuna paywan parlaykak runata uyarishpash mana ni pita kawarkansapachu. Chayrayku sukaman manchakurkansapa.

⁸Saulo allpamanta atarimushpa manana atiparkannachu kawakuyta. Chayrayku chay purikmasinkunaka makinmanta apishpa Damaskoman pusharkansapa. ⁹Chaypi chayashpa Sauloka kimsa diyata karkan mana kawakushpa mana nimata mikushpa nimata upyashpa.

¹⁰Chay Damaskopi Ananias kawsar-kan. Payka Jesukristuta kreyik runa karkan. Jesuska payta rikchadunpi muskuyninpinishina rikurishpa kayarkan:

—¡Ananias!

Chashna kayaptin aynirkan:

—Señor ¿imatatí willawanki?

¹¹Chashna ayniptin Jesuska willarkan:

—Rillay Kuska shutiyuk kallita.

Chaypi suk runa Judas kawsan. Paypa wasinpi tapukuy Tarso llaktamanta Saulota. Chaypimi payka Tata Diosta oraykan. ¹²Muskuyninpushina kanta kawashushka ladunchashpa makikita paypi churaptiki kashkan allita kawakunampa.

¹³Chashna Jesus willaptin Ananiyaska willarkan:

—Señor, aypa runakunami willawashkasapa Jerusalenpi chay runa tukuy kanta kreyishuk runakunata sufrichiykankunata. ¹⁴Kunanka kayman shamushka saserdotekunapa kamachikukninkunapa kartata apamushpa. Payka tukuy kanta kreyishuk runakunata pushanayan karselpi wichkachiwanankunapa.

¹⁵Chaypina Jesuska willarkan:

—Rillay tukuy willashkaynita rurak. Ñukami chay runataka akllashkani mana *judiyu runakunata yachachikunampa ñuka salvakuk kanaynita. Paymi chay runakunapa kamachikukninkunatapish judiyu runakunatapish yachachinkasapa. ¹⁶Chaymanta paytaka willasha ñukata kreyiwashpa sukaman sufrinanta.

¹⁷Chashna Jesus willaptin Ananiyaska uyarishpa Saulota rirkan kawak. Chay wasipi chayashpa Saulopa umanpi makinta churashpa willarkan:

—Wawkini Saulo, chay shamushkayki ñanpi rikurishuk Jesusmi kachamuwashka shamunaynipa kawakniki atipanaykipa kashkan allita kawakuyta. Tata Diospa Espiritunka kanpi yaykunka yanapashunaykipa.

¹⁸Chashna oras Saulopa ñawinmanta challwa karapan laya urmaptin kawakurkan. Chaypina atariptin Ananiyask bawtisarkan.

¹⁹Bawtisakushkanwashpa mikushpana sinchiyarkan. Chaypina Jesusta kreyik runakunawan suk diyakunata Damaskopi kiparirkan.

Damaskopi Saulo kallarirkan yachachikuyta.

²⁰Chaymanta Damaskopi tantanaku-nankuna wasikunapi Sauloka kallarirkan yachachikuyta Jesukristu Tata Diospa wambran kananta. ²¹Chashna yachachikuptin tukuy runakuna sukaman almirashpankuna willanakurkansapa:

—¿Manachu kay runaka Jesusta kreyik runakunata Jerusalenpi sukaman sufrichishka? ¿Manachu payka kayman-pish shamushka Jesusta kreyikkunata apinayashpa pushanankunapa saserdotekunapi chatakuk?

²²Chashna rimaptinkunapish Sauloka mana manchakushpa ashwan allita yachachikurkan. Damaskopi kawsak judiyu runakunata allita entiendichirkansapa Jesus Tata Diosmanta shamudu salvakuk runa kananta. Chashna allita yachachikuptin paykuna sukaman turbakurkansapa.

Damaskomanta Saulo nitikurkan.

²³Chashna aypa diyakunata Saulo yachachikuptinna judiyukuna yuyaykurkansapa wañuchinankunapa. ²⁴Chaypina Sauloka yacharkan tukuy diya tukuy tuta chay llaktamanta pirkapa llukshinan punkunkunapi shuyaykankunata wañuchinankunapa. ²⁵Chayrayku suk tuta Jesusta kreyikmasinkuna suk atun sestupi churashpa chay llaktapa pirkanmanta urayachirkansapa. Chashnamanta Sauloka chay chiknik runakunamanta kishpirkan.

Jerusalenpi Saulo yachachikurkan.

²⁶Chaymanta Sauloka Damaskomanta nitikushpa rirkan Jerusalenpi yachachi-

kuk. Chaypina Jesusta kreyikmasinkunawan tantanakunayarkan. Paykuna Saulota mancharkansapa mana kreyishpankuna Jesusta kreyik kananta.

²⁷Chashna manchaptinkuna Bernabe paytaka pusharkan chay alli yachachikuk runakunapi riksichik. Willarkan-sapa:

—Kay runapish Jesukristuta kreyikmasinchikunami. Señorninchi Jesukristumi ñanpi paypi rikurishpa parlachirkan. Chaypina Damaskopi payka mana manchakushpa yachachikushka Jesus salvakuk kananta.

²⁸Chashna Bernabe willaptinkuna almitirkansapa paykunawan tantalla yachachikuypi purinankunapa. Chaypina Sauloka Jerusalempi sukaman allita mana manchakushpa yachachikurkan Jesus salvakuk kananta. ²⁹Chashna yachachikuypi purishpa *griego rimana-yuk judiyukunawan parlaypi aynina-kuypi yachachiksapa. Paykunaka mana kreyishpankuna wañuchinayarkansapa. ³⁰Chayta yachashpa Jesusta kreyikmasinkuna Sesareaman pusharkansapa. Chaymanta Sesareamanta Tarso llaktanman kacharkansapa.

³¹Chay tiempu Judea partipi, Galilea partipi, *Samaria partipi manana ni pi Jesukristuta kreyikkunata sufrichirkan-sapanachu. Chayrayku sukaman kushikushpalla Jesukristupa yachachikunankunata ashwan allita yachakurkansapa. Tata Diosta kuyashpa kawsarkansapa. Chaymanta Tata Diospa Espiritun yanapaptinkuna ashwan aypa runakuna Jesukristuta kreyirkansapa.

Pedru Eneasta sanuyachirkan.

³²Chaymanta Pedruka llaktan llaktan rirkan Jesukristuta kreyikmasinkunata kawak. Chashna rishpa Lida llaktapi chayarkan. ³³Chaypi tarirkan suk runa Eneasta. Payka pusak watatana mana

kuyuyta atipashpa kamanpi siridu kawsarkan. ³⁴Pedruka payta willarkan:

—Eneas, Jesukristumi alliyachishunki. Atarimushpa kamaykita allichay.

Chashna Pedru willashkan oralla Eneaska atarimurkan. ³⁵Tukuy Lida llaktapi Saron llaktapi kawsak runakuna kawarkansapa Eneas atarimushkanta. Chayrayku Jesukristuta kreyirkansapa.

Pedru Dorkasta kawsachimurkan.

³⁶Chay tiempu Jope llaktapi suk warmi Tabita kawsarkan. Chay Tabitapa shutin griego rimaypi Dorkas. Paypish Jesukristuta kreyik karkan. Chay warmika allita rurashpa mana nimayuk runakunata yanapashpa kawsak. ³⁷Chay warmika unkushpa wañurkan. Chaypina kuerpunta armachishpankuna wasi altuynin kuartupi churarkansapa. ³⁸Chay Jope llaktaka Lida llaktamanta mana karupichu karkan. Pedru chay Lida llaktapi kawsaykarkan. Chaypina Jesukristuta kreyik runakuna yachashpankuna Pedru chaypi kananta ishkay runakunata kacharkansapa willak:

—Utkashi Jope llaktaman rinki.

³⁹Chashna willaptinkuna Pedruka paykunawan rirkan. Chaymanta Jopepi chayashpankuna maypicha Dorkaspa kuerpun churadu kuartuman pusharkansapa. Chaypina aypa viyudakuna wakashpankuna Pedruta ladunchashpa Dorkas sirashkan llachapakunata kamisakunata kawachirkansapa.

⁴⁰Chaypina Pedruka tukuy chay wakakuykakkunata llukshichishpa kunkurikurkan Tata Diosta mañananpa. Chaymanta wañuduta chapashpa willarkan:

—¡Tabita, atarimuy!

Chashna willaptin Dorkaska ñawinkunata kicharishpa Pedrutaka kawarkan. Payta kawashpa tiyarirkan. ⁴¹Chashna

tiyariptin Pedruka makinmanta apishpa atarichirkan. Chaymanta Jesukristuta kreyikkunata tukuy viyudakunata kayashpankuna Dorkasta kawsadutana kawachirkansapa.

⁴²Tukuy chay Jope llaktapi kawsakuna yacharkansapa Dorkas kawsamushkanta. Chayrayku aypa runakuna Jesukristuta kreyirkansapa.

⁴³Chaymanta aypa diyakunata chay llaktapi karapakunata allichak runa Simonpa wasinpi Pedruka kiparirkan.

Pedru rirkan Korneliota yachachik.

10 ¹Sesarea llaktapi kawsarkan suk runa Kornelio. Payka Italia llaktamanta aypa soldadukunapa kapitannin karkan. ²Chay Kornelioka tukuy familyanwan Tata Diosta allita kuyashpa kawsaksapa. Payka tukuy diya Tata Diosta kuyashpa orarkan. Aypa kullkiwan *judiyu runakunata yanapaksapa.

³Suk diya chawpi diya washan muskuyninpushina Tata Diospa *angelninta kawarkan payman shamuptin. Chay angelka willarkan:

—¡Kornelio!

⁴Chashna willaptin Kornelio angelta chapashpa sukaman manchakushpa tapurkan:

—Señor ¿imatatí willawanayanki?

Chashna tapuptin angelka aynirkan:

—Tata Diosmi orashkaykikunata uyarishka. Chaymanta mana nimayukunata yanapaptiki sukaman kushikun. ⁵Chayrayku willashunki Jope llaktaman suk runata kachay suk runa Simonta pushamunanpa. Paypa suk shutinka Pedru. ⁶Payka tokayun Simonpa wasinpimi. Chay tokayunka trabajan karapakunata allichashpa. Wasinka manllayba kochapa mañanpimi. Pedru shamushpana willashunki imatami ruranki nishpa.

⁷Chay angel rishkanwasha Kornelioka suk sirviknin soldaduta ishkay wiwachunkunata kayarkansapa. Chay soldaduka Tata Diosta kasushpa kawsak.

⁸Paykunata chay kawashkanta parlachishpa Jopeman kacharkan.

⁹Kayantin Jope llaktaman chay runakunaka rirkansapa. Chayanayay-kaptinkuna chawpi diyata wasi sawanman Tata Dioswan parlak Pedruka rirkan. ¹⁰Chawpi diyana kaptin sukaman yarkashpa mikunayarkan.

Chaypina mikunanta yanunankunakaman muskuyninpushina kawarkan sieluta kicharikuptyn. ¹¹Kawarkan sielumanta allpaman suk atun katanata-shina chuskuntin puntankunamanta watadu urayamuptin. ¹²Chay katana ukunpi rikchak laya animalkuna tiyarkan. Sukkuna chusku chakiyukkuna karkansapa. Sukkuna aysanakushpa purikkuna karkansapa. Sukkuna pawak animalkuna karkansapa. ¹³Pedru chaykunata kawaykashpa suk vosta uyarirkan willaptin:

—¡Pedru, atarimuy! Chay animalkunata wañuchishpa mikuy.

¹⁴Chaypina Pedruka willarkan:

—A, Señor, manami chaykunataka mikushachu. Manami niman suk kuti chay laya millaypa animalkunata mikushkanichu.

¹⁵Chashna Pedru willaptin kashkan sielumanta willamurkan:

—Tata Dios rimaptin chay animal-kuna allimi mikunaykipa ama rimaychu mana allí mikuna kananta.

¹⁶Kimsa kuti Pedruka chayta kawarkan uyarirkan. Chaymanta chay kawashkan katanaka kashkan sielumana kutirkan. ¹⁷Chaymanta Pedruka sukaman yuyaykushpa yachanayarkan imatami Tata Dios entiendichinayan nishpa. Chashna yuyaykuykaptinllara Kornelio kachashkan runakunaka chay

Simonpa wasin punkupi chayamurkansapa. Paykunaka tapukuykarkansapa maypimi Simonpa wasinka nishpa.

¹⁸Chay wasi punkunpi sinchita rimakushpa tapukurkansapa:

—¿Kay wasipichu Simon Pedruka?

¹⁹Chaypina Pedru chay kawashkanta yuyaykuykaptinllara Tata Diospa Espiritunka willarkan:

—Mash uyariway. Kimsa runakunami sukaman maskashuykansapa.

²⁰Atarishpa urayay. Mana manchakushpayki paykunawan tantalla llaktankunaman rillay. Ñukami paykunataka kachamushkani kanta pushashunankunapa.

²¹Chayta uyarishpa Pedruka wasi sawanmanta urayashpa Kornelio kachashkan runakunataka willarkansapa:

—Ñukami kani maskaykanaykichi runaka. ¿Imapatí munawankichi?

²²Chaypina paykunaka willarkansapa:

—Shamushkanisapa kapitan Kornelio kachamuwaptinkuna. Payka Tata Diosta allita kuyashpa allita rurashpa kawsan. Chayrayku tukuy judiyukuna paytaka munansapa. Tata Diospa angelnin paytaka willashka kayachishunampa wasinman rishpa yachachikunaykipa.

²³Chashna willaptinkuna Pedruka chay wasipi yaykuchirkansapa. Chay tuta paywan kiparirkansapa. Chaymanta kayantin Pedru Jopepi kawsak *Jesukristuta kreyikmasinkunawan chay runakunawan rirkansapa. ²⁴Jopemanta llukshishpankuna kayantinra Sesarea llaktapi chayarkansapa. Chaypi Kornelioka ayllunkunata amigunkunata tantanachishpa Pedruta shuyaykarkan.

²⁵Chay wasipi Pedru chayanaykaptinna Kornelioka llukshirkan chaskik. Paypa ñawpakninpi kunkurikuran kuyanampa. ²⁶Chaypina Pedruka willarkan:

—¡Shayariy! ¡Ama chashna kuyawaychu! Ñukapish kanshina runallami kani.

²⁷Chaypina Pedruka paywan parlaypi wasinpi yaykushpa aypa tantanakudu runakunata tarirkan. ²⁸Paykunataka willarkansapa:

—Kankunaka yachankichi ñukaykuna judiyu runakuna kankuna mana judiyu runakunawan tantanakushpaynikuna uchallikunaynikunata. Chashna kaptinpish Tata Diosmi yachachiwashka ama ni maykan runakunata washanchashpa rimanaynipa mana alli kanankunata. ²⁹Chayrayku kayachiwaptikichi utkakushpa shamushkani. Kunanka yachanayani imapami kayachiwashkankichi nishpa.

³⁰Chashna tapuptin Kornelioka aynirkan:

—Ñami chusku diyana kashna ora ñukaka kay wasinipi mana nimata mikushpayni Tata Diosta oraykarkani. Chashna oraykashpayni chawpi diya washan suk llipyak llachapayuk angelta kawashkani. ³¹Payka willawashka: “Kornelio, Tata Dioska tukuy roygashkayikami uyarishka. Chaymanta chay mana nimayukkunata yanapaptiki kawashushka. ³²Chayrayku Jope llaktaman suk runata kachay Simonta pushamunampa. Paypa suk shutinka Pedrumi. Chay manllayba kocha mañanpi tokayun Simonpa wasinpi kawsan. Chay tokayunka trabajan karapakunata allichashpa.”

³³Chay angel chayta willawaptinna utkakushpa runakunata kacharkani maskashunankunapa. Allita rurashkanki shamushpayki. Kunanka tantanakudu kanisapa Tata Diospa ñawpakninpi. Tukuy Tata Dios willashushkanta munanisapa uyariyta.

**Pedru chay tantanakudu
runakunata yachachirkansapa.**

³⁴Chashna willaptin Pedruka paykunataka willarkansapa:

—Kunanka sukaman allitana yachani Tata Dios deverasta mana ñukaykuna judiyukunallatachu kuyawanankunata. Tukuy runakunata idenllata kuyawan-chisapa. ³⁵Judiyukunata mana judiyukunatapish chaskiwanchisapa payta kuyaptinchikuna allita rurashpa kawsaptinchikuna.

³⁶Tata Dios ñukaykuna judiyu runakuna willawarkansapa Jesukristuta kreyik runakunata perdonanankunata paywan tantalla kushikushpa kawsanan-kunapa. Jesukristuka tukuy runakunapa kamachikukninmi. ³⁷Kankunaka yachankichi Juan aypa runakunata yachachishkanta bawtisashkankunata. Chaymanta Jesus Galilea partimanta tukuy judiyukunapa llaktankunapi yachachikurkan. ³⁸Kankunaka yachanki-chi Tata Dios Espiritunta Nasaretmanta Jesusta kushkanta. Chashna Espiritunta kuptin Jesuska tukuy laya yachak tukuy laya atipak karkan. Tata Dios paywan kaptin rikchak laya allikunata rurashpa purirkan. Supay unkuchishkan runaku-natapish alliyachirkansapa.

³⁹Kankunata willaykaykichi Jerusalenpi Judea partipi Jesus rurashkanta kawashkaynikunata. Chay alli ruranakunata ruraptinpi payta chiknik runakuna suk kruspi chakatashpa wañuchirkansapa.

⁴⁰Chashna wañuchiptinkunapish Tata Dioska kimsa diyamanta kawsachimur-kan. Chaymanta ñukaykunapi payta rikurichirkan kawanaynikunapa.

⁴¹Manami tukuy runakunachu paytaka kawarkansapa. Kawsamushkanwasha ñukaykunalla paywan tantalla mikurka-nisapa upyarkanisapa. Tata Dioska ñawpamantapacha akllawarkansapa kawsamushkanta tukuy pita yachachi-naynikunapa.

⁴²Chashna Jesus kawsamushkanta kawaptinikuna Tata Dioska kachamu-

washkasapa tukuy runakunata yachachinaynikunapa: “Tata Dioska Jesusta churashka tukuy wañudu runakunapa tukuy kawsak runakunapa juesninkuna kananpa.” ⁴³Tukuy ñawpa yachachikuk runakunapish yachachikur-kansapa Jesus shamunanta. Rimarkan-sapa tukuy runakuna Jesusta kreyiptin-kuna Tata Dios uchankunamanta perdonanankunata.

Tata Dios Espiritunta mana judiyu runakunata kurkansapa.

⁴⁴Chashna Pedru yachachikuykaptinra tukuy chay uyarik runakunaman Tata Diospa Espiritunka shamurkan.

^{45,46}Chaypina chay runakunaka mana yachashkankuna laya rimanakunata rimashpankuna Tata Diosta alabarkan-sapa. Chayta uyarishpankuna Pedruwan shamuk judiyu runakuna sukaman almirarkansapa Tata Dios mana judiyukunatapish Espiritunta kushkan-rayku.

⁴⁷Chaypina Pedruka chay purikmasin-kunata willarkansapa:

—Ñukanchikuna kay runakunata mana atipanchisapachu michayta bawtisakunankunapa. Paykunapish ñukanchikunashina Tata Diospa Espiritunta chaskishkasapa.

⁴⁸Chaypina willarkansapa Jesukristupa shutinpi bawtisakunanku-napa. Bawtisakushkankunawasha paykunaka Pedruta sukaman roygarkan-sapa suk diyakunata paykunawan kiparinanpa.

Jerusalenpi Pedru Jesukristuta kreyik runakunata parlachirkansapa.

11 ¹Chaymanta Judeapi Pedrupa yachachikukmasinkuna tukuy Jesusta kreyik runakunawan yacharkan-sapa mana *judiyukunapish Tata Diospa

rimananta kreyishkankunata.

²Chayrayku Jerusalenman Pedru kutiptin judiyumasinkunaka payta piñayarkansapa. ³Chaypina tapurkansapa:

—¿Imapatí rishkanki chay mana judiyu runakunapa wasinpi yaykuk? ¿Imapatí paykunawan mikushkanki?

⁴Chashna tapuptinkuna Pedruka kallarinanmantapacha tukuy rurashkanta willarkansapa:

⁵—Ñukaka Joep llaktapi kashkani. Chaypina suk diya Tata Dioswan parlaykaptini muskuyninipishina suk atun katanatashina kawashkani. Chuskuntin puntankunamanta watadu karkan. Sielumanta ñukakaman urayamurkan. ⁶Ukunpi allita kawashpayni chusku chakiyuk animalkunata, puma laya animalkunata, aysanakushpa purik animalkunata, pawak animalkunata kawashkani. ⁷Chaypina uyarishkani suk runatashina willawaptin: “Pedru, ¡tariy! ¡Kay animalkunata wañuchishpa mikuy!”

⁸Chaypina aynirkani: “Manami mikushachu, Señor. Ñukaka niman suk kuti kay millanapa laya animalkunata mikushkanichu.”

⁹Chaypina sielumanta kashkan willawarkan: “Tata Dios rimaptin tukuy animalkuna alli mikunaykipa ama rimaychu millanapa laya kananta.”

¹⁰Kimsa kuti chay layallata kawashkani. Chaypina chay katanaka tukuy animalkunantin sieluman alsanakurkan.

¹¹Chay oralla kimsa runakuna chayarkansapa chay kawsashkayni wasipi. Paykunaka Sesarea llaktamanta shamushkasapa maskawak.

¹²Chaypina Tata Diospa Espiritun willawashka paykunawan rinaynipa ama nimata manchashpa. Kay sokta wawkinchikunawan tantalla rishkani-sapa. Tukuy tantalla suk runapa wasinpi

yaykurkanisapa. ¹³Chay runaka parlachiwashkasapa imashnami wasinpi Tata Diospa *angelninta kawashka nishpa. Chay angelshi ñawpakninpi shayarishpa willarkan: “Suk runata kachay chay Joep llaktaman rinanpa Simonta pushamuk. Chay Simonpa suk shutinka Pedru. ¹⁴Paymi willashunka imashnami *Jesukristu kanta tukuy aylluykiwan tantallata salvashunkichi nishpa.”

¹⁵Chashna Kornelio willawaptin kallarirkani paykunata yachachiyta. Chashna oras Tata Diospa Espiritunka paykunamanpish shamurkan iden ñukanchikunaman ñawpa shamushkan-shina. ¹⁶Chayta kawashpayni yuyashkani Señorninchi Jesus rimashkanta: “Allita willaykichi chay Juanka aypa runakunata yakullawan bawtisarkansapa. Chaymanta Tata Dios Espiritunwan bawtisashunkichi.”

¹⁷Ñukanchikuna Señorninchi Jesukristuta kreyiptinchikuna Tata Dioska Espiritunka kuwashkanchisapa. Chay mana judiyukunatapish Espirituntaka kushkasapa. Chashna Tata Dios Espiritunta paykunatapish kuptin ñukaka mana nimachu kani michanaynipa.

¹⁸Chashna Pedru willaptin chay Jerusalenpi kawsak wawkinkuna upallayarkansapa. Chaypina Tata Diosta alabashpankuna willarkansapa:

—Tata Dios mana judiyukunatapish yanapashkasapa uchankunamanta wanashpa payta kreyinankunapa mana tukuyniyukta kawsanankunapa.

**Antiokiya llaktapi aypa runakuna
Jesukristuta kreyirkansapa.**

¹⁹Chay tiempu Estebanta wañuchishkankunawasha judiyu runakuna Jesukristuta kreyikkunata sukaman sufrichirkansapa. Chayrayku

Jesukristuta kreyik runakunaka nitikushpankuna Fenisia llaktaman Chipre ishlaman Antiokiya llaktaman rirkansapa kawsak. Chay llaktakunapi kawsashpankuna judiyumasinkunallata yachachirkansapa Jesukristu salvakuk kananta. Chikankunata mana yachachirkansapachu. ²⁰Paykuna judiyumasinkunallata yachachikuptinkuna sukkuna Chipre llaktamanta Sirene llaktamanta Antiokiyaman rirkansapa. Chaypi mana judiyu runakunatapish yachachirkansapa Señor Jesukristuta kreyiptinkuna Tata Dios perdonanankunata. ²¹Señor-ninchi Jesukristu yachachikuyta yanapap-tin aypa runakuna mana alli rurashkankunata sakishpa payta kreyirkansapa.

²²Chaypina Jerusalem-pi Jesukristuta kreyikkuna chayta yachashpankuna Bernabeta Antiokiyaman kacharkansapa. ²³Bernabeka chaypi chayashpa kawarkan Tata Dios sukaman paykunata yanapaykanankunata. Chayta kawashpa sukaman kushikurkan. Chaypina willarkansapa tukuy shunku mana shaykushpa Señorninchita katinankunapa.

²⁴Bernabeka sukaman alli rurak runa karkan. Tata Diospa Espiritun yanapap-tin Jesukristuta sukaman allita kreyishpa kawsarkan. Sukaman allita yachachikuptin ashwan aypa runakuna Jesukristuta kreyirkansapa.

²⁵Chaymanta Tarso llaktaman Bernabeka rirkan Saulota maskak.

²⁶Payta tarishpa Antiokiyaman pusharkan. Ishkantinkuna suk watata chaypi Jesukristuta kreyik runakunawan kawsarkansapa. Aypa runakunata allita yachachirkansapa. Chay Antiokiya llaktapi kawsakkuna Jesukristuta kreyikkunata kallarikansapa shutiya-chiyta Jesukristuta Katikkuna.

²⁷Chay tiempu Jerusalem-manta Antiokiyaman Tata Diospa rimananta

yachachikuk runakuna rirkansapa.

²⁸Suk yachachikuk karkan Agabo. Tata Diospa Espiritun yachachiptin payka shayarishpa rimarkan tukuy llaktakunapi sinchi yarkay tiyananta.

Chaymanta rimashkanshina chay ashwan sinchi kamachikuk Klaudiopa tiempunpi sinchi yarkay tiyarkan.

²⁹Chay yarkay tiyananta yachashpankuna Antiokiyapi Jesukristuta kreyikkuna yuyarkansapa Judeapi kawsak kreyikukmasinkunata kullkita kachanankunapa. Atipashkankunawan yanaparkansapa. ³⁰Chay tantachishkankuna kullkita Bernabewan Saulota kurkansapa Judea partipi *ansianukunaman apanankunapa.

Chiknik runakuna Santiagota wañuchishpankuna Pedruta karselpi churarkansapa.

12 ¹Chay tiempu chay kamachikuk *Herodes *Jesukristuta kreyikkunata kallarikkan sufrichiysapata.

²Chay Herodeska Juanpa wawkin Santiagota ishkey filuyuk machetiwan wañuchichirkan. ³Santiago wañushkanta yachashpankuna *judiyu runakuna sukaman kushikurkansapa. Chayta kawashpa Herodeska soldadukunata kacharkansapa Pedrutapish apinankunapa. *Paskua fiesta ukun Pedrutaka apichichirkan. Chay fiestapi judiyu runakuna mana *levadurayuk panta mikuksapa. ⁴Chaypina karselpi Herodeska wichkachichishpa chunka sokta soldadukunata willarkansapa chuskumanta chuskumanta diyapi tutapi kuydanankunapa. Herodeska yuyarkan chay fiesta washan tukuy runakunapa ñawpagninkunapi Pedruta wañuchichiyta. ⁵Chashna Pedru wichkaduta kuydaykaptinkuna Jesukristuta kreyikkunaka Tata Diosta sukaman roygarkansapa ama wañuchinankunapa.

**Karselmanta Tata Dios Pedruta
Ilukshichirkan.**

⁶Suk tutallana illarkan Herodes Pedruta chay runakunapa ñawpaknin-kunapi wañuchik pushananpa. Chay tuta Pedruka karselpi puñuykarkan ishkay soldadukunapa chawpinpi. Chay soldadukunapi ishkay kadenawan makinmanta watadu karkan. Chaymanta ishkay soldadukunaka karselpa punkunta kuydaykarkansapa.

⁷Chashna Pedru puñuykaptin Tata Diospa *angelnin chay karsel ukupi rikurirkan. Chaypina diyashina tukurkan. Chay angelka Pedrutaka kostillanpi takashpa rikchachishpa willarkan:

—¡Utkana atarimuy!

Chashna orana kadenakuna Pedrupa makinkunamanta paskakurkan.

⁸Chaypina angelka willarkan:

—Llachapakuyna. Ushutaykitapish churakuy.

Pedru llachapakuptinna angelka willarkan:

—Kapaykita churakushpa katiway.

⁹Chaypina Pedruka angelpa washanta katishpa mana yacharkanchu deverastachu manachu chay karselmanta llukshiykan nishpa. Yuyarkan muskuy-ninpishina kawakuykananta. ¹⁰Chaypina Pedruka chay angelta katishpa soldadukunapa chawpinta pasarkan. Chaymanta ishkaynin punkuta kuydak soldadukunatapish pasarkansapa. Chaymanta chay karselpa fierrumanta ruradu punkunpi chayarkansapa. Chay punkuka kikinllamanta kicharinakurkan. Chashna kicharinakuptin llukshirkansapa. Chaypina suk kallita purishkankunawasha angelka Pedrutaka sapallanta sakirkan. ¹¹Chaypira Pedruka allita entiendishpa mana puñushpa muskukuykananta rimarkan:

—Kunanka allita yachani Tata Dios angelninta kachamushka kishpichichiwananpa. Payka shamushka Herodesmanta tukuy chay chikniwak judiyu runakunamanta kishpichichiwak.

¹²Chayta entiendishpa Juan Markospa maman Mariyapa wasinman rirkan. Chay wasipi aypa runakuna tantana-kushkasapa Tata Diosta sukaman royanankunapa ama Pedruta wañuchinankunapa. ¹³Pedru chay wasipi chayashpa punkumanta kayakurkan. Suk shipash Roda rirkan kawak pimi punkumanta kayakuyan nishpa.

¹⁴Chaypina rimananllamanta Pedruta riksishpa sukaman kushikuyninwan mana nima punkuta kicharishpa ukuman kallparkan. Rirkan avisakuk Pedru punkupi kananta. ¹⁵Chay wasi ukupi kak runakuna mana kreyishpankuna willarkansapa:

—¡Dementami kanki!

Chaypina payka willarkansapa deveras chaypi Pedru kananta. Chay runakunaka mana nima kreyishpa willarkansapa:

—Manami paychu. Paypa almanmi.

¹⁶Chaykamanka Pedruka punkumanta sukaman kayakuykarkan. Sukaman kayakuptin paykunaka punkuta kicharishpa Pedruta kawashpa sukaman almirarkansapa. ¹⁷Pedru makinwan señasta rurashpa upallayachirkansapa. Chaypina parlachirkansapa imashnami Tata Dios karselmanta surkushka nishpa. Chaymanta willarkansapa:

—Tukuy willashkaynita Santiagota Jesukristuta kreyikmasinchikunatapish parlachiychi.

Chashna willashpankuna chikan wasiman rirkan.

¹⁸Chaymanta pakariptin chay Pedruta kuydak soldadukuna manchakuywan turbachinakurkansapa. Mana yacharkansapachu imashnami Pedru llukshishka nishpa.

¹⁹Chaypina Herodeska willarkansapa maskanankunapa. Manana tariyta atipaptinkuna Herodeska wañuchichirkansapa chay kuydakuk soldadukunata Pedruta mana allita kuydashkankunarayku. Chayta rurashkanwasha Judea partimanta llukshishpa rirkan Sesarea llaktapi kawsak.

Herodes wañurkan.

²⁰Chay tiempu chay kamachikuk Herodes Tiro llaktapi Sidon llaktapi kawsak runakunawan piñakurkan. Chay ishkay llaktakunapi kawsak runakuna Herodespa llaktanpi mikunankunata rantiksapa. Paykunawan piñakushpa Herodeska manana munarkannachu ni pi paykunata mikunankunata rantichinankunapa. Chayrayku paykunaka munarkansapa Herodesta perdonta mañayta. Chay ishkay llaktakunapi kawsakkuna Herodespa yanapaknin Blastota roygarkansapa Herodeswan perdonachinankunapa. Chashna roygaptinkuna Blastoka almitirkansapa Herodeswan perdonachiysapata.

²¹Chaypina Herodeska almitirken churashkan diyapi chay runakuna rinankunapa paywan parlak. Chay churashkan diyaka Herodeska sukaman allimata mudakushpa chay allima tiyarinanpi tiyarirkan. Chaypina chay runakunata sukaman allimata rimakushpa uyarichirkansapa. ²²Chay runakunaka Herodesta kushichinayashpankuna sukaman sinchita rimashpa willarkansapa:

—Kay parlachiwakninchikuna runaka manami runamasinchikunachu. Payka suk diosmi.

²³Chashna chay runakuna willaptinkuna Herodeska sukaman kushikurkan. Mana nima Tata Diosta yuyashpa munarkan chay runakuna iden diostashina payta kuyanankunapa.

Chayrayku chay oraslla Tata Diospa angelnin Herodestaka unkuchirkan. Kurukuna mikuptin payka wañurkan.

²⁴Chay tiempu Jesukristuta kreyik runakuna Tata Diospa rimananta tukuy maypi yachachikurkansapa. Chayrayku ashwan aypa runakuna Jesusta kreyirkansapa.

²⁵Chaymanta Bernabeka Saulowan Jerusalenpi *ansianukunata chay apnanakuna kullkita kushkankunawasha Juan Markosta pushashpa Antiokiyaman kutirkansapa.

Bernabe Pabluwan llaktan llaktan yachachikuypi purirkansapa.

13 ¹Antiokiyapi *Jesukristuta kreyikkunapi tiyarkan Tata Diospa rimananta yachachikukkuna. Paykunaka karkansapa Bernabewan Simon. Chay Simonpa suk shutin karkan Yana. Chaymanta suk yachachikuk karkan Sirene llaktamanta Lusio. Suk karkan Manaen. Payka Galileapa kamachikuknin *Herodeswan tantalla wiwadu karkan. Chaymanta suk yachachikukka karkan Saulo.

²Suk diyana paykunaka mana nimata mikushpa Señorninchi Jesukristuta kuyaykarkansapa. Chaypina Tata Diospa Espiritun willarkansapa:

—Ñukaka Bernabeta Saulota akllashkani chikan llaktakunaman rinankunapa yachachikuk. Chayrayku paykunata kachaychi munanaynita ruranankunapa.

³Chaypina paykunaka mana mikushpa sukaman orashpankuna Saulopa Bernabepa umankunapi makinakunata churarkansapa Tata Dios yanapanankunapa. Chaymanta kacharkansapa.

Bernabewan Saulo Chipre ishlapi yachachikurkansapa.

⁴Chaymanta Tata Diospa Espiritun kachaptin Bernabewan Sauloka

rirkansapa Seleusia llaktaman. Chay llaktamanta suk barkupi urayarkansapa Chipre ishlaman. ⁵Juan Markosta pusharkansapa puriyninkunapi yanapanankunapa. Chaymanta Chiprepi chayashpankuna chay kocha mañanpi Salamina llaktapi yaykurkansapa. Chaypina *judiyukunapa tantanakunankuna wasipi kallarikansapa Tata Diospa rimananta yachachikuyta.

⁶Chaymanta llaktan llaktan yachachikuypi tukuy chay ishlata purishpankuna chayarkansapa Pafos llaktapi. Chaypi suk judiyu ñakakuk runa Bar Jesusta tarirkansapa. *Griego rimaypi chay shutika Elimas. Payka sukaman llullakushpa rimak Tata Dios willashkanta yachachikuykananta. ⁷Chay llulla likidu runaka chay ishlapi kamachikuk runa Sergio Paulopa yanapaknin karkan. Sergio Pauloka sukaman yachaysapa runa karkan. Chayrayku Tata Diospa rimananta uyarinayashpa Bernabeta Saulota kayachirkansapa. Saulopa chikan shutin Pablu karkan.

⁸Chashna chay kamachikuk runa Bernabeta Saulota kayachiptinkuna chay ñakakuk Elimaska micharkansapa ama yachachikunankunapa. Payka manami munarkanchu chay kamachikuk runaka Jesukristuta kreyinanpa.

⁹Chaypina Tata Diospa Espiritun yanapaptin Pabluka chay ñakakuk runataka allita chapashpa willarkan:

¹⁰—Sukaman llulla likidu uchallikuk runami kanki. Supaypa munananllata rurashpa kawsanki. Mana munankichu ni pi allita rurashpa kawsananta. ¿Imapatí Tata Diosta katikkunata pantachichinki? ¹¹Kunanka Tata Dios kastigashunki. Kunanmantapacha suk tiempukaman mana kawakuy atipak kiparinki. Nima intita atipankichu kawayta.

Chashna Pablu willaptin chay ratu Elimaska mana kawakuy atipak

kiparirkan. Chaypina maskarkan suk runata makinmanta apishpa purichinanpa.

¹²Chay kamachikuk runaka chayta kawashpa Jesukristuta kreyirkan. Sukaman almirarkan Pablu Jesukristu yachachikushkanta yachachikuptin.

Bernabewan Pablu Pisidia partiman rirkansapa.

¹³Chaymanta Pafos llaktamanta llukshishpa Pabluka chay purikmasinkunawan barkupi rirkansapa Perge llaktaman. Chay Perge Panfilia partipi karkan. Chaypina Juan Markoska mana paykunawan rinayashpa Jerusalemman kutirkan.

¹⁴Bernabewan Pabluka Pergemanta llukshishpa Pisidia partipi tiyak Antiokiya llaktaman rirkansapa. Chaypina *samana diya judiyukunapa tantanakunankuna wasipi yaykushpa tiyarirkansapa.

¹⁵Chay wasipi kamachikuk runakuna Moisespa killkadunta ñawpa yachachikukunapa killkadunta leyirkansapa. Chayta leyishkankunawasha Bernabewan Pabluta willarkansapa:

—Wawkinikuna, kay runakunata yachachinayashpaykichika imatapish kaptin willaychi.

¹⁶Chashna willaptinkuna Pabluka atarishpa makinwan señata rurashpa upallayanankunapa willarkansapa:

—Judiyumasinikuna, chaymanta tukuy mana judiyu Tata Diosta kuyakkuna, allita uyariwaychi yachachiptinikuna. ¹⁷Tata Diosninchika ñawpa awilunchikunata akllarkansapa. Egipto llaktapi mana llaktayukshina kawsaykaptinkunallara Tata Dios yanaparkansapa aypata miranankunapa. Chaymanta Tata Dios sukaman sinchita yanaparkansapa Egiptomanta llukshinankunapa.

¹⁸Egiptomanta llukshishpankuna chusku chunka watata chunlla chakidu pampapi purishpa kawsarkansapa.

Mana allita rurashpa kawsaptinkunapish Tata Dioska kuydarkansapalla.

¹⁹Chaymanta Kanaanpi chayaptinkuna Tata Dioska yanaparkansapa kanchis llaktakunata kulluchinankunapa.

Chaymanta chay terrenunkunata chay ñawpa awilunchikunata kurkansapa.

²⁰Chaymanta chusku pachak pichka chunka watakunata Samuelpa tiempunkaman Tata Diospa churashkan jueskunapa mandunpi kawsarkansapa.

²¹Chaymanta ñawpa awilunchikuna Tata Diosta roygarkansapa suk runata churanapa sinchi kamachikukninkuna kananpa. Tata Dioska almitishpa Saula churarkan chusku chunka watata sinchi kamachikukninkuna kananpa. Saulpa tatan karkan Sis Benjaminpa ayllunmanta.

²²Chaymanta Tata Dioska Saula wishchurkan amana kamachikuk kananpa. Davidtana churarkan kamachikuk kananpa. Tata Dioska Davidpa rimarkan: “Isayipa wambran David kuyanukumasi. Paymi tukuy munanaynita ruranka.”

²³Chaymanta Jesuska chay kikin Davidpa mirakninmanta karkan. Unay tiempumantapacha Tata Dioska rimarkan suk salvakuk runata kachamunanta. Pay rimashkanshina Jesusta kachamurkan judiyu runakunata salawananchikunapa.

²⁴Manarapish Jesus yachachikuyta kallariptin Juan judiyumasinkunata yachachirkansapa uchankunamanta wanashpa bawtisakunankunapa.

²⁵Wañunan diyakaman Juanka tukuy runakunata willarkansapa: “Ñukaka manami chay shuyanaykichi runachukani. Payka ñukamanta washatami shamunka. Ñukamanta ashwan tukuy

laya yachak kaptin ñukaka manami animukunichu ushutan waskanta paskayta.”

²⁶Pablu yachachikuyllapi katirkan:

—Wawkinikuna, Abrahammanta mirakmasinikuna, chikan llaktamanta Tata Diosta kuyak runakuna, allita uyariwaychi. Tukuy kankunata yachachiykichi Tata Diospa wambran Jesukristu salvakuk kananta. ²⁷Jerusalenpi kawsak runakunawan tukuy paykunapa kamachikukninkuna Jesusta kawashpankunapish mana yacharkansapachu pimi nishpa. Tukuy samana diyakuna tantanakunankuna wasikunapi ñawpa yachachikukunapa killkadunkunata leyishpankunapish mana entiendirkansapachu. Chayrayku chay killkadunpi rimananshina Jesusta wañuchichirkansapa. ²⁸Jesusa mana nima uchanta tarishpapi Pilatota willarkansapa wañuchichinanpa.

²⁹Chaymanta Tata Diospa killkadunpi rimashkantashina rurashkankunawasha suk runakuna Jesupa kuerpunta krusmanta urayachimushpa pamparkansapa. ³⁰Chaymanta Tata Dios Jesustaka kawsachimurkan. ³¹Chaypina aypa diyakunata Jesuska purikmasinkunapi rikurirkan. Jesus manara wañuptin paykunaka Galileamanta Jerusalem katirkansapa. Kunanka paykunami Jesus kawsakta kawashkankunata yachachikuykansapa.

³²Ñukaykunapish kay allima rimanata willaykaykisapa. Tata Dios ñawpa awilunchikunata willashkankunata ñami rurashkana. ³³Tata Dios Jesusta kawsachimushpa chay awilunchikunata willashkanta ñami rurashkana. Kunanka ñukanchikuna chay ñawpa awilunchikunapa mirakninkuna kashpanchikunapa chay Tata Dios rurashkantaka kawashkanchisapana. Chay ishkaynin salmopi Tata Dios Jesusta willarkan: “Kanka

wambraynimi kanki. Kantami akllashkayki kamachikuk kanaykipa.”

³⁴Ñawpa tiempu Tata Dioska rimarkan Jesusta kawsachimunanta ama kuerpun usunanpa. Killkadunpi rimarkan: “Ñuka mana llullachishpa Davidta alli willashkaynita rurasha.”

³⁵Chaymanta chikan salmopipish Davidka killkarkan: “A, Tata Dios, mana munankichu akllashkayki sirvishukpa kuerpun usunanpa.”

³⁶Wawkinikuna, yachankichi Davidka mana kikinpachu chayta rimarkan. Tata Dios willaptin Davidka tukuy chay tiempun kawsak runakunata yanaparkansapa. Chaymanta wañuptin maypicha tatanta awilunkunata pampashkankunapi pamparkansapa. Chashna pampaptinkuna paypa kuerpunka usurkan. ³⁷Chaymanta Tata Dios Jesusta kawsachimuptin kuerpun mana usushkachu.

³⁸Wawkinikuna, kunan yachanaykichi tiyan Jesus wañushkanmanta kawsamushkanrayku Tata Dios uchaykichimanta perdonashunkichi. Chayllatami ñukaykunaka yachachiykaykichi. ³⁹Moisespa kamachikushkankunata kasushpaykichipish mana atipankichichu uchaykichimanta salvanakuyta. Jesusllata kreyiptikichi Tata Dioska perdonashunkichi.

⁴⁰Chayrayku yachachishkaynikunata allita kasuychi ama Tata Dios kastigashunaykichipa chay ñawpa yachachikuk killkadunpi rimashkankunashina. Kashna Tata Dios rimashkanta killkarkansapa:

⁴¹ “Allita uyariwaychi, kankuna mana munawashpa asichiwak runakuna.

Manchakushpa nitikuychi.

Kawsaykanaykichi tiempu sukaman almirana layata kastigashkaykichi.

Suk runa chay kastiganaynita willashuptikichipish mana kreyinkichichu.”

⁴²Chashna Pablu yachachikushkanwasha chay judiyukunapa tantanakunakuna wasimanta chay purikmasinkunawan llukshirkansapa. Chashna llukshiptinkuna chay mana judiyu runakunaka roygarkansapa suk semanakaman samana diyapi paykunallata yachachinankunapa. ⁴³Chay roygak mana judiyukuna *Moisespa kamachikunakunata kasushpa iden judiyushina kawsaksapa. Chaypina chay tantanakunankuna wasimanta llukshishpankuna paykunaka aypa judiyukunawan Pabluta Bernabeta katirkansapa. Chaypina Pablu Bernabewan paykunatoka yachachirkansapa Tata Diosta kuyashpa mana shaykushpa katinankunapa.

⁴⁴Suk semana washan samana diya yaka tukuy chay llaktapi kawsakkuna tantanakurkansapa Tata Diospa rimananta uyarinankunapa. ⁴⁵Chay aypa mana judiyu runakuna tantanakupitinkuna chay judiyukunaka sukaman piñakurkansapa. Pabluta washanchashpa rimarkansapa yachachikunan mana alli kananta. ⁴⁶Chaypina Pabluka Bernabewan mana nima manchakushpankuna aynirkansapa:

—Tata Dios kachamuwashkasapa mana chikan runakunata yachachishpaynikunara judiyu runakunallata paypa rimananta yachachinaynipasapa. Chaymanta kankuna yachachinaynikunata mana munashpaykichi kikikichilla mana munankichichu Tata Dioswan mana tukuyiniyukta kawsayta. Chayrayku kunanka rinisapa mana judiyu runakunata yachachik. ⁴⁷Tata Dioska chaytapish willawashkasapa: “Ñukaka kanta lustashina churashkayki tukuy karu llaktakunapi yachachikunay-

kipa. Chashna yachachikuptiki tukuy kay allpapi kawsakkuna yachankasapa ñuka salvakuk kanaynita.”

⁴⁸Chayta uyarishpankuna chay mana judiyu runakunaka sukaman kushikushpankuna rimarkansapa:

—Pabluwan Bernabe yachachiwayka-nanchikunaka sukaman allimami.

Chaypina Jesukristuta chaskinayak runakuna payta kreyirkansapa mana tukuyniyukta paywan kawsanankunapa.

⁴⁹Chashna modomanta tukuy chay partipi Pabluwan Bernabeka yachachikurkansapa Jesukristu salvakuk kananta. ⁵⁰Chayrayku suk judiyukuna paykunata sukaman piñayarkansapa. Tata Diosta kuyak warmikunata chay llaktapa kamachikukninkunata willarkansapa Pabluta Bernabeta sufrichishpa chay llaktamanta karkunankunapa. ⁵¹Chashna karkuptinkuna paykunaka chakinkunamanta susyakunata urmachishpankuna chay llaktamanta llukshirkansapa. Chayta rurashpa chay runakunata yachachiykarkansapa uchasapakuna kanankunata. Chay llaktamanta llukshishpankuna rirkansapa Ikonio llaktaman.

⁵²Chaykamanka chay kreyikuk runakunaka kushikuypuru karkansapa Tata Diospa Espiritun yanapaptinkuna.

Pabluwan Bernabe Ikonio llaktapi unayta kiparirkansapa.

14 ¹Chaymanta Pabluwan Bernabeka Ikonio llaktapi chayashpankuna *judiyukunapa tantanakunakuna wasipi yaykurkansapa. Chaypi Tata Diospa rimananta allimata yachachikuptinkuna aypa judiyukuna aypa mana judiyukunapish kreyikurkansapa. ²Chaymanta suk judiyukuna mana kreyikushpankuna chay mana judiyukunata llullachishpa willarkansapa Pabluwan Bernabe mana

allita yachachikunankunata.

³Chayrayku Bernabewan Pabluka unay tiemputa chay llaktapi kiparirkansapa ama ashwanta llullachinankunapa.

*Jesukristupi sinchikushpankuna yachachikurkansapa Tata Dios kuyanankunata. Chashna mana manchakushpa yachachikuptinkuna Tata Dioska yanaparkansapa almirana *milagrunakunata rurankunapa.

⁴Ikonioipi kawsak runakunamanta sukkuna rimarkansapa Bernabewan Pablupa yachachikunan alli kananta. Sukkuna chay judiyukunata katirkansapa. ⁵Chaypina chay mana kreyikuk judiyukunapish chay mana judiyukunawan awtoridarkunaman rirkansapa paktanakunankunapa. Rimarkansapa Bernabewan Pabluta makashpa ruminchanankunapa. ⁶Chayta yachashpa Bernabewan Pabluka nitikurkansapa Likonia partipi Lистра llaktaman Derbe llaktaman. ⁷Tukuy chay llaktakunapi allita yachachikurkansapa Jesukristu salvakuk kananta.

Listra llaktapi Pabluta ruminchashpa wañuchinayarkansapa.

⁸Listra llaktapi Bernabewan Pablu chayashpankuna suk runata tarirkansapa. Payka nasishkanmantapacha wakllidu chakiyuk kashpa mana puriyta atipakchu. ⁹Chay runa tiyaridu uyarirkan Pablu yachachikuptin. Chaypina Pabluka chay runata chapashpa yacharkan Jesukristuta tukuy shunku kreyinanta. Chayrayku yacharkan Tata Dios alliyachinanta. ¹⁰Chashna yachashpa Pabluka chay runataka sinchita willarkan:

—¡Atarishpa kuskata shayariy!

Chashna Pablu willaptin chay runaka tiyaridunmanta brinkashpa shayarirkan. Chaypina kallarikan kuskata puriyta.

¹¹Chay runata alliyachishkanta kawashpankuna chay runakuna kikin Likonia rimanankunapi sinchita willarkansapa: —¡Sielumanta dioskuna urayamushkasapa runashina tukushpankuna!

¹²Chaypina Bernabetaka diosninkuna Seyuspa shutinpi shutiyachirkansapa. Chaymanta Pablutaka diosninkuna Hermespa shutinpi shutiyachirkansapa ashwan alli yachachikuk kashkanrayku.

¹³Chay llaktapa yaykunanpi chay diosninkuna Seyus kuyanankuna wasi tiyarkan. Chaypina Seyuspa *saserdoten torokunata pusharkan. Sartadu sisakunata apamurkan. Chay runakunawan chay torokunata munarkansapa wañuchiya Pabluwan Bernabeta diostashina kuyanankunapa. ¹⁴Chashna kuyanayaptinkuna Bernabewan Pabluka sukaman turbakushpankuna llachapankunata llikirkansapa ama diostashina kuyanankunapa. Chaypina chay runakunapa chawpinkunapi yaykushpa sinchita willarkansapa:

¹⁵—Kankuna ¿imapatí diostashina kuyawanayankichi? Nukaykunapish kankunashina runakunallami kanisapa. Shamushkanisapa yachachiknikichi chay mana kawsak diosnikichita sakishpa kawsak Tata Diosta kreyinaykichipa. Payllami tukuy allpata sieluta manllayba kochata tukuy laya chaykunapi tiyakta rurashka. ¹⁶Unay tiemputa Tata Dioska almitirkansapa tukuy runakuna kikinkunapa munananllata rurashpa kawsanakunapa. ¹⁷Chashna almitishpapish paylla tamyachishpa tukuy laya tarpudukunata pukuchin kushikushpa mikunaykichipa. Tata Dios rikchak laya allikunata kushushpaykichi entiendichishunkichi pay alli yachak kananta.

¹⁸Chashna Pablu willaptinkunapish chay runakunaka munarkansapalla torokunata wañuchishpa paykunata kuyaysapata.

¹⁹Chashna ora Antiokiyamanta Ikoniomanta Pabluta chiknik judiyukuna chayarkansapa. Paykunaka chay runakunapa yuyayninkunata waklichirkansapa kuyanayashkankunamanta chikninankunapa. Chashna chiknishpa Pabluta rumincharkansapa. Chaypina wañudu nishpana chay llakta washanman aysarkansapa.

²⁰Chaymanta Jesukristuta kreyikmasinkuna Pablupa ladunpi tantanakurkansapa. Chaypina payka atarishpa kashkan chay llaktapi yaykurkan. Kayantinna Bernabewan tantalla Derbe llaktaman rirkansapa.

²¹Chaymanta Derbepi allita yachachikuptinkuna aypa runakuna Jesukristuta kreyirkansapa. Chay llaktapi yachachikushkanwasha kashkan Listraman Ikonioman Antiokiyaman kutirkansapa kreyikukmasinkunata chapak. ²²Tukuy paykunata kashkan allita animuchirkan-sapa. Yachachirkansapa mana shaykushpa Jesukristullata kreyinankunapa. Willarkansapa:

—Rikchak layata sufrishpanchikuna Tata Diospa mandunpi yaykunchisapa.

²³Chaymanta tukuy chay llaktakunapi Bernabewan Pabluka chay kreyikkunamanta aklarkansapa alli rurak runakunata yachachikuk *ansianunkuna kanankunapa. Suk diyakuna mana nimata mikushpa Tata Diosta orashpa chay kreyikuk ansianukunata Jesukristupa makinpi churarkansapa.

Pabluwan Bernabe Siria partipi Antiokiya llaktaman kutirkansapa.

²⁴Chaymanta Pisidia partita pasashpa Panfilia partipi chayarkansapa. ²⁵Perge llaktapi Tata Diospa rimananta allita yachachikurkansapa. Chaymanta Atalia llaktaman rirkansapa. ²⁶Chay llaktakunapi yachachikushkankunawasha suk barkupi Antiokiyaman kutirkansapa.

Chay llaktamanta ñawpa tiempu Jesukristuta kreyik runakuna paykunata kacharkansapa Tata Dios yanapaptinkuna allita yachachikunankunapa.

²⁷Chay llaktapi chayashpankuna Bernabewan Pabluka Jesukristuta kreyikkunata tantanachirkansapa. Chaypina parlachirkansapa Tata Dios tukuy layapi yanapashkankunata. Parlachirkansapa Tata Dios yanapaptinkuna mana judiyukunatapish yachachishkankunata. Willarkansapa paykunapish Jesukristuta kreyishkankunata.

²⁸Chaymanta unay tiempta Pabluwan Bernabeka chaypi Jesukristuta kreyikmasinkunawan kiparirkansapa.

**Jerusalen llaktapi aya
yachachikukkuna
tantanakurkansapa.**

15 ¹Chay tiempu Judea partimanta suk runakuna Antiokiya llaktaman rishpankuna *Jesukristuta kreyikmasinkunata yachachirkansapa:

—Kankuna mana señaladu runakuna kashpaykichi Moisespa yachachikunanta kasushpa señalachinakunaykichi tiyan. Chaypira Tata Dios uchaykichi-manta perdonashunkichi.

²Chayta yachachikuptinkuna Pabluwan Bernabeka paykunawan sinchita ayninakurkansapa mana munashpa chay layata yachachikunankunapa. Chashna ayninakuptinkuna Jesukristuta kreyikkunaka Pabluta Bernabeta suk wawinkunata kacharkansapa Jerusalenman. Paykunaka rirkansapa Jesukristu akllashkan yachachikuk runakunata *ansianukunata kawak. Rirkansapa tapuk allichu manachu mana *judiyu runakuna señalachinakunankunapa.

³Chashna chay Jesukristuta kreyik runakuna kachaptinkuna Pabluwan

Bernabeka Jerusalenman rirkansapa Fenisia partita *Samaria partita pasashpankuna. Chay partikunapi kreyikmasinkunata parlachirkansapa aya mana judiyu runakuna ñawpa amañanakunata sakishpankuna Jesukristuta kreyinankunata. Chashna parlachiptinkuna chay runakuna sukaman kushikurkansapa.

⁴Chaymanta Jerusalenpi chayaptinkuna Jesukristuta kreyikmasinkuna, chay yachachikukkuna, chay ansianukuna kushikushpa chaskirkansapa. Chashna chaskiptinkuna Pabluwan Bernabeka parlachirkansapa Tata Dios sukaman yanapashkankunata.

⁵Chaypina Jesukristuta kreyik *fariseokuna shayarishpa willarkansapa:

—Tukuy mana judiyu Jesukristuta kreyikmasinchikuna señalachinakunankuna tiyan. Chaymanta *Moisespa kamachikunankunata kasunankuna tiyan.

⁶Chaypina Jesukristu akllashkan yachachikuk runakuna tukuy ansianukunawan tantanakurkansapa chay fariseokuna rimashkanta parlanankunapa allichu manachu nishpa.

⁷Sukaman parlanakushkankunawasha Pedruka shayarishpa willarkansapa:

—Wawkinikuna, kankunaka allita yachankichi ñawpa kankunamanta Tata Dios ñukata akllawashkanta mana judiyu runakunata yachachinaynispasapa. Jesukristu salvakuk kananta yachachikuptini paykunapish kreyikurkansapa. ⁸Chashna yachachiptini Tata Dios Espiritunta ñukanchikunatashina paykunatapish kushkasapa. Chayta rurashpa tukuy yuyayninchikunata yachak Tata Dios kawachiwashkanchisapa chay mana judiyu runakunatapish chaskinankunata. ⁹Tata Dios ñukanchikunatashinalla paykunatapish munansapa. Paykuna Jesukristuta kreyishkan-

kunarayku Tata Dioska perdonashkasapa. ¹⁰Chashna Tata Dios paykunata perdonaptinkuna ¿imapati willaykankichi Moisespa kamachikunankunata kasunankunapa? Chashna willashpaykichi Tata Diostami piñachiykankichi. Nima ñukanchikuna nima awilunchikuna atipashkanchisapachu chay kamachikunankunata kasuyta. ¹¹Mana kasuyta atipaptinchikunapish allita yachanchisapa Señor Jesus kuyawashpanchikuna uchanchikunamanta perdonawananchikunata. Mana judiyu runakunatapish chashnalla perdonasapa.

¹²Chashna Pedru willaptinkuna tukuy chay tantanakudu runakunaka upallalla kiparirkansapa. Chaypina Pabluwan Bernabeka parlachirkansapa Tata Dios yanapaptinkuna mana judiyukunawan kashpankuna aypa almirana *milagrunakuna rurashkankunata.

¹³Chashna Pabluwan Bernabe willaptinkuna Santiago willarkansapa: —Wawkinikuna, allita uyariwaychi.

¹⁴Wawkinchi Simonka willawashkanchisapana imashnami Tata Dios kallarikan mana judiyu runakunata yachachiyta. Tata Dioska paykunamantapish sukkunata akllaykan wambrankuna kanankunapa.

¹⁵Ñawpa tiempu alli yachachikuk runakuna tukuy chaykunata killkarkansapa. Tata Dioska chay killkadunpi rimarkan:

¹⁶“Davidpa mirakninkuna manana kamachikunsapanachu.
Paypa mandunka iden urmadu wasishinami.

Unay tiempu washan ñuka Tata Dios chay urmadu wasita kashkan atarichisha.

Atarichishpa Davidpa mirakninmanta suk runata churasha kamachikunampa.

¹⁷Chashna alli sinchi kamachikuk runata churaptini karu llaktankunapi mana judiyu runakunapish maskawashpa ñukata kreyiwankasapa wambraynikuna kanankunapa.

¹⁸Ñukaka tukuy ñawpamantapacha rimashkaynita rurasha.”

¹⁹Chashna Tata Dios rimananpi yachachiwaptinchikuna ñukaka willaykichi: Ama chay mana judiyu runakunata willaypachichu Moisespa kamachikunankunata kasunankunapa. Paykunata willaypachi chay ñawpa amañanankunata sakishpankuna Tata Diosllata kasushpa kawsanankunapa.

²⁰Chayrayku akuychi mana judiyu runakunata killkaypachi. Willaypachi ruradu dioskunata kuyashpa churashkankuna mikunata ama mikunankunapa. Yachachiypachi ama chikan warmiwan uchallikushpa kawsanankunapa. Yachachiypachi sipikudu animalkunata ama mikunankunapa.

Yachachiypachi animalkunapa yawarninta ama mikunankunapa.

²¹Ñawpamantapacha paykunapa llaktankunapi judiyu runakunapa tantanakunankuna wasinkuna tiyan. Chay wasikunapi tukuy *samana diya alli yachachikuk runakuna Moisespa killkadunkunata leyishpa yachachikun-sapa. Chayrayku chay mana judiyu runakunata ama ashwantachu yachachiypachi.

**Jerusalenpi yachachikuk runakuna
chay mana judiyu runakunata suk
kartata killkarkansapa.**

²²Chashna Santiago willaptinkuna Jerusalenpi yachachikuk runakunaka ansianukunawan suk kartata killkarkansapa. Chaymanta paykunamanta ishkay wawkinkunata akllarkansapa Pabluwan Bernabewan tantalla Antiokiyaman

chay kartata apanankunapa. Akllarkan-sapa Judasta. Paypa suk shutin karkan Barsabas. Chaymanta akllarkansapa Silasta. Chay runakuna alli yachachikuk karkansapa. ²³Chay apanankuna karta kashna riman:

“Munanayni wawkinikuna, paninikuna, ñukaykuna Jesukristu akllashkan yachachikukkuna ansianukuna tukuy wawkinchikunawan kay kartata killkaykichi. Kankuna Antiokiya llaktapi Siria partipi Silisia partipi mana judiyu runakunata rimachiykichi. ²⁴Yachashkanisapa suk runakuna kay llaktamanta kankunaman rishkankunata yachachishuknikichi. Ñukaykunaka manami paykunata kachashkanisapachu. Paykunaka turbachishushpaykichi yachachishunkichi señalachinakunaykichipa. Yachachishunkichi Moisespa kamachinankunata kasunaykichipa.

²⁵Chayrayku allita parlashpaynikuna akllashkanisapa ishkay wawkinchikunata kankunaman kachanaynikunapa. Paykunaka rinkasapa kuyananchi wawkinchikuna Bernabewan Pabluwan tantalla. ²⁶Paykunaka mana wañuyta manchashpa Señor Jesukristupa rimananta yachachikunsapa. ²⁷Chay akllashkaynikuna Judasta Silasta kachaykanisapa kankunata tukuyta entiendichishunaykichipa.

²⁸Tata Diospa Espiritun yachachiwaptinkuna yuyashkanisapa kaykunallata yachachiynikichita: ²⁹Ruradu dioskunata kuyashpa churashkankuna mikunata ama mikuychichu. Chaymanta ama sipidu animalkunata nima yawarninta mikuychichu. Chaymanta ama chikan warmiwan uchallikuychichu. Kay yachachinaynikunata kasushpaykichi allita rurankichi. Tata Diosmi yanapashunkichi.”

³⁰Chaypina chay chusku runakunaka chay kartata apashpa Antiokiyaman

rirkansapa. Chay llaktapi chayashpankuna Jesukristuta kreyikmasinkunata tantanachishpankuna kartata kurkansapa.

³¹Paykunaka chay kartata leyishpankuna sukaman kushikurkansapa chay karta animuchiptinkuna. ³²Chaymanta Judaswan Silas Tata Diospa rimananta yachachikuk kashpankuna chay Jesukristuta kreyikkunata ashwanta animuchishpankuna sukaman kushichirkansapa.

³³Chaymanta suk tiempu washan Judas Silaswan llaktanman rinankunapa chay kreyikukmasinkuna willarkansapa: Tata Dios yanapashuchunnikichi nishpa. Willarkansapa chay kachamushkankuna wawkinunaman kutinankunapa.

³⁴Chashna willaptinkunapish Silaska yuyaykurkan chayllapi kipariyta.

³⁵Pabluwan Bernabepish Antiokiyallapi kiparirkansapa. Chaypi kiparishpankuna Tata Diospa rimananta aypa yachachikukmasinkunawan sukaman yachachikurkansapa.

Chay yachachikushkan llaktakunallaman Pabluka kashkan kutirken yachachikuk.

³⁶Suk tiempu washan Pabluka chay purikmasin Bernabeta willarkan:

—Aku kashkan chay yachachishkanchi llaktakunapi wawkinchikunata kawak yachananchipa imashnami kawsaykansapa nishpa.

³⁷Chashna willaptin Bernabeka Juan Markosta sukaman pushanayarkan.

³⁸Pabluka mana nima layapi munarkanchu payta pushayta. Payka yuyarkan Panfilia llaktapi sakishkankunata mana paykunawan yachachikuyta munashpa.

³⁹Chayrayku Pabluka Bernabewan sukaman ayninakushpankuna ladeyanaturkansapa. Bernabeka Juan Markoswan suk barkupi Chipre ishlaman rirkansapa.

⁴⁰Chashna Bernabe sakiptinna Pabluka Silasta akllarkan paywan purinanpa. Chaypina Antiokiyapi wawkinkuna Tata Diosta roygarkansapa kuyashpa yanapanankunapa. Chaymanta Pabluka Silaswan rirkansapa yachachikuk. ⁴¹Siria partipi Silisia partipi llaktanpi purishpankuna tukuy kreyikukmasinkunata animuchirkansapa.

**Pablu Timoteota pusharkan
yanapanankunapa.**

16 ¹Chaymanta Pabluwan Silas Derbe llaktaman rirkansapa. Chaymanta Listra llaktapi chayashpankuna *Jesukristuta kreyik Timoteota tarirkansapa. Paypa mamanka *judiyu warmi Jesukristuta kreyik karkan. Tatan *griego runa karkan. ²Listrapi Ikoniopi wawkinkuna rimarkansapa Timoteo alli rurak runa kananta. ³Chayrayku Pabluka munarkan paykunawan tantalla purinanpa. Timoteopa tatan griego runa kashpa mana señalachirkanchu. Chayrayku manarapish pushashpara Pabluka señalachirkan. Chayta rurarkan ama chay partikunapi kawsak judiyumasinkuna piñakunankunapa mana señaladu runawan puriptin. Tukuy pi yacharkansapa Timoteopa tatan griego runa kananta.

⁴Chaymanta Timoteota pushashpankuna chay Jerusalem pi yachachikuk runakuna willashkankunata llaktan llaktan yachachikurkansapa. ⁵Chashna yachachikuptinkuna Jesukristuta kreyikkuna ashwan allita kreyishpa kawsarkansapa. Chaymanta tukuy diya ashwan aypa runakuna Jesukristuta kreyirkansapa.

**Pablu muskuyninpushina kawarkan
Masedonia runata kayaptin.**

⁶Chaymanta Pablu Silaswan Timoteowan *Asia partiman rinayarkansapa.

Tata Diospa Espiritun mana munarkan-chu chayman rinankunapa. Chayrayku Frigia partipi Galasia partipi yachachikuy pi purirkansapa. ⁷Chaypina Misiapi chayashpankuna yuyarkansapa Bitinia partiman riyta. Chashna yuyaptinkuna Tata Diospa Espiritun mana munarkan-chu chayman rinankunapa. ⁸Chayrayku Misia partipi purishpankuna Troas llaktapi chayarkansapa. Chay llakta manllayba kocha mañanpi karkan. ⁹Chay llaktapi kashpankuna suk tuta Pabluka muskuyninpushina Masedonia partimanta runata kawarkan. Chay runaka shayarishpa roygarkan: “Kay Masedonia partiman shamuy yanapawaksapa.” ¹⁰Pablu chay runata kawashpa purikmasinkunawan prontanaturkansapa Masedoniaman rinankunapa. Ñuka Lukas pish paykunawan tantalla rirkani. Yacharkanisapa Tata Dios kayawaykanankunata chaypi paypa rimananta yachachikunaynikunapa.

**Pablu Filipos llaktapi Bernabewan
Lukaswan Tata Diosta kuyak
warmikunata yachachirkansapa.**

¹¹Ñuka Lukas Pabluwan Silaswan tantalla suk atun barkupi rishpaynikuna Samotrasia ishlapi chayarkanisapa. Kayantin Neapolis llaktapi chayarkanisapa. ¹²Chaymanta rishpa Filipos llaktapi chayarkanisapa. Chay Filiposka tukuy chay Masedonia partipi tiyak llaktakunamanta ashwan atun llaktami. Chay Filipospi *Roma llaktamanta aypa runakuna shamurkansapa kawsak. Chay llaktapi suk diyakunata kiparirkanisapa.

¹³Suk *samana diya llakta washaman yaku mañanman rirkanisapa. Yuyarkanisapa chaypi judiyukuna oranankunapa tantanakunankuna wasi tiyananta. Chaypi tiyarirkanisapa chay tantanakudu warmikunata Jesus salvakuk

kananta yachachinaynikunapa. ¹⁴Chay tantanakudu warmikunamanta suk karkan Lidia. Payka Tiatira llaktamanta karkan. Aypa chaniyuk sani llachapakunata rantikuk. Chaypina Tata Diosta kuyak warmi kashpa sukaman uyarirken Pablu yachachikuptin. Tata Dios yanaparkan Pablu yachachikuykananta allita uyarinanpa. ¹⁵Chaymanta Lidia tukuy shunku Jesukristuta kreyishpa tukuy familyanwan tantalla bawtisakurkansapa. Bawtisakushkanwasha ñukaykunata roygawarkansapa:

—Kankuna yuyaptikichi Jesukristuta alli kreyikuk kanaynita rinaykichi diyakaman shamuychi wasinipi kawsak.

Chashna sukaman roygawaptinkuna almitirkanisapa paypa wasinipi kipariyta.

**Suk shipashmanta supayta
llukshichishkanrayku Pabluta
Silasta karselpi wichkachirkansapa.**

¹⁶Chashna Filipos llaktapi kashpaynikuna suk diya rirkanisapa maypicha tantanakuksapa Tata Diosta oranankunapa. Chayman riykashpaynikuna supayadu shipashwan tinkunakurkani-sapa. Supay yanapaptin chay shipashka tukuy layata riksik. Chashna riksishpa patronninkunallata sukaman kullkiyachik.

¹⁷Ñukaykuna Pabluwan riykaptinikuna chay shipashka kallarikan katiwaysapata. Kallipi purik runakunata sinchita willarkansapa:

—Kay runakunaka altu sielupi kawsak Tata Diospa munananta rurakkunami. Kankunata yachachishuykankichi Tata Dios kastiguykichimanta salvashunaykichita.

¹⁸Aypa diyakunata chashnalla rimashpa chay shipashka katiwarkansapa. Chashna amichiawptinkuna Pabluka washanta chapashpa chay supayta willarkan:

—Jesukristupa shutinpi willayki ¡kay shipashmanta llukshiy!

Chashna willashkan ratu chay supayka llukshirkan.

¹⁹Chaypina chay shipash manana nima riksikuk kaptinna patronninkuna sukaman piñakurkansapa. Manana yacharkansapanachu imashnami kullkita apinkasapa nishpa. Chayrayku Pabluta Silasta apishpankuna chay llaktapa plasaman pusharkansapa awtoridarninkunapi chatakuk. ²⁰Chay awtoridarkunata willarkansapa:

—Kay judiyu runakuna llaktamasinchikunata pantachichishpa turbachikansapa. ²¹Yachachikuykansapa mana allikunata ruranankunapa. Ñukanchikuna *romano runakuna kashpanchikuna chay laya yachachikunankunata mana atipanchisapachu katiyta.

²²Chashna chatakuptinkuna tukuy chay romano runakuna piñakurkansapa. Chaypina awtoridarkuna kamachirkansapa kamisankunata surkuchishpankuna kaspiwan makanankunapa. ²³Chashna sukaman makachishkankunawasha karselpi wichkachirkansapa. Chaypina karselta kuydak runata willarkansapa sukaman allita kuydanankunapa ama llukshinankunapa.

²⁴Chashna willaptinkuna chay runaka pusharkansapa karselpa ashwan ukuman churak. Chay ukupi chakinkunata *sepopi allita watashpa sakirkansapa.

²⁵Chaypina chawpi tutapi Pabluwan Silaska Tata Diosta orashpa kantaykarkansapa. Chashna kantaptinkuna tukuy karselpi wichkadumasinkuna uyarirkansapa. ²⁶Chashna oras rasllana allpa sinchita kuyurkan. Chaywan tukuy karselpa pirkankuna chukchukushpa chiktakurkansapa. Tukuy karselpa punkunkuna kicharinakurkansapa. Chay wichkadu runakunata watashkankuna kadenankuna paskanakurkansapa.

²⁷Chaypina chay karsel kuydak runaka puñuymanta rikchashpa kawarkan tukuy punkukunata kicharidutana. Yuyarkan chay wichkadu runakuna nitikushkankunata. Chayrayku ishkay filuyuk machetinta apishpa kikinna wañuchinakunayarkan ama awtoridarkuna payta wañuchinakunapa. ²⁸Chayta kawashpa Pabluka sinchita willarkan:

—¡Ama wañuchinakuychu! ¡Tukuymi kaypi kanisapa!

²⁹Chashna Pablu willaptin chay karselta kuydak runaka suk alkusata mañakurkan. Chaypina kallpashpa chay karselpa ukunman Pablupa Silaspa ladunkaman rirkan. Manchakuywan chukchukushpa paykunapa ñawpakninpi kunkurikurkan. ³⁰Chaymanta chay karsel ukumanta paykunata surkushpankuna tapurkansapa:

—Señorkuna ¡imatatí rurasha Tata Dios salvawanapa?

³¹Chashna tapuaptinkuna Pabluka willarkan:

—Señor Jesukristuta kreyiy. Payta kreyiptiki Tata Dioska kanta tukuy familyaykita salvashunkichi.

³²Chaymanta Pabluka Silaswan chay runataka tukuy paypa wasinpi kawsakunatapish yachachirkansapa Jesukristu yachachishkankunata. ³³Chay tutalla karselta kuydak runa Pablupa Silaspa makashpa kiriyachishkankunata mayllapurkansapa. Chaymanta Pabluka Silaska payta tukuy familyankunata bawtisarkansapa.

³⁴Bawtisakushkankunawasha chay runaka pusharkansapa wasinpi mikuk. Chaypina payka tukuy familyanwan sukaman kushikurkansapa Tata Diosta kreyishkankunarayku.

³⁵Kayantin tutapacha chay llakta awtoridarkunaka chay karselta kuydak runata soldadukunata kacharkansapa

willak Pabluwan Silasta kacharinankunapa.

³⁶Chaypina chay runaka Pablutaka willarkan:

—Awtoridarkuna willachimuwashkasapa kankunata kacharinaynipasapa. Chayrayku mana manchakushpana rillaychi.

³⁷Chashna willaptin Pabluka chay awtoridarkuna kachashkan soldadukunata willarkansapa:

—Kankunashina ñukaykunapish romano runakuna kanisapa. Chashna romano runakuna kaptinikunapish chay awtoridarkuna tukuy pi kawawaptinkuna makachiwashkasapa. Mana nimata tapuwashpankuna chay llullakushpa chatawak runakunallata uyarishpa kay karselpi wichkachiwashkasapa. Kunanka pakallalla kacharichiwanaysapa. Manami chashnachu rishasapa. Kikinkuna shamuchunsapa surkuwaksapa.

³⁸Chashna Pablu willaptin soldadukunaka rirkansapa awtoridarkunata willak. Paykunaka manchakurkansapa uyarishpa romano runakuna kanankunata. ³⁹Chaypina kikinkuna rirkansapa Pabluta Silasta perdonta mañak. Chaypina karselmanta surkushpankuna sukaman roygarkansapa chay llaktamanta llukshinankunapa.

⁴⁰Chaypina Pabluka Silaswan karselmanta llukshishpankuna Lidiapa wasinman rirkansapa. Chaypi tukuy wawkinkunata paninkunata kushichishpa animuchishkankunawasha chay llaktamanta llukshirkansapa.

**Pabluta chiknik runakuna
Tesalonika llaktapi runakunata
turbachirkansapa.**

17 ¹Chay Filipos llaktamanta llukshishpankuna Pabluwan Silaska Amfipolis llaktata Apolonia

llaktata pasashpankuna Tesalonikapi chayarkansapa. Chay Tesalonika llaktapi *judiyu runakunapa tantanakunankuna wasi tiyarkan.

²Tesalonikapi chayashpa amañanan-shina Pabluka chay tantanakunankuna wasiman rirkan. Kimsa *samana diyakuna chay tantanakudu runakunawan sukaman parlashpankuna Tata Diospa rimananta yachachirkansapa. ³Paykunata entiendichirkansapa Tata Diosmanta shamudu salvakuk runa sufrishpa wañunanta chaymanta wañushkanmanta kashkan kawsamunanta. Chashna yachachikushpa willarkansapa:

—Chay yachachikunayni Jesuska Tata Diosmanta shamudu salvakuk runami.

⁴Chashna Pablu yachachikuptin suk judiyu runakuna Jesusta kreyishpankuna Pabluwan Silaswan tantanakurkansapa. Chaymanta aypa *griego Tata Diosta kuyak runakuna aypa alli yuyayuk yachaysapa warmikunapish Jesusta kreyirkansapa. ⁵Chashna aypa runakuna Jesusta kreyishkankunarayku mana kreyikuk judiyukuna sukaman piñakurkansapa. Chaypina mana alli rurak killa likidu runakunata tantanachirkansapa chay llaktapi runakunata pantachichishpa turbachinankunapa.

Chaymanta Pabluwan Silasta apinayashpankuna Jasonpa wasinpi yaykurkansapa. Paykunata surkunayarkansapa chay chiknik runakuna munashkankuna layata ruranankunapa. ⁶Chaypina mana Pabluta nima Silasta tarishpankuna Jasonsta suk kreyikukmasinkunata apirkansapa. Paykunata aysashpa chay llaktapa awtoridarninkunaman pusharkansapa. Sinchita willarkansapa:

—Chay runakunaka tukuy llaktakunapi runakunata turbachishpankuna pantachichishkasapa. Kay llaktanchipi-

pish ñami chayamushkasapana pantachichiwananchikunapa. ⁷Kay Jasonmi chay runakunata wasinpi chaskishkasapa. Tukuy paykuna chay ashwan sinchi *romano kamachiwak-ninchikunapa kamachikunankunata manana kasunayansapanachu. Rimansapa chikan sinchi kamachikuk Jesus tiyananta.

⁸Chayta uyarishpankuna chay llaktapi kawsak runakunaka awtoridarninkunawan sukaman turbakurkansapa.

⁹Chaymanta Jason pushadumasinkunawan kullkita pagaraptinkuna awtoridarkuna kacharirkansapa.

Pablu Silaswan Timoteowan rirkansapa Berea llaktaman.

¹⁰Chashna turbakushkankunawasha chay tuta *Jesukristuta kreyikkuna Pabluta Silasta Berea llaktaman kacharkansapa. Paykunaka chay llaktapi chayashpankuna judiyukunapa tantanakunankuna wasiman rirkansapa yachachikuk. ¹¹Chay Berea llaktapi judiyu runakuna Tesalonikapi runakunamanta ashwan alli yuyayuk runakuna karkansapa. Pablu yachachikuptin kushikushpa uyarirkansapa. Diyan diyan Tata Diospa rimananta leyiksapa yachanankunapa Pablu yachachikunan allichu manachu nishpa. ¹²Chashna allita Tata Diospa rimananta yachakushpankuna aypa runakuna Jesukristuta kreyirkansapa. Aypa griego rimak ullkukuna alli yuyayuk yachaysapa warmikuna kreyirkansapa.

¹³Chaymanta Tesalonika llaktapi judiyu runakuna yacharkansapa Pablu Berea llaktapi yachachikuyananta. Chayta yachashpankuna rirkansapa chaypi kawsak runakunata turbachik. ¹⁴Chaypina Jesukristuta kreyikmasinkunaka Pabluta willarkansapa utkakushpa chay manllayba kocha mañanman

rinanpa. Pablu riptinna Timoteowan Silaska Berea llaktallapi kiparirkansapa.

¹⁵Chaypina Atenas llaktaman suk kreyikukmasinkuna Pabluwan tantalla rirkansapa. Chaypi Pabluta sakishpankuna llaktankunaman kutirkansapa. Paykunawan Pabluka Timoteota Silasta willachirkansapa utkakushpankuna rinankunapa payta tarik.

**Atenas llaktapi kashpa Pablu Tata
Diosta mana riksik runakunata
yachachirkansapa.**

¹⁶Chaypina Pabluka Silaswan Timoteota shuyakshina kawarkan tukuy chay llaktapi kawsak runakuna rikchak laya ruradu dioskunata kuyaptinkuna. Chayrayku sukaman llakishpa turbakurkan. ¹⁷Chashna sukaman llakishpa tantanakunankuna wasipi judiyukunawan Tata Diosta kuyak mana judiyu runakunawan parlarkansapa. Chaymanta tukuy diya chay llaktapa plasampi tantanakuk runakunatapish parlachirkansapa. ¹⁸Chashna parlaptinkuna *epikuriokunapa *estoykokunapa yachachinankunata katik runakuna kallarikansapa Pabluwan ayninakuyta. Sukkunaka Pabluta asichishpa sukwan sukwan willanakurkansapa:

—¿Imatati rimaykan kay llulla likidu runaka?

Sukkunaka rimarkansapa:

—Ichará kay runaka chikan llaktakunapi tiyak dioskunapa yachachiwanaykanchisapa.

Tukuy chayta willanakurkansapa Pablu yachachikuptin Jesus salvakuk kananta wañushkanmanta kawsamushkanta. ¹⁹Paykuna ashwanta yachana-yashpankuna Pabluta pusharkansapa maypicha amañaksapa tantanakuyta. Chay tantanakunankunapa shutin karkan Areopago. Chaypina Pabluta willarkansapa:

—Ñukaykunapish chay mushuk laya yachachikunaykita yachanayanisapa.

²⁰Kanka mana niman suk kuti uyarishkaynikunata yachachiwaykankisapa. Yachanayanisapa imatami yachachikuykanki nishpa.

²¹Atenas llaktamanta runakuna chikan llaktakunamanta chaypi kawsakunawan amañaksapa rikchak laya mushuk yachanakunata uyariyta parlachikuyta.

²²Chashna yachakunayaptinkuna Pabluka Areopagopi tantanakudu runakunapa chawpinkunapi shayarishpa willarkansapa:

—Atenaspi kawsak runakuna, kawaykichi aypa dioskunata kuyanaykichita.

²³Llaktaykichi purishpayni maypicha diosnikichita kuyankichi chaypi suk *altarta kawashkani. Chay altarpisuk killkadu riman: “Kaypika mana riksidu diostami kuyanchi.” Kunanka chay mana riksishpa kuyanaykichi Diospami yachachiykichi. ²⁴Chay mana riksinaykichi Tata Dioska tukuy allpata tukuy allpapi tiyakkunata rurarkan. Tukuy sielu tukuy allpa paypa makinpi. Payka manami runakuna rurashkan wasikunapichu kawsan. ²⁵Ñukanchikunata kawsayta samayta tukuy layakunata kuwanchisapa. Paypa mana nima illapuptin runakunata mana nimata mañanchu kawsananpa.

²⁶Payka suk runallamanta tukuy llaktakunapi kawsak runakunata mirachiwashkanchisapa tukuy allpapi kawsananchikunapa. Payka akllashka imay tiempupimi maykan llaktapimi tukuy runakuna kawsashunchisapa nishpa. ²⁷Tata Dioska rurawashkanchisapa payta maskashpa tarinanchikunapa mana karupi kaptin. ²⁸Tata Dios rurawashkanchikunarayku kawsanchi purinchi imatapish kaptin ruranchi. Chashnalla kankunamanta suk kantu

runak runakuna killkashkasapa: “Tata Diosmi rurawashkanchisapa paypa wambrankuna kananchikunapa.”

²⁹Tata Dios rurawaptinchikuna ama yuyaypachichu kurimanta kullkimanta rumimanta ruradu dios kananta. Runakunalla yuyanankunatashina chay dioskunata ruransapa.

³⁰Ñawpa tiempu runakuna Tata Diosta mana riksirkansapachu. Mana riksiptinkunapish Tata Dioska mana nimatashina kawarkan. Kunanka tukuy maypi kawsak runakunata yachachikunamanta wanashpa payllata kreyishpa kawsananchikunapa. ³¹Tata Dios churashkan diya chay akllashkan runaka tukuy runakunata willawashunchisapa allitachu rurashkanchisapa manachu nishpa. Tata Dios chay akllashkan runata wañushkanmanta kawsachimushka yachachiwananchikunapa akllashkan salvakun runa kananta.

³²Chashna Pablu wañudukuna kawsamunanta rimaptin suk runakuna asichirkansapa. Sukkuna willarkansapa: —Suknin diyakaman kashkan uyarishasapa yachachikuptiki.

³³Chashna willaptinkuna Pabluka sakirkansapa. ³⁴Sukkuna Jesusta kreyishpankuna Pabluta katirkansapa. Paykunamanta suk karkan Dionisio. Chay Dionisioka chay Areopagopi suk awtoridar karkan. Chaymanta suk warmi Damaris chaymanta sukkunapish Jesusta kreyishpa Pabluta katirkansapa.

**Pablu Korinto llaktapi
yachachikurkan.**

18 ¹Chaymanta Atenas llaktamanta llukshishpa Pablu Korinto llaktaman rirkan. ²Chaypi suk *judiyu runa Akilaswan tinkunakurkan. Akilas Ponto partimanta karkan. Warmin Prisilawan Italia llaktamanta

llukshishpa Korintopina kawsaykarkansapana. Sinchi kamachikuk Klaudio kamachikurkan tukuy judiyu runakuna *Roma llaktanmanta llukshinankunapa. Chashna karkuptinkuna Akilas warmin Prisilawan rirkansapa Korintopi kawsak. Chaypina Pablu paykunawan tinkunakushpankuna wasinpi rirkan pasyak. ³Paykunashina Pabluka millwata awashpa raku llachapamanta wasikunata ruray yachak karkan. Chayrayku paykunawan kiparirkan tantalla trabajanankunapa. ⁴Chaypina Pabluka tukuy *samana diya rirkan judiyukunapa tantanakunankuna wasipi yachachikuk. Munarkan tukuy judiyu runakunata tukuy mana judiyu runakunatapish entiendichisapata ⁵Jesukristu salvakuk kananta.

⁵Chaymanta Silas Timoteowan Masedoniamanta chayaptinkuna Pabluka manana karpakunata rurarkanachu. Tukuy diyana Tata Diospa rimananta yachachikuk. Judiyu runakunata allita yachachiksapa Jesus Tata Diosmanta shamudu salvakuk runa kananta. ⁶Chashna yachachikuptin chay judiyu runakuna mana kreyishpankuna kallarikansapa Pabluta washanchayta. Chaypina Pabluka llachapanta tapsirkan yuyachinankunapa mana alli rurak runakuna kanankunata. Willarkansapa: —Kankunapi kiparin uchaykichi.

Kikikichi munankichi Tata Dios kastigashunaykichipa. Ñukaka mana uchayukuchu kani. Kunanmantapacha rini mana judiyu runakunata yachachik.

⁷Chashna rimashpa chay tantanakunankuna wasimanta llukshishpa rirkan ladunllapi tiyak wasiman. Chay wasika karkan Tisio Justo runapa wasin. Payka Tata Diosta kuyak runa karkan.

⁸Chaymanta chay tantanakunankuna wasipi kamachikuk Krispo tukuy familjanwan Jesukristuta kreyirkan-

sapa. Chaymanta Pablu allita yachachikuptin Korintopi kawsak runakuna kreyikushpankuna aypa bawtisakurkansapa.

⁹Suk tuta muskuyninbishina Señor Jesukristu Pabluta willarkan:

—Ama ni pita manchaychu. Mana shaykushpa willashkaynita yachachikuypi katiy. ¹⁰Nukami kuydayki ama ni pi nimanachishunaykipa. Kay llaktapika aypa akllashkayni runakuna tiyan ñukata kreyiwanankunapa.

¹¹Chashna Jesukristu willaptin Pabluka Korintopi kiparirkan suk wata sokta killata Tata Diospa rimananta yachachikushpa.

¹²Chaymanta Akaya partipi suk mushuk kamachikuk runa Galion yaykurkan. Chay tiempu chay llaktapi kawsak judiyu runakuna tantanakurkansapa Pabluta pushanankunapa Galionpi chatakuk. ¹³Chay kamachikuk Galionpi chatashpa willarkansapa:

—Kay runaka yachachikuypi purin Tata Diosta kuyashpa amana *Moisespa kamachikunankunata kasushpa kawsanaynikunapana.

¹⁴Chashna chatakuptinkuna Pablu ayninayaykaptin Galion chay chatakuk judiyukunata willarkansapa:

—Judiyu runakuna, kay runa sukaman mana allita rurashka kaptinka ñuka uyariykichiman. ¹⁵Kanakuna kay runata chataykankichi kamachikunaykichimanta chikan layata chikan shutita yachachikuptin. Chay layata chataptikichi mana munanichu uyariynikichita. Kikikichi judiyupura munanaykichillata ruraychi.

¹⁶Chashna willashpankuna Galionka chay kamachikunan wasimanta karkurkansapa. ¹⁷Chaypina Galionpa ñawpakninpi chay piñakuk runakunaka chay tantanakunankuna wasipi kamachikuk Sostenesta apishpankuna

sukaman makarkansapa. Chashna makashkankunata kawashpapish Galionka mana nimatashina kawarkan.

**Pablu kimsaynin kuti
chay yachachikushkan
llaktakunaman rirkan.**

¹⁸Chaymanta Korinto llaktapi aypa diyakunata Pabluka kiparirkan. Chaymanta chaypi kawsak wawinkunata paninkunata sakishpa Siria partiman rirkan. Prisilawan Akilaswan tantalla suk atun barkupi rirkansapa. Manara chay barkupi yaykushpara Senkrea llaktapi Pabluka chukchanta tipichirkan. Chayta rurarkan Tata Diosta willashkanta rurananpa.

¹⁹Chaymanta Efeso llaktapi chayashpankuna Pablu Prisilata Akilasta chaypi sakirkan. Judiyukunapa tantanakunankuna wasiman rirkan tantanakudu runakunata yachachinanpa. ²⁰Chay runakunaka Pabluta roygarkansapa amara rinanpara. Chashna roygaptinkunapish mana munarkanchu kipariyta. ²¹Paykunata sakishpankuna willarkansapa:

—Jerusalenman rinayni tiyan chaypi fiestata pasak. Tata Dios munaptinka kashkan kutimusha kankunawan kanaynipa.

Chashna willashpankuna Pabluka chay atun barkupi Efesomanta Sesareaman rirkan.

²²Chaymanta Sesareamanta rirkan Jerusalenman Jesusta kreyikmasinkunata chapak. Chaymanta Jerusalenmanta Antiokiyaman rirkan.

²³Suk tiempu washan llukshirkan kashkan Galasia partipi Frigia partipi purik. Llaktan llaktan purishpa Jesusta kreyikkunata animuchirkansapa.

**Apolos Efeso llaktapi tukuy Akaya
partipi allita yachachikurkan.**

²⁴Chay tiempu Efeso llaktapi Alejandriya llaktamanta judiyu runa Apolos

chayarkan. Payka Tata Diospa rimananta allita yachashpa allita rimakushpa yachachikurkan. ²⁵Payka allita yacharkan imashnami Jesukristuta katishpa kawsashunchisapa nishpa. Sukaman kushikushpa allita yachachikuykarkan Jesus Tata Diosmanta shamudu salvakuk runa kananta. Chashna yachachikushpapish Juan Bawtista yachachikushkanllata yacharkan. ²⁶Chay tantanakunankuna wasipi Apolos mana manchakushpa yachachikuptin Prisila Akilaswan uyarirkansapa. Chay washa wasinman pusharkansapa ashwan allita Jesus yachachikushkanta yachachinankunapa.

²⁷Chaymanta Apolos Akaya partiman rinayaptin Jesukristuta kreyikmasinkuna sukaman yanaparkansapa rinanpa. Chaymanta kartata killarkansapa Akaya partipi kawsak kreyikukmasinkuna allita chaskinankunapa. Chaypina Apolos Akaya partipi chayashpa Jesukristuta kreyikmasinkunata kushikushpa sukaman yanaparkansapa. ²⁸Chay Akaya partipi kawsak judiyu runakunata tukuy pipa ñawpakninpi sinchita willarkansapa pantakudu kanankunata. Tata Diospa rimananta allita yachachikushpa entiendichikurkan Jesus Tata Diosmanta shamudu salvakuk runa kananta.

**Ishkay wata kimsa killata Efeso
llaktapi Pablu yachachikurkan.**

19 ¹Chaypina Apolos Korinto llaktapi kipariptin Pabluka Frigia partita rishpa urkukunata pasashpa Efeso llaktapi chayarkan. Chay llaktapi *Jesukristuta kreyik runakunata tarirkan. ²Paykunata tapurkansapa:

—Kankuna Jesukristuta kreyishpaykichi ¿Tata Diospa Espirituntachu chaskishkankichi?

Chaypina paykunaka aynirkansapa:
—Manami yachashkanisapachu Tata Diospa Espiritun shamunanta.

³Chaypina Pabluka tapurkansapa:
—¿Imata yachashpatiya bawtisakushkankichi?

Chaypina paykunaka willarkansapa:
—Juanpa yachachikushkanta kreyishpaynikuna bawtisakurkanisapa.

⁴Chaypina Pabluka willarkansapa:
—Ariya, Tata Diosta kasuk runakunata tukuy mana alli rurashkankunamanta wanaptinkuna Juanka bawtisarkansapa. Paykunata yachachirkansapa paypa washanta suk ashwan alli yachachikuk runa shamunanta. Willarkansapa paypa washan shamuk runa Jesusta kreyinankunapa.

⁵Chashna Pablu yachachikuptin chay runakunaka Jesukristuta kreyishpankuna kashkan bawtisakurkansapa.

⁶Chaymanta Pablu umankunapi makinta churaptinkuna Tata Diospa Espiritun paykunaman shamurkan. Chaypina chay runakuna mana yachaypa laya rimanakunata rimarkansapa. Chaymanta imatacha Tata Dios yachachishkasapa chayta willarkansapa. ⁷Tata Diospa Espiritunta chaskik runakunaka chunka ishkay karkansapa.

⁸Chaymanta kimsa killata chay *judiyu runakunapa tantanakunankuna wasipi Pabluka yachachikurkan. Mana ni pita manchashpa entiendichirkansapa imashnami Tata Diospa mandunpi yaykunkasapa nishpa. ⁹Chashna yachachikuptin suk runakuna sinchi shunkuyuk kashpankuna mana munarkansapachu kreyiyta. Paykunaka tukuy runakunata willarkansapa Pablu yachachikunan mana alli kananta. Chashna rimaptinkuna Pabluka Jesukristuta kreyik runakunata pusharkansapa Tirano yachachikunan wasipi tantanakuk. Chaypi Pabluka

tukuy diya paykunata yachachirkan-sapa.

¹⁰Chay Efeso llaktapi ishkay watata yachachikushpa kawsarkan. Chayrayku *Asia partipi kawsak judiyu runakuna mana judiyu runakunapish Señor Jesupa yachachikunanta uyarirkan-sapa. ¹¹Chaymanta Tata Dios Pabluta yanapartin almirana *milagrukunata rurarkan. ¹²Sukkuna Pablu llankashkan llachapata pañuelunta aparkansapa unkudukunapi churak. Paykunapi churaptinkuna sanuyarkansapa. Supaykunapish unkudu runakunamanta llukshirkansapa.

¹³Chaymanta kanchis judiyu runakuna llaktan llaktan purishpankuna runakunamanta supaykunata llukshichiksapa. Suk diya supaykunata karkunayashpankuna munarkansapa Jesupa shutinta rimashpa llukshichiyta. Chay supaykunata willarkansapa:

—Chay Pablu yachachikunan Jesupa shutinpi willaykichi llukshinaykichipa.

¹⁴Chay supaykunata llukshichinayak runakuna suk kamachikuk *saserdote Eskebapa kanchis wambrankuna karkansapa. ¹⁵Chashna chay runakuna supaykunata willaptinkuna chay supayka willarkansapa:

—Jesustaka riksini. Chaymanta yachani pimi Pabluka nishpa. ¿Kanku-naka pití kankichi?

¹⁶Chaypina chay supayadu runaka chay kanchis runakunataka sukaman sinchita makarkansapa. Sukaman makaptinkuna chay wasimanta chay kanchis runakunaka llatanlla lliki lliki kuerpuyuk kallparkansapa.

¹⁷Efeso llaktapi kawsak judiyu runakuna mana judiyu runakunapish chayta yachashpankuna manchakurkan-sapa. Chashna modomanta tukuy runakuna Jesukristuta sukaman alabarkansapa.

¹⁸Chaypina Jesusta kreyikkuna tukuy kreyikukmasinkunapa ñawpakninku-napi ñawpa mana alli rurashkankunata willarkansapa. ¹⁹Chaymanta aypa ñakakuk runakuna Jesusta kreyishpan-kuna chay ñakakuy yachachik librunku-nata apamurkansapa tukuy pipa ñawpakninkunapi rupachinankunapa. Tukuy chay rupachishkan librunkunapa chaninta tantiyarkansapa pichka chunka waranka kullki kananta.

²⁰Chay modomanta Tata Dios allita yanapaptinkuna aypa runakuna Jesukristupa yachachikushkanta sukaman allimata yachachikurkansapa.

²¹Chaymanta Pabluka yuyarkan Masedonia partiman Akaya partiman kashkan riyta. Chaymanta Jerusalem llaktamanpish rinayarkan. Yuyarkan Jerusalemanta *Roma llaktaman riyta. ²²Chayrayku suk tiempullata Asia partipi kiparirkan. Chaypi kiparishpa Masedonia partiman chay ishkay yanapakninkuna Timoteota Erastota kacharkan.

Ruradu diosa Artemisarayku Efeso llaktapi aypa runakuna turbakurkansapa.

²³Chaymanta chay tiempupi Efeso llaktapi aypa runakuna Pablu yachachikushkanrayku piñakurkansapa. ²⁴Suk runa Demetrio trabajakmasinkunata kallarirkan turbachiyta. Chay Demetrioka ruradu diosa *Artemisapa wasintashina kullkimanta rurak runa karkan. Aypa runakuna chay wasisillukunata rurashpa rantikushpa aypa kullkita apiksapa. ²⁵Aypa runakuna chay laya trabajuyuk karkansapa. Chaypina Demetrioka tukuy chay runakunata tantanachishpa willarkansapa:

—Trabajakmasinikuna, kankunaka yachankichi kay dioskunata wasinku-

nata rurashpanchikuna aypa kullkita apinanchikunata kawsananchikunapa. ²⁶Chaymanta kawashkankichi uyarishkankichi chay runa Pablu yachachikunanta. Payka riman runakuna rurashkan dioskuna mana dioskuna kananta. Chashna yachachikushpa kay Efeso llaktanchikunapi yaka tukuy Asia partipi aypa runakunata ñami kreyichishkasapana. ²⁷Chay yachachikunan ñukanchikunapa mana allichu. Chay runakuna diosninchita manana kuyanayashpankunaka manana kay rurashkanchikunata rantinkasapanachu. Chaymanta kuyananchikuna diosa Artemisapa wasintapish washanchankasapa. Kay Asia partipi kawsakkuna tukuy allpapi kawsakkuna kuyananchikuna Artemisata kuyashkankunamanta manana kuyanayankasapanachu.

²⁸Chashna Demetrio willaptinkuna chay runakunaka piñakushpankuna sinchita rimarkansapa:

—¡Artemisaka ñukanchikuna Efeso runakunapa diosanchikunami!

²⁹Chashna sinchita rimaptinkuna tukuy chay llaktapi kawsak runakuna sukaman turbakurkansapa. Chaypina Gayota Aristarkota apirkansapa. Paykunaka Masedonia partimanta Pablupa purikmasinkuna karkansapa. Chay ishkay runakunata aysashpa sukmanllayba tantanakunankuna wasiman pusharkansapa. ³⁰Chay wasipi Pablupish yaykunayarkan chay aypa runakunata willak ama chay ishkay purikmasinkunata nimanachinankunapa. Chashna yaykunayaptin Jesusta kreyikmasinkuna micharkansapa ama yaykunapa. ³¹Chay Asia partipi sukawtoridarkuna Pablupa amigunkuna karkansapa. Paykunapish willachirkan-sapa ama yaykunapa. ³²Chay tantanakudu runakunamanta sukkuna sinchita suk layata rimarkansapa. Sukkunaka

chikan layata rimarkansapa. Ashwan aypa runakuna sukaman turbakushpa mana yacharkansapachu imaraykumi tantanakudusapa nishpa.

³³Chaypina suk judiyu runakuna Alejandrotay chay aypa runakunapa ñawpakninkunaman tankakurkansapa. Munarkansapa payna willanankunapa judiyu runakuna mana uchayuk kanankunata. Alejandro rimakunayashpa makinwan señasta rurashpa upallayachinayarkansapa. ³⁴Chay runakuna Alejandrotay kawashpankuna yacharkansapa judiyu runa kananta. Chayrayku mana kasunayashpankuna ishkay orata kaparikushpa rimarkansapa:

—¡Artemisaka ñukaykuna Efeso runakunapa diosaynikunami!

³⁵Chay ishkay orata kaparikushkankunawasha chay llakta awtoridarpa killkakuknin runa atiparkan upallayachisapata. Chaypina willarkansapa:

—Efeso llaktapi kawsakmasinikuna, tukuy allpapi kawsak runakuna yachansapa kuyananchikuna diosa Artemisapa wasinta kuydananchikunata. Chaymanta sielumanta urmamushkan figurantapish allita kuydaykanchisapa. ³⁶Tukuy runakuna chayta yachaptinkuna amana kapariychinachu. Mana allita yuyashpaykichi amara nimata ruraychirachu. ³⁷Kay pushamushkaykichi runakunaka chay diosninchikunapa wasinmanta mana nimata suwashkasapachu. Nima payta washanchashkasapachu. ³⁸Demetrio trabajakmasinkunawan chay runakunata chatanayashpa richunsapa awtoridarninchikunapi chataksapa. Chaypi atipansapa chatanakuyta. ³⁹Chaymanta kankuna chikan layata chatakunayashpaykichika chay killkadu kamachinanchikunashina awtoridarkuna tantanakushpa willashunkichi pimi mana allita

murashka nishpa. ⁴⁰Kunanka turbakushpa tantanakushkanchikunarayku ichará awtoridarninchikuna chatakuwashunchisapa. Chashna chatawaptinchikuna mana nimata atipashunchisapachu ayniya.

⁴¹Chashna chay killkakuk runa willashpankuna tukuy chay runakunata llukshichirkansapa.

**Pablu Masedonia partiman
Gresia partiman rirkan.**

20 ¹Chay runakuna turbachinakushkankunawasha Pabluka Jesusta kreyikmasinkunata kayarkansapa allita yachachinankunapa. Chaymanta paykunata sakishpankuna Masedonia partiman rirkan. ²Masedoniaman rishpa llaktan llaktanpi *Jesukristuta kreyikmasinkunata animuchiypi rirkan. Chaymanta Gresia partipi chayarkan. ³Chaypi kimsa killata kiparirkan. Chaymanta suk barkupi yaykunayarkan Siria partiman rinanpa. Chashna oras yacharkan chay barkupi chiknik *judiyu runakuna wañuchinayaykanankunata. Chayta yachashpa Masedonia partita purishpa kutirkan.

⁴Chashna riptin paywan tantalla kanchis kreyikmasinkuna rirkansapa. Suk karkan Berea llaktamanta Pirropa wambran Sopater. Chaymanta Tesalonika llaktamanta Aristarkowan Segundu rirkansapa. Chaymanta Derbe llaktamanta Gayo rirkan. Chaymanta *Asia partimanta Timoteowan Tikikowan Trofimo rirkansapa. ⁵Ñuka Lukaspi Pabluwan tantalla rirkani. Chay kanchis purikmasinikuna ñawpashpankuna rirkansapa Troas llaktapi shuyawaksapa. ⁶Ñuka Pabluwan Filipos llaktapi kiparirkanisapa chay mana *levadurayuk panta mikushpa fiestata pasanaynikunapa. Chay fiesta washan suk barkupi rishpa

pichka diyapi Troas llaktapi chayarkanisapa. Chaypi chay purikmasinikunata tarishpaynikuna paykunawan kanchis diyata kiparirkanisapa.

**Troas llaktapi Pablu
pakarinyanankaman
yachachikurkan.**

⁷Troaspi kashpaynikuna domingo diya kreyikukmasinikunawan tantanakurnisapa Jesus wañushkanta yuyashpa panta mikunaynikunapa. Pabluka sukaman sunita chawpi tutakaman yachachirkan pakariptin sakinankunapa. ⁸Suk atun wasipi kimsaynin pisupi tantanakudu karkanisapa. Chaypi aypa apichidu alkusakuna tiyarkan. ⁹Chay wasipa ventananpi suk wayna Eutiko tiyaridu karkan. Chashna Pablu sukaman sunita yachachikuptin chay waynaka puñunayarkan. Chaypina allita puñushpana chay kimsaynin pisumanta urmamurkan. Chashna urmamuptin chay runakunaka wañudutana atarichirkansapa. ¹⁰Pabluka turbakushpa urayarkan abrasakpacha. Chaypina chay wawkindunata willarkansapa:

—¡Ama manchakuychichu! Kay waynaka manami wañuduchu.

^{11,12}Chashna kawsaduta kawashpankuna chay runakuna sukaman kushikurkansapa. Chaypina Pabluka chay kimsaynin pisuman kashkan rirkan. Chaypina Jesus wañushkanta yuyashpa panta pakichinakushpa mikurkanisapa. Chayta mikushkaynikunawasha pakarinyanankaman Pabluka yachachikurkan. Chaymanta punchawyaptin llukshirkanisapa. Chay waynatapish kawsamudutana wasinmanna pusharkansapa.

**Pabluka purikmasinkunawan Troas
llaktamanta Miletoman rirkansapa.**

¹³Troas llaktamanta llukshishpaynikuna Pabluwan parlanakurnanisapa

Ason llaktapi tinkunakunaynikunapa. Ñukaykuna barkupi rishpa ñawparkanisapa. Pabluka ñanta purishpalla rirkan. ¹⁴Chaymanta Ason llaktapi tinkunakushpaynikuna Pabluka ñukaykunawan tantalla barkupi Mitilene llaktaman rirkanisapa. ¹⁵Chay llaktamanta llukshishpaynikuna kayantin Kiyo llaktata pasarkanisapa. Kiyo llaktata pasashpa kayantin yaku mañanpi Samos llaktapi chayarkanisapa. Chaymanta kashkan suk diyata rishpa Mileto llaktapi chayarkanisapa. ¹⁶Pabluka munarkan Jerusalempi *Pentekostes fiestata pasayta. Chayrayku mana munarkanchu Efeso llaktaman riyta ama chay Asia partipi unayanapa. Chayrayku Efeso llaktata pasashpalla Mileto llaktaman kuskalla rirkanisapa.

Pablu Efesopi kawsak ansianukunata kayachishpa yachachirkansapa.

¹⁷Mileto llaktapi kashpa Pabluka Efesopi kawsak Jesusta kreyik *ansianukunata kayachirkansapa. ¹⁸Paykuna chayaptinkuna Pabluka willarkansapa: —Kankunaka allita yachankichi imashnami kay Asia partipi shamushkayni diyamantapacha kawsashkani nishpa. ¹⁹Kankunawan kashpayni Señorninchi Jesukristuta allita sirvishpa kawsashkani. Chay chikniwak judiyumasinikuna sufrichiwap tinkunapish mana kikini kreyinakushpa llakishpa wakashpayni kawsashkani. ²⁰Tantanakunankuna wasikunapi wasikichipish tukuy layata allinikichipa yachachishkaykichi. ²¹Judiyu mana judiyu runakuna kaptikichipish allita yachachishkaykichi. Willashkaykichi mana alli ruranaykichi-manta wanashpa Tata Diosta kasushpa Señor Jesusta kreyishpa kawsanaykichipa.

²²Kunanka Tata Diospa Espiritun munaptin Jerusalemman riykani mana

yachashpa imatami chaypi rurawankasapa nishpa. ²³Tukuy llaktakunapi puriptini Tata Diospa Espiritun willawashka Jerusalempi chikniwak runakuna sufrichiwanankunata karselpi churawanankunata. ²⁴Ñukapa mana nimananchu wañuptinipish kawsaptinipish. Señorninchi Jesukristu akllawashka paypa allima rimananta yachachikunaynipo. Chayrayku kushikushpa wañunayni diyakaman tukuy runakunata yachachishasapa Tata Dios tukuyta kuyanankunata.

²⁵Allita kankunataka yachachishkaykichi Tata Diospa mandunpi kawsanaykichipa. Kunanka yachani kunanmantapacha manana ni suk kankuna kawawanaykichitana. ^{26,27}Mana nimata pakashpa Tata Diospa munananta allita yachachishkaykichi. Chayrayku kankuna mana Jesukristuta kreyishpa wañuptikichika ñukaka manami uchayukchu kani. ²⁸Tata Diospa Espiritun kankunata churashushkankichi Jesusta kreyikmasikichita kuydanaykichipa. Jesuska paykunapa uchankunarayku yawarninta ichashpa wañurkan Tata Dios perdonanankunapa. Chayrayku paykunata allita kuydanaykichi tiyan.

²⁹Ñuka yachani kankunata sakiptini sakra mana alli yachachikuk runakuna rikurimunankunata. Paykunaka ovejata mikuk pumashina Jesusta kreyikkunata llullachishpa wakllichinkasapa.

³⁰Kankunamanta sukkuna llullakushpa mana allikunata yachachikunkasapa Jesusta kreyikkuna paykunallata katinankunapa. ³¹Chayrayku allita kuydanakuychi. Allita yuyaychi kimsa watata diyapi tutapi wakakushpayni mana shaykushpa tukuy kankunata allita yachachishkaynikunata.

³²Kunanka, wawkinikuna, Tata Diospa makinpi sakiykichi kuydashu-

naykichipa. Payka rimanampi willawan-chisapa sukaman kuyawananchikunata. Chay rimanata ama kunkaychichu. Chay rimanata kreyishpaykichi atipankichi mana shaykushpa ashwan ashwanta Jesukristuta kreyiyta. Chaymanta Tata Dios kankunata tukuy kreyikukmasikichiwan tantallata yanapashunkichi paywan kushikushpa kawsanaykichipa.

³³Ñukaka mana ni pita kullkinta nima llachapanta mañashkanichu. ³⁴Kankunaka allita yachankichi sukaman trabajashkaynita mikunaynita llachapaynita rantinaynita. Chaymanta trabajashkani purikmasinikunatapish yanapanaynita. ³⁵Kuti kuti yachachishkaykichi ñukashina trabajashpa kawsanaykichipa mana nimayuk runakunata yanapanaykichipa. Yuyaychi Señorninchi Jesus rimashkanta: “Runamasikichimanta suk imata chaskishpaykichi kushikunkichi. Kankuna sukkunata kushpaykichi ashwanta kushikunkichi.”

³⁶Tukuy chayta yachachikushkanwasha Pabluka Efesomanta shamudu ansianukunawan kunkurikushpankuna Tata Diosta roygarkansapa yanapanankunapa. ³⁷Chaypina wakakushpankuna Pabluta muchashpa abrasarkansapa. ³⁸Sukaman llakirkansapa Pablu willaptinkuna mana kutin payta kawanankunata. Chaymanta chay barkukaman pusharkansapa.

**Pablu Lukaswan Jerusalem
llaktaman rirkan.**

21 ¹Ñuka Lukas Pabluwan Efesomanta shamudu wawkinikunata sakishpaynikuna barkupi kuskalla rirkanisapa Kos ishlaman. Chaymanta kayantin Rodas ishlaman rirkanisapa. Chay ishlamanta Patara llaktapi chayarkanisapa. ²Chay Patara llaktapi Fenisia partiman rik barkuta tarishpaynikuna yaykurkanisapa.

³Chay barkupi riykashpaynikuna Chipre ishlata lluki laduman kawarkanisapa. Chay ishlata pasarkanisapa Siria partiman rinaynikunapa. Tiro llaktapi chayaptinikuna chay barkuta purichik runakuna kargata surkurkansapa. Chay kargata surkunankunakaman ñukaykunaka llaktaman rirkanisapa. ⁴Chay llaktapi tarirkanisapa Jesusta kreyikmasinikunata. Paykunawan tantalla kanchis diyata kiparirkanisapa. Chaypina Tata Diospa Espiritun yachachiptinkuna paykunaka Pabluta willarkansapa ama Jerusalemman rinanpa.

⁵Chaymanta chay kanchis diya washan chay llaktamanta llukshirkanisapa. Jesusta kreyikmasinikunaka tukuy warminkunawan wambrankunawan ñukaykunawan yaku mañanman rirkansapa. Chay yaku mañanpi kunkurikushpaynikuna Tata Diosta roygarkanisapa yanapawanankunapa.

⁶Chashna orashkaynikunawasha despidadakurkanisapa. Ñukaykuna chay barkupi yaykuptinikuna paykuna wasinkunaman kutirkansapa.

⁷Chay barkupi Tiro llaktamanta Tolemayda llaktaman rirkanisapa. Chay llaktapi yaykushpaynikuna Jesusta kreyikmasinikunawan rimachinakurkanisapa. Paykunawan suk diyata kiparirkanisapa. ⁸Kayantin Tolemayda llaktamanta llukshishpaynikuna Sesarea llaktaman rirkanisapa. Chay llaktapi chayashpaynikuna rirkanisapa Felipapa wasinman. Payka Tata Diospa rimananta yachachikuk runa karkan. Payka chay kanchis aklladu *diyakonokunamanta suk karkan. Paypa wasinpi kiparirkanisapa. ⁹Paypa chusku sensilla shipashninkuna tiyarkan. Tata Diospa Espiritun yanapaptinkuna chay chusku shipashninkuna atiparkansapa Tata Dios ruranyananta runakunata willaysapata.

¹⁰Felipipa wasinpi aypa diyata kaptinikuna Judea partimanta chayarkan suk runa Agabo. Paypish Tata Dios ruranayananta willakuk runa karkan. ¹¹Ñukaykunapi Agabo chayashpa Pablupa chumbinta apishpa kikinpa chakinkunata makinkunata watashpa willarkan:

—Tata Diospa Espiritun kashna riman: Jerusalempi *judiyukunapa kamachikukninkuna kay chumbipa doynunta watankasapa. Chaymanta chikan llaktamanta runakunapi kukunkasapa.

¹²Chashna willaptinna ñukaykunaka chay Sesareapi kawsak wawkinikunawan Pabluta roygarkanisapa ama Jerusaleman rinanpa.

¹³Chaypina Pabluka ayniwarekansapa:

—Kankunaka ¿imapatí wakakushpa llakita kuwankichi? Ñukaka mana watawanankunallapachu risha. Jesusta kreyishkaynirayku wañuchiwanayaptin-kunapish Jerusaleman risha chaypi wañuk.

¹⁴Chashna willawaptinkuna mana atiparkanisapachu michayta. Chaypina willanakurkanisapa:

—Tata Diospa munananta rurachun.

¹⁵Chayta willashkaynikunawasha Jerusaleman rinaynikunapa prontanaturkanisapa. ¹⁶Jesusta kreyikmasinikuna Sesarea llaktamanta Jerusaleman katiwarekansapa. Paykunaka Naasonpa wasinman pushawarkansapa. Naasonka Chipre llaktamanta karkan. Aypa watatana payka Jesusta kreyirkan. Chayrayku wasinpi kushikushpa chaskiwarekansapa.

Pablu rirkan Santiagota chapak.

¹⁷Chaymanta Jerusalempi chayaptinikuna chaypi kawsak Jesusta kreyikmasinikuna sukaman kushikushpankuna chaskiwarekansapa.

¹⁸Chaymanta kayantin ñukaykunawan tantalla Pabluka rirkan Santiagota chapak. Paywan tantalla tukuy *ansianukuna karkansapa. ¹⁹Chaypina Pabluka paykunata rimachishpankuna parlachirkansapa Tata Dios yanapartin mana judiyukunata yachachishkankunata.

²⁰Chashna Pablu parlachiptinkuna paykunaka Tata Diosta alabarkansapa. Chaymanta Pablutaka willarkansapa:

—Allitami, wawkini, rurashkanki.

Kunanka kawaykanki aypa waranka judiyumasinchikuna Jesusta kreyiykanankunata. Tukuy paykunaka sukaman munansapa *Moisespa kamachikunankunata kasunanchikunallata. ²¹Chaymanta paykunaka uyarishkasapa kanshi chay chikan llaktakunapi kawsak judiyumasinchikunata chikan layata yachachishkankisapa. Rimansapa kanshi yachachinkisapa amana Moisespa kamachikunankunata kasunankunapana. Uyarishkasapa kanshi yachachikunki amana wambrankunata señalachinankunapa nima amañananchikunata ruranankunapana.

²²Judiyumasinchikuna chay llullatana kreyinsapa. Kunanka ¿imatatí rurashunchisapa? Paykunaka yachansapana shamushkaykita. ²³Chayrayku ama nimanachishunankunapa kayta ruray: Kay llaktapi chusku runakuna tiyan. Paykunaka shamushkasapa Tata Diosta prometishkankunata ruranankunapa. ²⁴Kanpish paykunashina ruray. Chay chusku runakunata *saserdoteman pushaysapa animalkunata wañuchishpa Tata Diosta kuyanaykichipa. Tukuy gastunkunata pagarakuy. Chaymanta paykunawan tantalla chukchaykita tipichiy. Tukuy chayta ruraptikika judiyumasinchikuna yachankasapa chay rimashushkankuna llulla kananta. Yachankasapa kanpish Moisespa

kamachikunankunata kasushpa kawsanaykita.

²⁵Chaymanta Jesusta kreyik mana judiyu runakunata tukuy yuyaykushkanchikunata ñami killkashkanisapana. Willashkanisapa ama mikunankunapa ruradu dioskunata kuyashpa churashkankuna mikunata. Chaymanta willashkanisapa ama mikunankunapa yawarta nima sipidu animalkunata. Chaymanta willashkanisapa ama chikan warmiwan uchallikunankunapa.

**Tata Diospa wasinpi chiknik
runakuna Pabluta apirkansapa
wañuchinankunapa.**

²⁶Chashna Santiago willaptin Pabluka almitishpa *Tata Diospa wasinman chay chusku runakunata pusharkansapa. Chaymanta kayantin paykunawan tantalla Moisespa killkadunpi kamachikushkankunata shina allita mayllanakurkansapa Tata Diospa ñawpakninpi chuya chuya rikurinankunapa. Chaymanta Pabluka Tata Diospa wasinpi yaykurkan saserdoteta willak kanchis diyakaman prometishkankunata tukuchanankunapa rurayta. Willarkan chay diyapa animalkunata pushanankunata wañuchik Tata Diosta kuyanankunapa.

²⁷Chaymanta chay kanchisnin diya *Asia partimanta shamudu judiyukuna Tata Diospa wasinpi Pabluta kawarkansapa. Paykunaka tukuy judiyumasinkunata turbachishpankuna Pabluta apirkansapa. ²⁸Sinchita willarkansapa:

—¡Judiyumasinikuna, yanapawaychi! Kay runaka llaktan llaktanpi purishpa ñukanchikunata washanchawashpanchikuna yachachikun Moisespa killkadunpi kamachikunankunata ama kasunanchikunapa. Yachachikun kay Tata Diospa wasin mana alli kananta. Kunanka kay Tata Diospa wasinta susyachishpa mana judiyu runakunata yaykuchishkasapa.

²⁹Chay chatakuk runakunaka suk diyashi Pabluta kawarkansapa Trofimo-wan Jerusalenpi puriptin. Payka Efesomanta mana judiyu runa karkan. Paywan kawashkankunarayku yuyarkansapa Tata Diospa wasinpi yaykuchishkanta. Chayrayku sukaman sinchita rimakushpa chatakurkansapa.

³⁰Chayta sinchita rimakuptinkuna uyarishpa Jerusalenpi runakuna sukanan turbakushpankuna kallparkansapa kawak. Chaypina chay chatakukuna Pabluta apishpankuna washaman aysarkansapa. Tata Diospa wasinta kuydak runakuna utkakushpa punkukunata wichkarkansapa. ³¹Chay chiknik runakuna Pabluta wañuchinayaptinkuna *romano soldadukunapa kamachikukninkuna uyarirkan tukuy judiyu runakuna turbakuykanankunata.

³²Chayta uyarishpa tukuy soldadukunata tukuy kapitankunata pushashpankuna chay turbakuykak runakunaman kallparkansapa. Paykunata kawashpankuna Pabluta makaykak runakunaka manana makarkansapanachu.

³³Chaypina chay soldadukunapa kamachikuknin runaka ladunchashpa Pabluta apichichirkan. Soldadunkunata willarkansapa ishkay kadenawan watanankunapa. Chashna watachishkanwasha chay runakunataka tapurkansapa:

—Ariya ¿piti kay runaka? ¿Imatati rurashka?

³⁴Chashna tapuptinkuna sinchita rimakushpa sukkuna suk layata sukkuna chikan layata willarkansapa. Chashna sukta sukta willaptinkuna chay soldadukunapa kamachikukninka mana atiparkanchu entiendiyta imatami willansapa nishpa. Chayrayku soldadukunata willarkansapa kuartelman Pabluta pushanankunapa. ^{35,36}Yaykuna llukanapi chayaykaptinkuna chay

chiknik runakuna Pabluta kichukuna-yashpankuna sinchita rimakushpa willarkansapa:

—¡Wañuchun! ¡Wañuchun!

Chashna kaparikuptinkuna chay soldadukunaka Pabluta wanturkansapa chay kuartelpa llukananpi churak.

³⁷Chaypina kuartelman yaykuchinayaykaptinkuna Pabluka soldadukunapa kamachikukninta *griegopi rimashpa tapurkan:

—¿Atipaymanchu kanwan parlayta?

Chashna tapuptin chay runaka willarkan:

³⁸—Ariya ¿yachankichu griegopi rimakuyta? ¿Manachu kanki Egiptomanta runa? ¿Manachu suk tiempu romano gobiernuta mana kasunayashpa tantanachishkanki chusku waranka wañuchikuk runakunata chunlla pampaman rinaykichipa?

³⁹Chaypina Pabluka willarkan:

—Manami paychu kani. Ñukaka judiyu runa Silisia partipi Tarso llaktamanta kani. Chay llaktaynika alli riksidumi. Kunanka roygayki almitiwaykipa kay runakunata parlachinaynipa.

⁴⁰Parlachinankunapa almitiptinna kuartelpa llukananpi Pabluka shayarishpa tukuy chay runakunata makinwan señaista rurashpa upallayachirkansapa. Chashna upallayaptinkuna kikin *hebreo rimanankunapi willarkansapa:

22 ¹—Wawkinikuna, tataynikuna, uyariwaychi amachanakushpa willaptini.

²Chay runakuna uyarishpankuna kikinkunapa rimanankunapi Pablu rimakuptin ashwanta chunllayarkansapa. Chashna chunllayaptinkuna Pabluka willarkan:

³—Ñukaka *judiyumasikichimi kani. Silisia partipi Tarso llaktapi nasirkani.

Kay Jerusalenpi wiñarkani. Alli yachachikuk Gamayel ñawpa awilunchikunapa yachachikushkankunata yachachiwarkan. Kunanka kankuna sukaman Tata Diosta kuyanaykichishina ñukapish tukuy shunku Tata Diosta kuyani. ⁴Ñawpa tiempu Jesuspa mushuk laya yachachikunanta kreyik runakunata wañuchichinayashpayni sukaman sufrichirkanisapa. Ullkukunata warmikunatapish apichishpa pushharkanisapa karselpi churak. ⁵*Saserdotekunapa kamachikuknin tukuy *ansianukunawan yachansapa chashna sufrichishkaynikunata. Paykunaka kartakunata kuwarkansapa Damaskopi judiyumasinchikunaman apanaynipa. Chay kartakunapi willarkansapa almitiwanankunapa Jesusta kreyik runakunata kay Jerusalenman pushamunaynipa kastiganankunapa.

**Pablu willarkansapa imashnami
kallarirkan Jesusta kreyiyya nishpa.**
(Hch 9.1-19; 26.12-18)

⁶Pabluka parlachikuyllapi katirkan:

—Chashna kartakunata chaskishpayni Damasko llaktaman rirkani. Chay llaktapi chayanayaykaptini chawpi diyata sielumanta ñukapi suk sinchi lus llipyarkan. ⁷Chay sinchi lusta kawashpa allpakaman urmarkani. Chaypina uyarirkani willawaptin: “Saulo, Saulo ¿imapatí chikniwashpa sufrichiwaykanki?”

⁸Chashna willawaptin tapurkani: “¿Pití kanki, Señor?” Payka willawarkan: “Ñukaka Nasaret llaktamanta Jesusmi kani. Ñukatami chikniwashpa sufrichiwaykanki.”

⁹Chashna willawaptin ñukawan purik runakuna mana entiendirkansapachu parlachiwashkan rimanata. Paykunaka chay sinchi lusta kawashpankuna sukaman manchakurkansapa.

¹⁰Chashna Jesus willawaptin tapurkani: “Señor ¿imatati munanki ruranaynipa?” Payka willawarkan: “Atarishpa Damaskoman rillay. Chaypi suk runa yachachishunki imatami ruranki nishpa.”

¹¹Chaypina chay sinchi lus biskuya-chiwashkanrayku manana nima kawakuyta atiparkaninachu. Chayrayku chay purikmasinikuna makinimanta apiwashpa Damaskoman pushawarkan-sapa.

¹²Chay llaktapi suk runa Ananiyas kawsarkan. Paymi Tata Diosta kuyak runa karkan. *Moisespa kamachikunan-kunata allita kasushpa kawsak. Chayrayku tukuy chay llaktapi kawsak runakuna rimarkansapa alli rurak runa kanta.

¹³Ananiyaska shamurkan ñukata kawawak. Chayashpa willawarkan: “Wawkini Saulo, kunanlla atipanki kawakuyta.” Chayta willawashkan orana allita kawakushpa payta kawarkani. ¹⁴Chaypina payka willawarkan: “Awilunchikunapa Tata Diosninmi kanta akllashushka paypa munananta yachanaykipa. Akllashushka chay alli rurak Jesusta kawanaykipa. Chaymanta akllashushka Jesus rimaptin uyarinaykipa. ¹⁵Chashna Jesus yachachishuptiki tukuy kawashkaykita uyarishkaykita tukuy partipi kawsak runakunata parlachinayki tiyan. ¹⁶Kunanka utkakushpa atariy. Rillay bawtisakumuy. Chashna bawtisakushpayki Señorninchi Jesusta roygay tukuy uchaykimanta mayllashunanpa.”

¹⁷Chayta Ananiyas willawashkanwasha Damaskomanta Jerusalemman kutimushpayni rirkani *Tata Diospa wasinpi orak. Chaypi muskuyninipishina Señor *Jesukristuta kawarkani. ¹⁸Chaypina payka willawarkan: “Utkakushpa Jerusalemanta llukshiy.

Ñukata riksiwanaykita parlachikuptiki kaypi kawsak runakuna mana kreyishunkisapachu.”

¹⁹Chashna willawaptin ñukaka willarkani: “Señor, paykunaka yachansapa ñuka tantanakunankuna wasikunapi yaykushpayni kanta kreyishuk runakunata apichichishpa makachishpa karselman pushachishkaynikunata. ²⁰Chaymanta rimanaykita yachachikuk Estebanta wañuchiykaptinkuna ñukapish yuyarkani allimi wañuchinankunapa. Chay wañuchishkankuna oras chay wañuchikuk runakunapa sawa llachapankunata kuydarkani. Kay llaktapi kawsak runakuna tukuy chayta yachashpankuna kreyinkasapa chikan layatana kawsaykanaynita.”

²¹Chashna willaptini Señor Jesukristu willawarkan: “Utkakushpa rillay. Ñukaka kachayki karu llaktakunapi mana judiyu runakunata yachachikuk rinaykipa.”

Chay runakuna Pabluta yaka makarkansapa.

²²Chay runakunaka Pablupa rimashkanta upallalla uyarirkansapa. Chaypina mana judiyu runakunaman rinanpa willaptin kallarikansapa sinchita rimakuyta:

—Mana munanisapachu kay runa kawsanapa. ¡Wañuchiychi!

²³Chay runakuna kaparikuyllapi katishpankuna sukaman piñakushpa llachapankunata wishchukurkansapa. Allpata apishpa altuta wishchukurkansapa. ²⁴Chashna chay runakuna ashwanta piñakuptinkuna chay kuartelpi kamachikukka soldadunkunata willarkansapa Pabluta yaykuchinankunapa. Chaymanta willarkansapa Pabluta makanankunapa rimananpa imaraykumi chataykansapa nishpa.

²⁵Chashna makanankunapa wataptinkuna Pabluka chaypi shayaridu kapitanta tapurkan:

—¿Piti willashushka ñukata makawanaykichipa *romano runa kaykaptini? Mana allichu makawanaykichipa manara allita yachaykashpaykichira uchayukchu kani manachu nishpa.

²⁶Chashna Pablu willaptin chay kapitanka kamachikninta rirkan willak:

—¿Imapatí kay runata makachichinaykanki? Payka romano runami.

²⁷Chashna chay kapitan willaptin chay kamachikukka Pablutaka ladunchashpa tapurkan:

—Ariya ¿romano runachu kanki? Pabluka aynirkan:

—Ariya, romano runami kani.

²⁸Chaypina chay kamachikukka willarkan:

—Ñukaka aypa kullkita pagarakushkani romano runa kanaynipa.

Pabluka aynirkan:

—Ñukaka nasishkaynimantapacha romano runa kani.

²⁹Chashna willaptin tukuy chay makanayyak soldadukunaka ladunmanta anchurkansapa. Chay kamachikukninpish romano runa kananta yachashpa watachishkanrayku manchakurkan.

Judiyukunapa kamachikukninkuna Pabluta chatarkansapa.

³⁰Chay romano kamachikukka allita yachanayarkan imapami judiyu runakuna Pabluta sukaman chatashkasapa nishpa. Chayta yachanayashpa kayantin Pabluta kadenankunawan watadu kashkanmanta kacharichirkan. Chaymanta tukuy judiyukunapa kamachikukninkunata tukuy saserdotekunapa kamachikukninkunawan tantanachirkansapa. Chaypina Pabluta pushashpa paykunapa ñawpak-ninkunapi churarkan.

23 ¹Chaypina Pabluka chay *judiyu kamachikukkunata chapashpa willarkansapa:

—Wawkinikuna, Tata Diospa ñawpak-ninpi ñukaka yuyanakuni kunankaman allita rurashpalla kawsaykanaynita.

²Chashna Pablu willaptin *saserdotekunapa ashwan sinchi kamachikuknin Ananias sukaman piñakurkan. Pablupa ladunpi runakunata willarkan shiminpi lapyanankunapa.

³Chayta uyarishpa Pabluka willarkan:

—Tata Diosmi kanta kastigashunki llullakuk runa kaptiki. Kanka allipi tukushpa chaypi tiyaridu kanki *Moisespa kamachikunankunataashina willawanaykipa uchaynipichu kani manachu nishpa. Kunanka chaykunata mana kasushpayki willaykankisapa shiminipi lapyawanankunapa.

⁴Chashna Pablu willaptin ladunpi runakuna willarkansapa:

—¿Imapatí Tata Dios churashkan saserdotekunapa kamachikukninta rabyachinki?

⁵Chashna willaptinkuna Pabluka aynirkan:

—Wawkinikuna, perdonawaychi. Mana yachashkanichu saserdotekunapa kamachikuknin kananta. Tata Diospa killkadunpi willawanchi: “Ama llaktaykichipa kamachikuknikichita maldisiy-chichu.”

⁶Pabluka chay awtoridarkunata chapashpa riksirkansapa sukkuna *saduseo kanankunata sukkuna *fariseo kanankunata. Chaypina sinchita willarkansapa:

—Wawkinikuna, ñukaka fariseo runami kani. Tatayni awiluynikunapish fariseo runakunami karkansapa. Ñukaka tukuy shunku kreyini Tata Dios wañudukunata kawsachimunanta. Chayrayku kunanka kay awtoridarkunapi chatawaykankichi.

⁷Chashna Pablu willaptin fariseo runakunaka saduseo runakunawan kallarirkansapa ayninakuyta. Chaypina ishkay manadapina churanakurkansapa.

⁸Saduseo runakuna rimansapa wañudukuna mana kawsamunankunata. Rimansapa mana nima *angelkuna nima almanchipish tiyananta. Fariseo runakuna rimansapa almayuk kashpanchikuna wañushpanchikuna kashkan kawsamunanchikunata. Rimansapa angelkunapish tiyananta.

⁹Chashna sukaman ayninakuptinkuna Moisespa killkadunkunata yachachikuk fariseokuna shayarishpankuna willarkansapa:

—¡Kay runaka manami nima mana allita rurashkachu! Ichará muskuyninpi suk wañuduta suk angelta uyarirkan willaptin.

¹⁰Chaywan ashwanta rabyachinakuptinkuna chay *romano kamachikukka sukaman manchakurkan. Yuyarkan Pabluta tipi tipita ruranankunata. Chayrayku chay soldadunkunata willarkansapa Pabluta kichukushpankuna kuartel ukupi churanankunapa.

¹¹Chay tuta muskuyninpi *Jesukristu Pabluta rikurirkan willanapa: “Ama manchakuychu, Pablu. Kan Jerusalenpi allimata rimashkanki ñuka salvakuk kanaynita. *Roma llaktapipish chayllata rimanayki tiyan.”

**Chiknik runakuna sukaman
munarkansapa Pabluta wañuchiya.**

¹²Chaymanta kayantin Pabluta chiknik runakuna parlanakurkansapa wañuchinankunapa. Chashna parlana-kushpankuna jurashpa willanakurkan-sapa Pabluta wañuchinankunakaman mana nimata mikunankunapa nimata upyanankunapa. ¹³Chay wañuchinayak runakuna chusku chunka ashwan karkansapa.

¹⁴Chaypina paykunaka saserdotekunapa kamachikukninkunaman judiyukunapa *ansianunkunaman rishpankuna willarkansapa:

—Ñukaykunaka jurashkanisapa Pabluta wañuchinaynikunakaman mana nimata mikuyta. ¹⁵Kunanka shamushkanisapa roygaknikichi yanapawanaykichipa. Kankuna tukuy kamachikukmasichikiwan chay romano kamachikukta roygaychi kaya Pabluta kankunaman pushamunankunapa. Willaychi shamuptin ashwanta yachananchikunapa imakunatami yachachikun nishpa. Ñukaykuna shuyashasapa manara kankunapi chayamuptin wañuchinaynikunapa.

¹⁶Chashna chay wañuchinayak runakuna willaptinkuna Pablupa paninpa wayna wawan uyarirkan. Chaypina chay kuartelman rirkan Pabluta willak. ¹⁷Chaypina tukuyta willaptinna Pabluka suk kapitanta kayashpa willarkan:

—Kay waynituta pushay kamachishuknikichiman. Paymi suk uyarishkanta willanka.

¹⁸Chashna willaptin chay kapitanka Pablupa sobrinunta pushashpa kamachikukninta willarkan:

—Chay wichkadu runa Pabluka kayawashpa willawashka kay waynituta kanman pushamunaynipa. Payka suk uyarishkanta munan willashuynikita.

¹⁹Chashna willaptin chay kamachikuk runaka Pablupa sobrinunta makinmanta apishpa suk laduman pusharkan. Chaypina tapurkan:

—¿Imatati munanki willawayta?

²⁰Chashna tapuptinna willarkan:

—Pabluta chiknik runakuna parlana-kushkasapa shamunankunapa willashuk kaya judiyukunapa sinchi kamachikukninkunaman Pabluta pushachinaykipa. Willashunkisapa ashwan allita yachananankunata imatami Pablu yachachikun nishpa. ²¹Chashna paykuna willashuptinkuna ama kreyinkichu. Chusku chunka ashwan runakuna ñanpi

pakakushpa shuyankasapa wañuchinankunapa. Paykuna jurashkasapa mana nimata mikuyta nimata upyayta Pabluta wañuchinankunakaman. Kunanka almitikunaykillatana shuyaykansapa.

²²Chayta willaptinna chay kamachikukka kacharkan wasinman kutinapa. Willarkan ama ni pita chay willashkanta parlachikunapa.

**Romano gobernador Felixman
Pabluta pushachirkan.**

²³Chaymanta chay romano kamachikukka ishkay kapitankunata kayashpa willarkansapa:

—Prontanachiychi ishkay pachak purishpa rik soldadukunata, kanchis chunka kaballukunapi rikkunata, ishkay pachak lansakunata apik soldadukunatapish. Prontanachiychi allita tutayaptin Sesarea llaktaman rinankunapa.

²⁴Chaymanta willarkan kaballuta aparejananpa Pablu montashpa rinanpa. Willarkansapa Pabluta allita kuydashpa chay romano gobernador Felixman pushanankunapa.

²⁵Chaymanta suk kartata paykunawan kacharkan. Chay kartapi kashna rimarkan:

²⁶“Munanayni awtoridar Felix, ñuka Klaudio Lisias sukaman rimachiyki.

²⁷Kaypi kawsak judiyu runakuna kay pushachiykanayni runata apishpa wañuchinayarkansapa. Chashna wañuchinayaptinkuna yachashkani romano runa kananta. Chayrayku soldaduynikunawan riskhani kichukuk ama wañuchinankunapa. ²⁸Chaypina imaraykumi sukaman chatansapa nishpa yachanayashpayni judiyukunapa kamachikukninkunaman pusharkani.

²⁹Chaypina yacharkani paykunapa kamachikunankunata mana kasushkan-rayku chatanankunata. Chashna sukaman chataptinkunapish ñukaka

yuyarkani kay runaka mana nima uchayuk kananta wañuchinaynikunapa nima karselpi churanaynikunapa.

³⁰Chaymanta yacharkani chay chiknik runakuna parlanakushkankunata wañuchinankunapa. Chayrayku kanman kachaykani. Chay wañuchinayk runakunata willashkanisapa kanman rinankunapa chatakuk. Chayllata killkashkayki.”

³¹Chay tuta chay soldadukuna chay kartata apashpa Pabluta pusharkansapa Antipatris llaktapi puñuk. ³²Kayantin chay purishpa rik soldadukuna kuartelman kutirkansapa. Chaymanta kaballupi rik soldadukunalla Pabluwan rirkansapa.

³³Sesarea llaktapi chayashpankuna chay kartata gobernadora kurkansapa. Pablutapish paypi kukurkansapa.

³⁴Chaypina chay awtoridarka chay kartata leyishpa tapurkansapa maymantami Pabluka nishpa. Willaptinkuna Silisia partimanta kananta Pabluta willarkan:

³⁵—Chay chatashuk runakuna shamuptinkunara kantapish tapushkayki yachanaynipa uchayukchu kanki manachu nishpa.

Chayta willashpa soldadunkunata willarkansapa allita kuydashpa kamachikuk *Herodespa manllayba wasinpi wichkanankunapa.

**Pablu gobernadora willarkan
mana uchayuk kananta.**

24 ¹Pablu chayashkanmanta pichkaynin diya *saserdotekunapa kamachikuknin Ananiyaska Sesarea llaktapi chayarkan. Suk *ansianukunawan tantalla suk abogado runa Tertulowan tantalla rirkansapa. Tukuy paykunaka gobernadorpi chayarkansapa Pabluta chatanankunapa. ²Chaypina soldadukuna Pabluta

gobradorpi chayachiptinkuna chay abogado Tertulo kallarirkan Pabluta chatayta. Chay gobernador Felixtaka willarkan:

—Sukaman agradesiykisapa kay llaktaynikunapi kushikushpa allillata kawsaykashpaynikuna. Kanka yachaysapa runa kashpayki llaktaynikunapa alli yanapakuk awtoridarnin kanki. ³Chashna yanapawaptikisapa, munanayni gobernador Felix, tukuy tiempu tukuy llaktaynikunapi sukaman agradesiykisapa.

⁴Kunanka ama sukaman unayachinaynipa roygayki suk ratituta uyariwanaykipasapa. ⁵Ñukaykuna allita yachanisapa kay runa iden pestishina tukuy mayta purishpa *judiyukunata turbachiykananta. Payka chay nasareno runakunapa yachachikninkunami. ⁶Chaymanta ñukaykunapa kamachikunaynikuna willawansapa ama *Tata Diospa wasinpi mana judiyu runakuna yaykunankunapa. Chashna kaptinpish kay runaka suk mana judiyu runata yaykuchinayarkan. Chayta ruraptin paytaka apishkanisapa kastiganaynikunapa. ⁷Chaypina chay kamachikuk Lisias aypa soldadunkunawan chayashpa makinikunamanta kichuwashkasapa. ⁸Chashna kichuwashpankuna willawarkansapa shamunaynikunapa kanpi chatakuk. Kikiki payta tapushpa yachanki mana llullakushpa chatashkaynikunata.

⁹Chashna Tertulo willaptin chay tukuy chatakuk runakuna willarkansapa chashna kananta.

¹⁰Chaypina chay gobernadora Pabluta makinwan señasta rurashpa willarkan rimakunapa. Chashna willaptin Pabluka willarkan:

—Señor awtoridar, yachani aypa watakunata alli awtoridarninikuna kanaykita. Chayrayku kushikushpa mana manchakushpa willayki mana

uchaynipi kanaynita. ¹¹Kikiki tapukushpa yachankiman chayrak chunka ishkay diyallara Jerusalenpi chayashkaynita Tata Diosta kuyak.

¹²Ñuka mana Tata Diospa wasinpi nima tantanakunankuna wasikunapi ni piwan ayninakushkanichu. Mana ni maypi runakunata tantanachishkanichu turbachinaynikunapa. ¹³Kay chatawak runakuna mana ni maypi kawawashkasapachu nima uyariwashkasapachu ni piwan ayninakuptini.

¹⁴Chaymanta willayki Moisespa kamachinankunata ñawpa yachachikukunapa killkadunkunata kreyini. Chaymanta awiluynikunapa Tata Diosnillata kuyashpa kawsaykani. Chashna Tata Diosta kuyashpayni *Jesukristupa yachachikunantapish kreyini. Chay chatawak runakunaka rimansapa Jesukristupa yachachikunan llulla kananta. ¹⁵Chaymanta paykunashina ñukapish kreyini Tata Dios tukuy alli rurak mana alli rurak runakunata wañushkankunamanta kawsachimuwanachikunata. ¹⁶Chayrayku Tata Diospa ñawpakninpi runamasinikuna ñawpakninkunapish sukaman munani shunkuy-nipi mana nima mana allikuna tiyananpa.

¹⁷Aypa watakunata karu llaktakunapi purishkayniwasha Jerusalenman kutishkani animalkunata wañuchishpa Tata Diosta kuyak. Rishkani mana nimayukkunata ofrendata kushpa yanapaksapa. ¹⁸Tata Diospi chuya chuyata rikurinaynipa *Moisespa kamachikunankunata kasushpa allita mayllanakushkani. Mana aypa runakunawanchu karkani. Mana ni pita turbachiykashkanichu. Tata Diospa wasinpi kaptini *Asia partimanta judiyumasinikuna tariwarkansapa.

¹⁹Alli kanman chay runakuna shamunankunapa chatawak ima mana allitami rurashkani nishpa. ²⁰Paykuna mana

shamuptinkunaka kay runakuna willashuchunsapa chay kamachikukninikuna ima uchatami ñukapi tarishkasapa nishpa. ²¹Chay kamachikukninikunapi kashpayni sinchita rimarkani: “Kankuna chatawaykankichi ñuka kreyiptini Tata Dios tukuy wañudu runakunata kawsachimunanta.” Ichará chayta rimashkaynirayku chatawaykansapa.

²²Chashna Pablu willaptin chay awtoridar Felixka mana munarkanchu ashwanta uyariyta. Jesukristupa yachachikunankunata allitana yacharkan. Chayrayku chay chatakuk runakunata willarkansapa:

—Chay kamachikuk Lisias shamushpa allita willawanka imatami Pabluka rurashka nishpa. Chaypira atipasha willayta uchayukchu manachu nishpa.

²³Chashna chay runakunata willashpa suk kapitanta willarkan Pabluta mana watashpa kashkan karselpi churananpa. Chaymanta willarkan Pablupa amigunkuna shamuptinkuna yaykuchinanpa yanapanankunapa.

²⁴Chaymanta chay gobernador Felix chay llaktamanta llukshishpa aypa diyakuna washan warmin Drusilata pushamushpa kutimurkan. Payka judiya warmi karkan. Chaypina Pabluta kayachirkan shamunanpa paykunawan parlak. Pablu shamushpa allita yachachirkansapa Jesukristuta kreyishpa kawsanankunapa. ²⁵Chaypina yachachirkansapa allita rurashpa mana munanan-kunallata rurashpa kawsanankunapa. Yachachirkansapa Tata Dios tukuy mana alli rurak runakunata kastiganankunata. Chayta uyarishpa Felixka sukaman manchakushpa willarkan:

—Mananami uyarinayaykinachu. Suknin diya atipashpayni kashkan kayachishkayki yachachiwanaykipa.

²⁶Chayta willashpa Felixka munarkan Pablu kullkita pagarpantin kacharichi-

nanpa. Chayrayku kuti kuti kayachik paywan parlananpa.

²⁷Ishkay watata chay karselpi Pabluka kiparirkan. Chaypina Felixka manana gobernadorachu karkan. Porsio Festo chayarkan gobernador kananpa. Chashna Felix llukshishpa Pablutaka karselpi sakirkan judiyu runakunata kushichinayashpa.

Gobernador Festopi Pabluta chatarkansapa.

25 ¹*Roma llaktanmanta Sesareapi Festo chayamushpa yaykurkan mushuk awtoridar kananpa. Chaypina kimsaynin diya washan Jerusalemman rirkan.

²Jerusalenpi chayaptin *saserdotekunapa kamachikukninkuna, *judiyu runakunapa *ansianunkuna rirkansapa Festopi Pabluta chatak. ³Paykunaka payta sukaman roygarkansapa Jerusalemman Pabluta pushachinanpa. Yuyarkan-sapa pushachiptin ñanpi shuyashpa wañuchinankunapa. ⁴Chashna roygaptinkuna Festoka willarkansapa:

—Pablu Sesareapi preso kashpa chayllapi kiparinan tiyan. Ñukaka yuyaykani mana unayashpa chayman kutiyta. ⁵Chayrayku kankunapa kamachikuknikichi ñukawan tantalla rinkasapa. Chay runa suk mana alli ruradata rurashka kaptinka chaypi chatankichi.

⁶Chaymanta Festo Jerusalemni pusak diya ashwanta kiparirkan. Chaymanta Sesareaman kutirkan. Kayantin rirkan kamachikunan tiyarinanpi tiyarik. Chaypi tiyarishpa Pabluta pushachimur-kan. ⁷Chaypina Pablu yaykuptin chay Jerusalemanta shamudu judiyu runakuna payta ladunchashpa sukaman chatarkansapa mana alli rurak runa kananta. Chashna chatakushpankunapish mana atiparkansapachu niman suk mana alli rurashkanta tariyta.

⁸Chaypina Pabluka Festota willarkan:
—Ñukaka mana nima mana alli
ruranata rurashkanichu. Mana ni pita
yachachishkanichu *Moisespa kamachiku-
nankunata ama kasunankunapa. Mana ni
pita yachachishkanichu *Tata Diospa
wasinpi mana allikunata rurankunapa.
Mana nimapi chay ashwan sinchi *romano
kamachikukta rabyachishkanichu.

⁹Chashna willaptin Festoka judiyu
runakunata munashpa kushichiyapata
Pablutaka tapurkan:

—¿Munankichu Jerusalemman riyta
chaypi ashwan allita tapunaynipa
uchaykipichu kanki manachu nishpa?

¹⁰Chashna tapuptin Pabluka willarkan:

—Chay ashwan sinchi romano kamachi-
kuk kanta churashushkanki awtoridar
kanaykipa. Chayrayku kanlla willawanayki
tiyan uchayukchu kani manachu nishpa.
Allita yachanki judiyumasinikunata mana
nimanachishkaynikunata. ¹¹Wañunapa
laya uchata rurashka kaptinika wañuchi-
wachunsapa. Mana uchaynipi kaykaptinika
mana allichu judiyumasinikunapi kukuwa-
naykipa. Chayrayku roygayki chay ashwan
sinchi kamachikuk *Sesarman kachawa-
naykipa. Paymi tapuwashpa willawanka
uchayukchu kani manachu nishpa.

¹²Chashna Pablu willaptin Festoka
yanapakninkunawan parlashkanwasha
willarkan:

—Roygawashkanki Roma llaktapa
ashwan sinchi kamachikuk Sesarman
kachanaynipa. Chayrayku payman
kachayki.

**Festo ashwan sinchi kamachikuk
runa Agripawan parlarkan.**

¹³Chaymanta aypa diyakuna washan
Sesareapi sinchi kamachikuk Agripa
chayarkan. Payka panin Bernisewan
rirkansapa Festota pasyak. ¹⁴Chaypina suk
diya Festoka Agripata parlachirkan chay
llaktapi Pablu preso kananta. Willarkan:

—Kaypi tiyan gobernador Felix
sakishkan preso runa. ¹⁵Jerusalemman
riptini saserdotekunapa kamachikukninku-
nawan judiyukunapa ansianunkuna
ñukapi chay runata chatarkansapa.
Roygawarkansapa uchayuk kaptin
wañuchichinaynipa. ¹⁶Chashna roygawap-
tinkuna willarkanisapa: “Ñukaykuna
romano awtoridarkuna mana amañanisa-
pachu ni pita wañuchichiyta mana allita
yachashpa uchayukchu manachu nishpa.
Chayrayku ñukaykunapi tukuy chatadu
runakuna chatak runakunawan uya uya
ayninakunankuna tiyan. Chaypira chay
chatadu runa atipan amachanakuyta
rimashpa mana uchayuk kananta.”

¹⁷Chashna chay runakunata willaptin-
kuna kayman shamurkansapa. Kayantin
ñukaka rishkani kamachikunayni
tiyarinaynipi tiyarik. Chaypi tiyarish-
payni chay chatadu runataka pushachi-
murkani. ¹⁸Ñukaka yuyashkani sakra
mana allikunata rurashkanta. Chayka-
manka chay chatakuk runakuna mana
yuyashkayni layatachu chatarkansapa.
¹⁹Paykunaka willawashkasapa Tata
Diosta kuyashpa amañashkankunata
mana rurashkanta. Chaymanta chatash-
kasapa Pablu yachachikunanta chay
wañudu Jesus kawsamushkanta.

²⁰Chashna chataptinkuna ñukaka
mana yachashkanichu imatami rurasha
nishpa. Chayrayku Pabluta tapushkani:
“¿Munankichu Jerusalemman riyta
chaypi willanaynipa uchayukchu kanki
manachu nishpa?” ²¹Chashna tapuptini
payka roygawashka Romapi ashwan
sinchi kamachikukninchikunaman
kachanaynipa. Chashna roygawaptin
ñukaka karselpi wichkachishkani
Romaman kachanayni diyakaman.

²²Chaypina kamachikukmasin
Agripaka Festota willarkan:

—Ñukapish uyarinayani chay runa
rimakuptin.

Chashna willaptin Festoka aynirkan:
—Kayami uyarinki.

²³Kayantin chay kamachikuk Agripaka panin Bernisewan tantalla chayarkansapa. Chay kamachikunan wasipi soldadukunapa kamachikuknin-kuna tukuy chay llaktapa awtoridarnin-kunapish musikawan marchaypi yaykurkansapa. Chaypi yaykuptinku-nana Festoka Pablutaka pushachimur-kan. ²⁴Chaypina Festoka willarkan:

—Kamachikukmasini Agripa, tukuy kaypi ñukaykunawan tantalla runakuna, kaypinami kay chatadu runaka. Jerusalem llaktapi kay Sesarea llaktapipish tukuy judiyu runakuna ñukapi sukaman payta chatakunsapa. Kuti kuti sinchita kaparikushpa roygawashkasapa wañuchi-chinaynipa. ²⁵Ñukaka mana paypi tarinichu wañuchichinaynipa laya uchanta.

Chaymanta kikin roygawashka ashwan sinchi kamachikukninchi Sesarman kachanaynipa. Payman rinayan willananpa uchayukchu manachu nishpa. Chashna roygawaptin yuyani kachayta. ²⁶Sesarman kachasha suk kartawan. Kunanka mana yachani-chu imatami killkasha nishpa. Chayrayku kankuna, kamachikukmasi-nikuna, kan kamachiwaknini Agripa, yanapawaychi. Ichará kankuna tapushpa atipankichiman suk imata tariyta ñuka killkanaynipa. ²⁷Mana atipaymanchu suk preso runata kachayta mana willashpa imaraykumi chatakudu nishpa.

**Pablu chay kamachikuk
Agripata willarkan ima layatami
kawsashka nishpa.**

(Hch 9.1-19; 22.6-16)

26 ¹Chashna Festo willaptin Agripaka Pablutaka willarkan:
—Kunan willawaysapa imapami sukaman chatashunkisapa nishpa.

Chashna willaptin Pabluka makinta alsashpa willarkan:

²—Kamachiwaknini Agripa, kan munaptiki rimakunaynipa sukaman kushikuni. *Judyumasinikuna rikchak layata chatawashkasapa. Kunan willayki llullakushpa chatawashkankunata. ³Kanka judiyukuna amañanaynikunata allita yachanki. Chaymanta yachanki imakunapami ayninakunisapa nishpa. Chayrayku roygayki allillapi uyariwa-naykipa.

⁴Tukuy judiyumasinikuna yachansapa wayna kashkaynimantapacha llaktay-nipi Jerusalem pipish allita kawsashkay-nita. ⁵Chaymanta allita yachansapa *fariseo runa kanaynita. Paykuna munashpa atipanmansapa chayta willashuyta. Tukuy pi yachan fariseokuna tukuy judiyu runakuna-manta *Moisespa kamachikunankunata ashwan allita kasunaynikunata.

⁶Ñawpa tiempu Tata Dios awiluyniku-nata willarkan tukuy wañudukunata kawsachimunankunata. Ñukapish chayta kreyini. Chayta kreyishkayni-rayku judiyumasinikuna chatawaykan-sapa. ⁷Chay chunka ishkey ñawpa awiluynikunamanta mirashkan judiyu runakuna shuyaykanisapa Tata Dios chay willawashkankunata rurananpa. Chashna shuyashpaynikuna diyapi tutapi Tata Diosta kuyashpa kawsani-sapa. Ñuka Tata Dios willawashkanta kreyiptini, kamachiwaknini Agripa, kunanka kay judiyumasinikuna chatawaykansapa. ⁸¿Imapatí yuyankichi Tata Dios mana atipananta wañudu runakunata kawsachimunanta?

⁹Ñawpa ñukapish yuyarkani alli kananta Nasaretmanta Jesusta kreyik runakunata sufrichinaynikunapa.

¹⁰Chashna yuyashpayni Jerusalem pi *Jesukristuta kreyik runakunata sufrichirkani. Chaymanta *saserdoteku-

napa kamachikukninkuna almitiwaptin-kuna Jesukristuta kreyik runakunata aypata karselpi wichkachirkani. Chaymanta kreyikuk runakunata wañuchinayaptinkuna ñukapish rimarkani allimi wañuchinankunaka. ¹¹Aypa kuti tantanakunankuna wasikunapi chay kreyikuk runakunata makachirkanisapa rimanankunapa Jesus mana alli rurak kananta. Chaymanta sukaman piñakushpayni rirkani chikan llaktakunapish chay runakunata sufrichiksapa.

¹²Chaymanta saserdotekunapa kamachikukninkuna kachawaptinkuna Damaskoman riykarkani chay Jesukristuta kreyik runakunata sufrichinaynipasapa. ¹³Chaypina, kamachiwak-nini, chay ñanpi riykashpayni chawpi diyata sielumanta sinchi llipyak lusta kawarkani. Chay luska intimanta ashwan sinchita llipyashpa ñukapi ñukawan riykakmasinikunapish llipyarkan. ¹⁴Chayta kawashpaynikuna tukuy ñukaykuna allpakaman urmarkanisapa. Chaypina uyarirkani *hebreo rimanaynikunapi willawaptin: “Saulo, Saulo ¿imapatí ñukata sukaman sufrichiwaykanki? Chashna sufrichiwashpayki suk toro puntayuk kaspita aytaykakshina kikikilla wakllichinakuykanki.”

¹⁵Chayta uyarishpa tapurkani: “¿Pití kanki, Señor?” Chaypina ayniwaran: “Ñukami kani sufrichiwanayki Jesus. ¹⁶¡Kunanlla atarimuy! Ñukaka kanpi rikurishkani sirviwanaykipa. Tukuy runakunata kaypi kawashkaykita willanayki tiyan. Chaymanta tukuy kawachinaynita tukuy pita parlachinayki tiyan. ¹⁷Kunanmantapacha tukuy judiyumasikikunamanta mana judiyukunamantapish kuydashkayki ama wañuchishunankunapa. ¹⁸Mana judiyu runakunaman kachashkayki

luspishina purinankunapa amana tutapishina kawsanankunapana. Paykunaman kachashkayki yachachikunaykipa Tata Diosllata kasushpa kawsanankunapa amana chay sinchi supayta kasushpana kawsanankunapana. Chaymanta yachachikunayki tiyan ñukata kreyiwanankunapa. Chashna ñukata kreyiwaptinkuna Tata Dios uchankunamanta perdonankasapa mana tukuyiniyukta paywan tantalla kawsanankunapa.”

¹⁹Chashna sielumanta Jesukristu willawaptin, kamachiwaknini Agripa, ñukaka chay willawashkanta kasushkani. ²⁰Primeruka Damasko llaktapi kawsak runakunata yachachirkanisapa Jesus salvakuk runa kananta. Chaymanta Jerusalenpipish, tukuy Judea partipipish judiyu runakunata, mana judiyu runakunata yachachirkanisapa. Willarkanisapa uchankunamanta wanashpa Tata Diosta kasushpa kawsanankunapa. Yachachirkanisapa allita rurashpa kawsanankunapa tukuy runakuna yachanankunapa Tata Diosta kreyinankunata.

²¹Chashna yachachikuptini chay chikniwak judiyumasinikuna *Tata Diospa wasinpi apiwashpa wañuchiwanaykansapa. ²²Chashna wañuchiwanayaptinkunapish Tata Dios yanapawaptin kunankaman mana shaykushpa katinilla. Tukuy runakunata, kamachikukkunata, mana kamachikukkunatapish yachachiypi katini. Moiseska ñawpa yachachikuk runakunapish killkarkansapa imatami Tata Dios ruranka nishpa. ²³Killkarkansapa Tata Diosmanta shamudu runa sukaman sufrishpa wañunanta chaymanta wañushkanmanta kawsamunanta. Manara ni pi wañushkanmanta kawsamuptinra paymi kawsamurkan amana kutin wañunanpa. Paymi

kawsamurkan judiyu runakunata mana judiyu runakunatapish willanankunapa mana alli rurashkankunamanta perdonanankunata. Tukuy chayllata ñukaka yachachikuni.

**Pabluka munarkan chay
kamachikuk Agripa
Jesukristuta kreyinanpa.**

²⁴Pablu chayta willaptin chay kamachikuk Festoka sinchita willarkan: —¡Dementumi kanki, Pablu! Sukaman yachakushpayki dementuyashkanki.

²⁵Chashna Festo willaptin Pabluka willarkan:

—Alli kamachiwaknini Festo, manami dementuchu kani. Allita yuyaykushpayni kuskata willayki. ²⁶Kaypimi judiyukunapa kamachikukninikuna Agripa. Paymi allita yachan tukuy willashkanayni chashna kashkanta. Mana kuchupi pakakushpachu Jesusta wañuchirkansapa. Chayrayku paypa ñawpakninpi mana nima manchakushpa rimani. ²⁷Kamachiwaknini Agripa ¿chay ñawpa yachachikukkuna yachachikushkanta kreyinkichu? Ñuka allita yachani kreyikunaykita.

²⁸Chashna Pablu tapuptin Agripaka aynirkan:

—Kan tipillata yachachiwashpayki ¿yuyankichu Jesukristuta kreyinaynita?

²⁹Chashna Agripa willaptin Pabluka aynirkan:

—Tipitapish aypatapish yachachishpayni munayman ñukashina kreyikunaykipa. Munayman tukuy kay uyariwaykak runakunapish Jesukristuta kreyinankunapa. Chashna ñukashina kreyikuptikichi mana munaymanchu ñukashina kadenadu kanaykichipa.

³⁰Chashna Pablu willaptin Agripaka shayarirkan. Shayariptin Bernisewan gobernador Festoka tukuy chaypi runakunaka shayarirkansapa. ³¹Chay-

pina suk laduman rirkansapa Pablu rimashkanta kikinkunapura parlak. Parlashpa willanakurkansapa:

—Kay runaka mana nimata rurashkachu wañuchichinanchikunapa nima karselpi churananchikunapa.

³²Chaypina Agripaka Festota willarkan:

—Atipanchiman kay runataka kachariyta mana kikin roygashushka kaptinka chay ashwan sinchi kamachikuk *Sesarman kachanaykipa.

**Roma llaktaman Festo
Pabluta kacharkan.**

27 ¹Chashna Agripa Festota willashpa yuyarkansapa barkupi Italia partiman Pabluta kachayta. Chaypina paytaka suk presomasinkunawan tantallata kapitan Juliopa makinpi churarkansapa. Chay Julioka chay ashwan sinchi kamachikuk Augustopa tropapa kapitannin karkan. Ñuka Lukaspish paykunawan tantalla rirkani Pabluta yanapanaynipa. ²Ñukaykunawan tantalla rirkan Aristarko. Payka Masedonia partimanta Tesalonika llaktamanta karkan. Chaypina Adramitio llaktapi suk barkupi yaykurkanisapa *Romaman rinaynikunapa. Chay barkupa doynun *Asia partipi aypa llaktakunapi ratakuypi ratakuypi rinayarkan.

³Chay barkupi rishpaynikuna kapitan Julioka alli modopi Pabluta pusharkan. Kayantin Sidon llaktapa barku ratakunanpi chayarkanisapa. Chaypi Pablutaka almitirkan amigunkunata rinanpa pasyak paykuna yanapanankunapa.

⁴Sidonmanta llukshiykaptinikuna sinchi wayra tinkuwarkansapa. Chayrayku Chipre ishla mañan mañanllata rirkanisapa. ⁵Chipremanta chimbashpa Silisia partipa Panfilia partipa mañan

mañanllata rirkanisapa. Chashna rishpa Lisia partipi Mira llaktapi chayarkanisapa.

⁶Chay Mira llaktapi kapitan Julio Alejandriyamanta Italiaman rik barkuta tarirkan. Chay barkupi yaykuchiwardansapa Romaman rinaynikunapa. ⁷Aypa diyakunata wayra tinkuwaptinkuna barkuka allimanta rirkan. Chayrayku sukaman tankaypi tankaypi Kinido llakta ladunpi chayarkanisapa. Chaypina chay wayra idenllata tinkuwaptinkuna Salmon llakta ladunta pasashpa Kreta ishlata vueltrashpa rirkanisapa. ⁸Chay ishla mañanta sukaman tankaypi tankaypi rishpaynikuna Buenos Puertos llaktapi chayarkanisapa. Chay llaktaka Lasea llakta ladunllapi karkan.

⁹Chashna wayra tinkuwaptinkuna chay barku mana sinchita puriptin sukaman unayarkanisapa. Manana allinachu karkan chay manllayba yakuta rinaynikunapa. Manana unaynachu illarkan tamya tiempu kananpa. Chayrayku Pabluka chay barku purichik runakunata willarkansapa:

¹⁰—Señorkuna, tamya tiempu kaptin mananami allinachu rinanchikunapa. Chashnalla rishpanchikuna kay barkuka tukuy kargakunawan suminman. Ñukanchikunapish sipikunchimansapa.

¹¹Chaypina soldadukunapa kapitanninka Pabluta mana kreyishpa barkupa doyniunta kapitannintapish kasurkan rinankunallapa. ¹²Buenos Puertospa barkukuna ratakunan mana allichu karkan tamya tiempu barkuka chaypi kiparinanpa. Chayrayku yaka tukuy chay runakuna munarkansapa Fenise llaktaman riyta. Chay llaktaka Kreta ishlapa alli ladunpi karkan. Yuyarkansapa alli kananta chaypi tamya tiempu kiparinaynikunapa.

Chay barkupi riptinkuna sinchi wayrawan tinkunakurkansapa.

¹³Chashna rinaynikunapa yuyaptinkuna kallarrirkan chay llaktapa alli

ladunmanta allimata wayrayta. Chayta kawashpankuna barkuta purichikkuna yuyarkansapa atipanankunata riyta. Chayrayku chay llaktamanta llukshishpaynikuna barkuta pusharkansapa Kreta ishla mañan mañanllata. ¹⁴Chashna riptinikuna suk ratullapi sinchi wayra barkuynikunata ishlamanta chay manllayba kocha chawpiman tankarkan. ¹⁵Chay sinchi wayra pushawaptinkuna manana atiparkanisapachu barkuta sinchichiya. Chayrayku wayrallana pushawarkansapa.

¹⁶Chashna chay wayra pushawaptinkuna rirkanisapa Kawda ishla mañanta. Chay taksha ishla mañanta riykaptinikuna manana sinchitanachu wayrarkan. Chaypina sukaman trabajashpa chay taksha aysadu kanowata barkupa sawanpi alsashpa churarkanisapa.

¹⁷Chaymanta barku purichik runakuna waskankunawan barkupa armasonninta allita watarkansapa ama wayra wakllichinanpa. Chay yaku ukupi suk playa montonanakudu tiyarkan. Chaypa shutin Sirite karkan. Chaypi barku arkakunanta manchashpankuna barkupa wayra pushanan taksha llachapankunata altu kaspinmanta templarkansapa. Chayta rurashpankuna tukuy chay tuta sakirkansapa chay wayra maytapish kaptin barkuta pushananpa.

¹⁸Kayantinpish sinchita wayrayllapi katirkan. Chayrayku barku purichik runakuna kallarrirkansapa tukuy kargakunata yakupi wishchukuyta.

¹⁹Kimsaynin diya idenlla kaptin paykunalla tukuy ima lllashakkunata wishchukurkansapa ama barku suminanpa.

²⁰Aypa diyakunata mana nima intita nima luserukunata kawarkanisapachu. Chay sinchi wayra katiptinlla manana yuyarkanisapanachu kawsayta.

²¹Chaymanta aypa diyakunata mana mikushpaynikuna Pabluka tukuy

ñukaykunapa chawpinikunapi shayarishpa willawarkansapa:

—Kay barkupi purikmasinikuna, alli kanman karkan willashkaynita kasushpa Kreta ishlapi kiparinanchikunapa. Chaypi kiparishpanchikuna mana sufrinchimansapachu karkan. Nima kargakunata wishchunchimansapachu karkan. ²²Kunanka allita uyariwaychi. Ama manchakuychichu. Kay barku sumiptinpay manami ni suknikichi wañunkichichu. ²³Ñukaka Tata Diospa wambran kashpayni payta kuyashpa kawsani. Tutapi paypa *angelnin ñukapi rikurishka. ²⁴Willawashka: “Ama manchakuychu, Pablu. Roma llaktapa ashwan sinchi kamachikukpi chayanayki tiyan. Kanraykumi Tata Dioska kay barkupi rikmasikikunatapish wañuymanta salvankasapa.”

²⁵Chashna chay angel willawashka kaptin amana llakiychinachu. Ñukaka tukuy shunku Tata Diosta kreyishpa allita yachani pay salvawananchikunata chay angel willawashkantashina. ²⁶Tata Dios salvawaptinchikuna kay wayra suk ishlaman churawashunchisapa.

²⁷Pablu chayta willawaptinkuna ishkay semanana Kreta ishlamanta llukshishkaynikuna karkan. Chaypina chay wayra suk laduman suk laduman pushawaptinkuna chay manllayba Adrea kochapi chayarkanisapa. Chaypi kaptinikuna chawpi tutapi barkuta purichik runakunaka yacharkansapa allpaman chayaykanaynikunata. ²⁸Chayrayku yaku ukuta yachanankunapa mashna metropimi allpaka nishpa metriyarkansapa. Chashna metriyashpankuna yacharkansapa kimsa chunka sokta metropi allpa kananta. Suk ratu washan kashkan metriyashpankuna yacharkansapa ishkay chunka kanchis metrollapina allpa kananta.

²⁹Chaypina manchakurkansapa yaku ukupi manllayba rumikunapi takakunanku-

nata. Shayachinayashpankuna chusku atun llashak fierrukunata watashpa chay barku washanpi kacharirkansapa. Chaypina Tata Diosta roygarkansapa utkana pakarinanpa.

³⁰Chaypina chay barkuta purichik runakunaka paykunalla allpaman rishpa nitikunayarkansapa. Chashna nitikuyta munashpankuna chay barku sawanpi tiyak kanowata yakuman urayachirkansapa. Chay barku puntan partimanta llashak fierrukunata kacharik tukushpa yakuman urayamunayarkansapa.

³¹Chayta kawashpa Pabluka kapitanta tukuy soldadunkunata willarkansapa:

—Kay barkuta purichik runakuna nitikunayarkansapami. Mana paykuna barkupi kipariptinkunaka kankunaka mana atipankichichu sipikuymanta kishpiyta.

³²Chashna Pablu willaptin chay soldadukunaka kanowapa waskankunata tipirkansapa yakupi urmananpa.

³³Chaymanta kayantin pakarinayaykaptin Pabluka tukuy chay runakunata willarkansapa allita mikunankunapa. Willarkansapa:

—Ñami ishkay semanatana sukaman sufrishpaykichi mana allitachu mikushkankichi. ³⁴Chayrayku roygaykichi allita mikunaykichipa. Mikunaykichi tiyan sinchikunaykichipa. Tukuy kankuna kishpinkichi. Niman suk chukchaykichi chinkankachu.

³⁵Chashna willashpa tukuy chay runakuna kawaptinkuna Pabluka panta apishpa Tata Diosta agradesirkan. Chashna agradesishpa chay panta pakishpa kallarikkan mikuyta. ³⁶Pablu mikuptin kawashpankuna tukuy chay runakunapish mana llakishpana mikurkansapa. ³⁷Chay barkupi ishkay pachak kanchis chunka sokta runakuna karkanisapa.

³⁸Chashna saksanankunakaman mikushpankuna tukuy chay barkupi tiyak *triguta wishchukurkansapa chay barku sawayamunanpa.

**Chay barku playa
montonanakudupi takakuk
rishpa pakikurkan.**

³⁹Chaymanta pakariptin chay barkuta purichik runakuna karumanta allpata kawashpa mana riksirkansapachu maykan llaktami nishpa. Chaypi kawarkansapa suk muyuna playayukta. Yuyarkansapa chayman chay barkuta chayachiyta. ⁴⁰Playaman chayanayashpa chay watadu llashak fierrukunapa waskankunata tipirkansapa yakupi sakinankunapa. Timonpa waskankunata paskarkansapa barkuta tankanankunapa. Chaymanta barkupa uman partipi atun llachapanta templarkansapa wayra pushananpa. Chaywanna barkuka kallarikkan playaman riya. ⁴¹Chashna riykashpa yaku ukupi montonanakudu playapi chay barku rirkan baranakuk. Chaypina puntan allita baranakuptin olaskuna sukaman takakushpa popanta pakichirkan.

⁴²Chaypina soldadukunaka tukuy preso runakunata wañuchinayarkansapa ama waytashpa nitikunankunapa. ⁴³Chashna wañuchinayaptinkuna chay kapitanka Pabluta salvanayashpa soldadunkunata micharkansapa ama ni pita wañuchinankunapa. Willarkansapa tukuy waytay yachakkuna yakuman wishchunakunankunapa waytashpa allpaman chayanankunapa. ⁴⁴Chaymanta tukuy mana waytay yachakkunata willarkansapa barkupa pakikudu kaspinkunapi apikushpa allpaman chayanankunapa. Chashna chay kapitán willawaptinkuna tukuy ñukaykuna sipikuymanata salvanakushpaynikuna allpaman chayarkanisapa.

**Malta ishlapi kimsa killata chay
runakuna kiparirkansapa.**

28 ¹Chashna tukuy ñukaykuna allpapi chayashpaynikuna yacharkanisapa chay ishlapa shutin

Malta kananta. ²Chay ishlapi kawsak runakuna tukuy ñukaykunata kushikushpa yanapawarkansapa. Sukaman tamyaykaptin sukaman chiri kaptin chay runakuna ninakurkansapa. Aypata yantachashpankuna nina rawraptin kayawarkansapa mashakuk. ³Chaypina Pablu suk tipi chakidu yantata ninapi churaykaptin suk machakuy ninamanta kishpishpa makinpi apikurkan. ⁴Chay machakuy Pablupa makinpi warkunakuptin kawashpa chay ishlapi kawsak runakuna willanakurkansapa:

—Ichará kay runaka suk runata wañuchishka. Chayrayku yakumanta kishpiptinpi diosninchi munaptin wañunan tiyan.

⁵Chaypina Pabluka makinta tapsishpa chay machakuyta ninapi wishchurkan. Chay machakuy mukuptinpi Pabluta mana nimanachirkanchu. ⁶Chay runakunaka shuyarkansapa Pablupa makin punkiptin raslla wañunanta. Chaymanta sukaman shuyashpankuna kawarkansapa mana nimanachinanta. Chaypina chikan layatana yuyaykushpa kallarikkansapa rimayta Pablu suk dios kananta.

⁷Chay ishlapi kamachikuk runapa mana sunipichu terrenunkuna tiyarkan. Chay kamachikukpa shutin karkan Publio. Payka allita chaskiwashpankuna kimsa diyata sukaman yanapawarkansapa.

⁸Chaypina yacharkanisapa Publiopa tatan kalentorashpa kicha unkuywan kananta. Chayta yachashpa Pabluka kawak rishpa Tata Diosta roygarkan sanuyachinanpa. Chaymanta ishkantin makinkunawan llankaptin chay runaka sanuyarkan. ⁹Publiopa tatanta sanuyachishkanta yachashpa aypa un kudukuna Pabluman rirkansapa paykunatapi sh sanuyachinankunapa. Tukuyta sanuya-

chirkansapa. ¹⁰Chaypina chay runakuna aypa tiyapushkankunata kuwarkansapa. Chaymanta chay ishlamanta llukshiptionikuna tiyapunankunata kuwarkansapa puriyinikunapi mana nima illawanan-kunapa.

Pablu purikmasinkunawan Roma llaktapi chayarkansapa.

¹¹Malta ishlapi kimsa killata kiparishkaynikunawasha suk barkupi yaykurkanisapa. Chay barkuka Alejandriya llaktamanta karkan. Chay ishlallapi chay barkupish tukuy chay tamya tiempu karkan. Puntanpi tiyarkan ishkey ruradu diosninkuna. Sukpa shutin karkan Kastor sukpa Poluk.

¹²Chashna rishpaynikuna Sirakusa llakta barku ratakunampi chayashpa kimsa diyata kiparirkanisapa.

¹³Chaymanta chay barkupi yaku mañan mañanllata rirkanisapa Regio llaktapi chayanaynikunakaman. Kayantin uraymanta wayra tiyarkan. Chay alli wayra pushawaptinkuna suk diya washan Puteoli llaktapi chayarkanisapa. ¹⁴Chay llaktapi *Jesukristuta kreyikmasinikunata tarirkanisapa. Paykunaka invitawarkansapa suk semanata chaypi kiparinaynikunapa. Chaymanta allpata purishpa kallarirkanisapa *Romaman riyta.

¹⁵Chaypina Romapi Jesukristuta kreyikmasinikuna yacharkansapa riykanaynikunata. Chaypina tinkuwaksapa shamushpankuna sukkuna shuyawarkansapa Foro de Apio plasapi. Sukkuna rirkansapa Tres Tabernaskaman tinkuwaksapa. Paykunata kawashpa Pabluka Tata Diosta agradesishpa kushikurkan.

¹⁶Chaymanta Romapi chayaptinikuna chay kapitanka presonkunata suk kapitanpa makinpi churarkansapa. Payka Pabluta almitirkan suk wasipi kawsananpa chaypi suk soldadulla kuydananpa.

Ishkey watata Roma llaktapi Pablu yachachikurkan.

¹⁷Chaymanta kimsa diya washan Roma llaktapi kashpaynikuna Pabluka *judiyukunapa kamachikuk runakunata kayachirkan. Paykuna chayaptinkuna Pabluka willarkansapa:

—Wawkinikuna, ñukaka mana nimata rurashkanichu Jerusalenpi judiyumasinchikuna chikniwanankunapa. Tukuy chay ñawpa awilunchikuna amañashkankunata allita rurashkani. Chashna allita ruraptinipish judiyumasinchikuna chikniwashpa *romano kamachikukunapa makinkunapi kukuwashkasapa. ¹⁸Chay romano awtoridarkuna sukaman allita tapuwarkansapa yachanayashpa mana alli rurashkaynita. Paykunaka mana nima wañuchichiwanankuna laya uchaynita tarirkansapachu. Chayrayku munarkansapa kachariwayta. ¹⁹Chashna kachariwanayaptinkunapish chay chikniwak runakuna mana nima layapi munarkansapachu kachariwanankunapa.

Chayrayku ñukaka romano kamachikukunata roygarkanisapa kachamuwanankunapa chay ashwan sinchi kamachikukpi rikurinaynipa. Munarkani kikin willawananpa uchayukchu manachu kani nishpa. Chashna judiyumasinchikuna chatawaptinkunapish ñuka paykunataka mana nimata chatanaynichu. ²⁰Chayrayku kankunata kayachishkaykichi tukuy chayta willanaynipa. Ñukanchi judiyu runakuna sukaman shuyashkanchisapa Tata Diosmanta salvakuk runa shamunanta. Pay shamushkanta yachachikushkaynirayku kadenawan watadu kani.

²¹Chashna Pablu willaptinkuna chay tantanakudu runakunaka willarkansapa:

—Judeapi kawsak judiyumasinchikuna mana nima kartata killkamuwash-

kasapachu kanta chatashushpankuna. Suk runakuna Judeamanta chayamushpankuna mana willawashkasapachu mana alli rurashkaykikunata. ²²Kunan parlachiwaysapa yachanaynikunapa imatami yuyaykanki nishpa. Tukuy partimanta runakuna willawansapa yachachikunayki mana alli kananta.

²³Chashna chay runakuna willashpankuna suk diyata churarkansapa shamunan-kunapa kashkan Pabluwan parlak. Chaymanta chay churashkan diya Pablu kawsanan wasinman aypa runakuna shamurkansapa. Chay diya tutamantapacha tardikaman Pabluka yachachirkansapa imashnami Tata Diospa mandunpi yaykun-chisapa nishpa. *Moisespa kamachikunankunata ñawpa yachachikkunapa killkadunkunata yachachikushpa entiendichirkansapa Jesus Tata Diosmanta shamudu salvakuk runa kananta.

²⁴Chashna Pablu yachachiptinkuna sukkuna kreyirkansapa sukkuna mana.

²⁵Chashna sukkuna mana kreyikunayashpankuna llukshiykarkansapana. Chaypina Pabluka willarkansapa:

—Tata Diospa Espiritun chay ñawpa yachachikuk Isaiyasta willarkan chay ñawpa awilunchikunata willanankunapa: ²⁶“Rillay chay mana kasuwak runakunata willak:

‘Kankuna alli yachachikunaynita uyarishpapisti mana entiendinkichichu.

Chay alli rurashkaynita kawashpaykichipish mana entiendinkichichu imaraykumi rurashkani nishpa.

²⁷Kay runakunapa shunkunkuna sinchi likidumi.

Rinrinkunata wichkansapa ama uyariwanankunapa.

Ñawinkunatapish wichkansapa alli rurashkaynita ama kawanankunapa.

Chayrayku mana atipansapachu rimashkaynita entiendiyta.

Mana atipansapachu ñukaman shamuyta sanuyachinayniku-napa.’”

²⁸Chashna chay ñawpa yachachikuk Isaiyas rimaptin kunanka ñuka willaykichi: Kunan diyamanta mana judiyu runakunata yachachishasapa Tata Dios paykunatapish uchankunamanta perdonashpa salvanankunata. Chashna yachachikuptini paykuna kreyikunkasapa.

²⁹Chashna Pablu willaptinkuna chay judiyu runakuna kikinkunapura sukaman ayninakuypi kutirkansapa.

³⁰Chaymanta Pabluka chay alkiladu wasipi ishikay watata kiparirkan. Chay wasipi pasyak rik runakunata chaskiksapa. ³¹Mana ni pi micharkanchu yachachikuptin. Allita yachachirkansapa Jesusta kreyishpa Tata Diospa mandunpi kawsanankunapa.

Chayllata ñuka Lukas killkashkani.